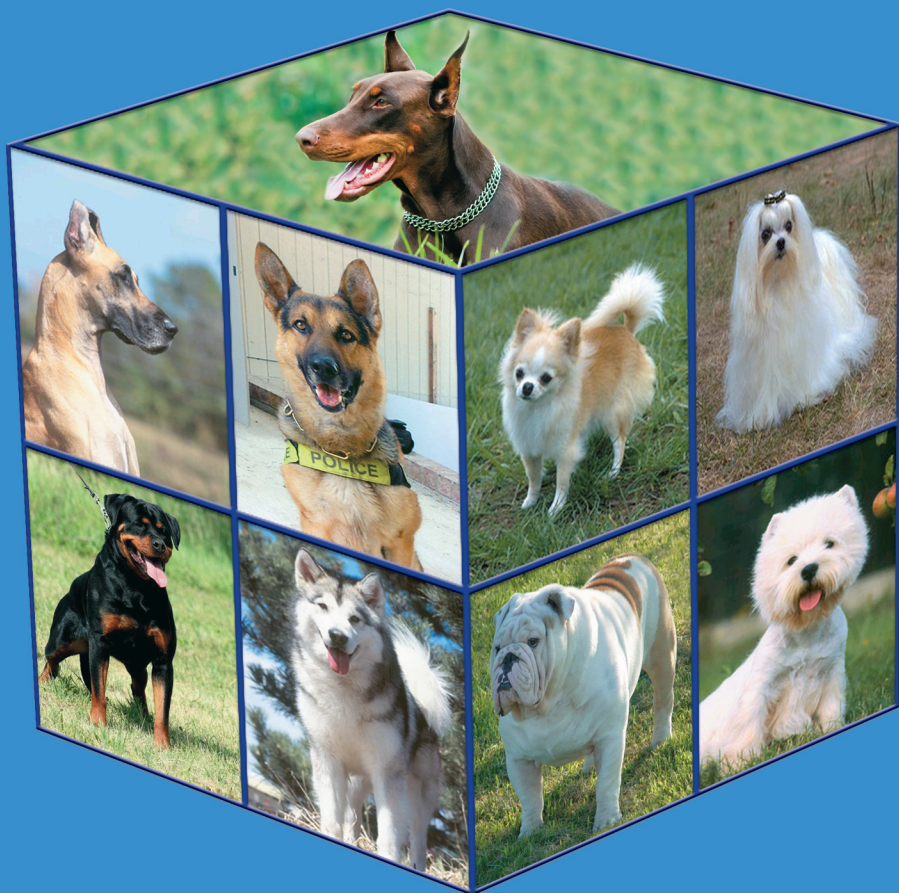

راهنمای تربیت و نگهداری

سگ

تالیف: دکتر علیرضا قمریان

قابل توجه خوانندگان محترم
جهت مشاوره و تعیین وقت معاینه حیوان خانگی خود
توسط

آقای دکتر علیرضا قمریان ، می توانید با

تلفن همراه ۰۹۰۱۰۲۷۳۷۰۰

تماس حاصل فرمایید .

راهنمای تربیت و نگهداری

سگ

تألیف :

دکتر علیرضا قمریان

سرشناسه	: قمریان، علیرضا، ۱۳۵۴-
عنوان و نام پدیدآور	: راهنمای تربیت و نگهداری سگ/تألیف علیرضا قمریان.
مشخصات نشر	: تهران: قمریان، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۶ ص. : مصور، جدول.
شابک	: 978-600-5802-04-7 : ۱۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: سگ‌ها -- تعلیم
موضوع	: سگ‌ها -- پرورش
موضوع	: سگ‌ها -- تغذیه
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۱ ر ۲۴ ق/۴۳۱ SF
رده‌بندی دیویی	: ۶۳۶/۷۰۸۳۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۰۳۸۴۶۱

راهنمای تربیت و نگهداری سگ

تألیف: دکتر علیرضا قمریان

ناشر: انتشارات قمریان (تلفن ۵-۶۶۹۱۰۸۰۴)

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۱

حروفچینی و صفحه‌آرایی: سوری

لیتوگرافی: طاووس رایانه

چاپ: نقش طاووس

صحافی: سپیدار

قیمت: ۱۰۰۰۰۰۰ ریال

ISBN : 978-600-5802-04-7

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۰۲-۰۴-۷

فهرست مطالب

۱۱مقدمه
۱۳ فصل اول: راهنمای تربیت سگ
۱۵ کلیات
۱۵ کلید تربیت
۱۶ رفتارشناسی
۱۸ محدودیت های تربیت
۱۸ قدم های اولیه برای تربیت سگ
۲۷ رفتار سگ با غریبه ها
۲۷ هنر و سگ
۲۸ تعلیم پیدا کردن اشیاء
۳۰ تعلیم پریدن از روی موانع
۳۲ تعلیم توالی رفتن

۳۳	توالت کردن در جعبه
۳۳	استفاده از روزنامه به عنوان محل توالت
۳۵	توالت کردن در خارج خانه
۳۸	عدم موفقیت در تعلیم توالت کردن
۳۹	تعلیم ماندن در قفس
۴۰	جلوگیری از جویدن اشیاء
۴۴	دادن غذا به سگ به عنوان بخشی از تربیت
۴۵	جلوگیری از گدایی کردن غذا
۴۵	جلوگیری از سرقت غذا
۴۷	پريدن روی اسباب و اثاثیه خانه
۴۸	جلوگیری از پريدن سگ روی صاحبش یا سایر افراد
۵۰	جلوگیری از سر و صدا کردن حیوان
۵۱	تعلیم سوار شدن به ماشین و طرز برخورد با وسایط نقلیه
۵۲	چگونگی برخورد سگ با بچه ها
۵۳	چگونگی برخورد سگ با سایر سگها
۵۴	رفتارهای غذایی ناپسند سگ
۵۴	علائم آگاه کننده
۵۵	تعلیمات اساسی و ضروری سگ
۵۶	انجام خدمات خانگی توسط سگ
۵۷	نگرفتن طعمه از دست دیگران
۶۰	تعلیم نحوه بکارگیری قلاده و زنجیر

۶۱	طریقه استفاده از قلاده
۶۲	طریقه استفاده از دهان بند
۶۳	طریقه استفاده از پوزه بند
۶۴	طریقه استفاده از قلاده زنجیری
۶۵	شروع تعلیم سگ
۶۶	ادای فرامین
۶۶	درس اول: بنشین
۷۰	درس دوم: همگام - همقدم
۷۴	کشیدن زنجیر
۷۶	قدم زدن بدون استفاده از زنجیر
۷۹	تعلیم ایست
۷۹	تعلیم نشسته ماندن
۸۲	تعلیم خوابیدن
۸۶	مواقعی که سگ از دراز کشیدن امتناع می ورزد
۸۷	تعلیم منتظر بمان
۸۷	تعلیم آمدن
۹۲	تعلیم ایستادن یا ایستاده ماندن
۹۳	تعلیم درس ول کن یا بده
۹۴	فرامین ترکیبی
۹۵	تمرین بدون استفاده از زنجیر
۹۵	فرمان ایست

- ۹۶ تربیت سگهای پلیس
- ۹۹ تربیت سگ های نگهبان و جنگی
- ۱۰۰ هجوم و حمله
- ۱۰۳ تعلیم ردیابی - جستجو
- ۱۰۷ فصل دوم: راهنمای نگهداری سگ
- ۱۰۹ بخش اول: انتخاب سگ
- ۱۰۹ سگ خالص یا دورگه؟
- ۱۱۰ توله سگ یا سگ بالغ؟
- ۱۱۱ سگ نر یا ماده؟
- ۱۱۱ اندازه جثه سگ؟
- ۱۱۲ چگونه صاحب خوبی برای حیوانتان باشید
- ۱۱۳ خریدن سگ
- ۱۱۴ انتخاب توله سگ سالم
- ۱۱۹ بخش دوم: پرورش سگ
- ۱۲۰ فیزیولوژی تولیدمثل
- ۱۲۲ تولید مثل
- ۱۲۴ آبستنی
- ۱۲۵ آمادگی برای زایمان

۱۲۶	رفتارشناسی زایمان.....
۱۲۷	پیشگیری از آبستنی.....
۱۲۸	تولد.....
۱۳۱	مراقبت از مادر بعد از زایمان.....
۱۳۲	تغذیه طی دوران بارداری و شیردهی.....
۱۳۴	مراقبت و تغذیه توله‌های متولد شده.....
۱۳۶	مراقبت از توله‌های بی‌مادر.....
۱۳۹	بخش سوم: مراقبت از توله سگ جدید.....
۱۴۰	تربیت اولیه.....
۱۴۲	تعلیم توالت رفتن.....
۱۴۲	کلیات.....
۱۴۳	توالت کردن در جعبه.....
۱۴۳	استفاده از روزنامه به عنوان محل توالت.....
۱۴۴	توالت کردن در خارج خانه.....
۱۴۶	عدم موفقیت در تعلیم توالت کردن.....
۱۴۷	تغذیه توله سگها.....
۱۴۹	مقدار غذا.....
۱۵۰	دندان درآوردن.....
۱۵۰	برس زدن و حمام کردن توله‌ها.....
۱۵۱	برنامه بهداشتی توله‌ها.....

۱۵۳ بخش چهارم: مراقبت از سگ
۱۵۴ تمرین و بازی
۱۵۵ تعلیم و تربیت سگ
۱۵۵ رسیدگی به وضعیت موها
۱۵۶ روش شانه کردن
۱۵۸ ابزار لازم جهت شانه کردن
۱۵۸ استفاده از شانه
۱۵۸ روش استفاده از شانه
۱۵۹ استفاده از برس مویی
۱۵۹ برس زدن یک سگ مو بلند
۱۵۹ برس زدن سگهایی که موهای متوسط دارند
۱۶۰ استفاده از Carder
۱۶۰ استفاده از hound glove
۱۶۰ حمام کردن و اقدامات آرایشی
۱۶۱ روش حمام کردن
۱۶۱ طرز برخورد با گره‌ها و توده‌های مو
۱۶۲ مراقبت خاص از سگهای مو بلند
۱۶۲ کوتاه کردن ناخن‌ها
۱۶۳ مراقبت از گوش‌ها
۱۶۴ مراقبت از چشم‌ها
۱۶۴ مراقبت از دندان‌ها

۱۶۵ کیسه‌های مقعدی
۱۶۶ مشکل دفع مدفوع
۱۶۷ بخش پنجم: تغذیه
۱۶۷ تهیه جیره غذایی مناسب
۱۶۸ ارزش غذایی پروتئین
۱۶۸ ارزش غذایی چربی
۱۶۸ ارزش غذایی کربوهیدارتها
۱۶۹ ارزش غذایی ویتامین‌ها و مواد معدنی
۱۶۹ فیبر
۱۶۹ مقدار غذایی که سگ نیاز دارد
۱۷۰ انرژی مورد نیاز سگ
۱۷۱ انرژی چگونه تأمین می‌شود؟
۱۷۱ زمان تغذیه
۱۷۱ محل غذا دادن به سگ
۱۷۲ تغذیه همزمان چند سگ
۱۷۲ آب آشامیدنی
۱۷۲ غذا دادن بین وعده‌های غذایی
۱۷۳ ظرف غذا
۱۷۳ ویتامین‌ها و مکمل‌های معدنی
۱۷۴ مکمل‌های اختصاصی

۱۷۴ تخم مرغ
۱۷۴ شیر
۱۷۴ روغن گیاهی
۱۷۴ روغن کبد ماهی
۱۷۴ مخمر
۱۷۴ ترکیبات گیاهی
۱۷۵ تهیه کردن غذای خانگی
۱۷۶ دستور پخت غذایی ساده در منزل
۱۷۶ روش پخت

بنام ایزد منان

مقدمه

خدای را سپاس که دل و دیده بندگانش را به فروغ جهان تاب دانش روشنی بخشید تا از تیرگی و تاریکی نادانی به روشنایی حقیقت و راستی روی آورند.

ستایش خدای را که نویسنده را یاری کرد تا بیست و یکمین کتاب خود را پیشکش دانشوران و مردم ایران کند؛ لیک آنگونه که گفته‌اند «برگ سبزی است تحفه درویش!» آری ارمغانی خُرد است، ولی امید دارد که مقبول افتد. پس از تدوین کتاب راهنمای تربیت سگ و کتاب راهنمای نگهداری سگ توسط نویسنده که مورد استقبال گسترده علاقه‌مندان قرار گرفت و به چاپ‌های متمادی رسید، لزوم تجمیع بخشی از این کتاب‌ها در مجموعه‌ای واحد که در برگزیده نکات کلیدی پیرامون تربیت و نگهداری سگ بطور توأمان باشد ضروری به نظر می‌رسید. لذا کتاب حاضر با این هدف در اختیار خوانندگان عزیز قرار می‌گیرد. بدیهی است جهت کسب اطلاعات بیشتر و جامع‌تر در زمینه تربیت و نگهداری سگ به کتاب راهنمای تربیت سگ و کتاب راهنمای نگهداری سگ مراجعه فرمایید.

دکتر علیرضا قمریان

تهران

دیماه - ۱۳۹۱

فصل اول

راهنمای تریپت سگ

کلیات

هدف از نوشتن این کتاب این است که آسانترین و سریعترین راه تربیت سگ در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد. تربیت سگ شامل مراحل مقدماتی و پیشرفته می‌باشد که در این کتاب به جنبه مقدماتی تربیت توجه خواهد شد و مختصراً در مورد تربیت پیشرفته نیز سخن به میان خواهد آمد. در ابتدا کلیاتی پیرامون تربیت سگ بیان می‌شود و در ادامه، آموزش‌هایی را که هر سگ تربیت شده‌ای باید از آنها برخوردار باشد ارائه خواهد شد. اما قبل از اینکه به بحث پیرامون مراحل اصلی تربیت بپردازیم باید اصولی را که پایه و اساس یک تربیت صحیح هستند یادآور شویم. به عبارت دیگر شما باید قبل از اینکه اقدام به کاری نمایید دلیل یا ضرورت آن را بدانید.

بعد از تربیت مقدماتی می‌توانید سگ را جهت اهداف خاص مانند شکار، مراقبت از گله، نگهبانی، جنگ، پلیس، سورت‌مه، کار، نجات افراد آسیب دیده یا گم‌شده، کشف جنایات و راهنمایی افراد نابینا تربیت کنید.

کلید تربیت

کلید تربیت سگ چه در مرحله مقدماتی و چه در مرحله پیشرفته صبر و حوصله و تشویق و کنترل رفتار سگ می‌باشد. کنترل از طریق تسلط بر حیوان و مهار و مقید کردن اعمال آن حاصل می‌شود که به معنی قالب دادن به عکس عملهای سگ در پاسخ به محرکهای خارجی است. برای مثال، اگر شما توله

سگ گرسنه‌تان را در وقت غذا با واژه **پیا** فرا بخوانید شما به او می‌آموزید که هر وقت چنین صدایی را شنید جهت گرفتن غذا به نزد شما بیاید. ضمناً شما می‌توانید با گفتن همین کلمه، سگ را به پیش خود فراخوانید بدون اینکه حتی غذایی در کار باشد. برای دستیابی به نتایج بهتر در امر تربیت سگ باید نکات زیر مورد توجه قرار گیرد:

- ۱- کار را ساده بگیرید و اعتماد به نفس داشته باشید.
- ۲- فرامین باید کوتاه باشد نه به صورت جمله.
- ۳- در قبال کار شایسته سگ، حیوان را تشویق کنید.
- ۴- صبر و حوصله را از دست ندهید.
- ۵- بندرت اقدام به تنبیه سگ کنید.
- ۶- سعی کنید که حیوان با تمام افراد خانواده مانوس شود.

رفتارشناسی

اصول تربیتی سگ بر اساس توانایی مربی به برداشتن حصار موجود بین خود و سگ از نظر ارتباط ذهنی استوار است؛ مقصود آن است که سگ و مربی بتوانند بخوبی همدیگر را درک کنند. در صورتی که مفهوم فرامین و دستورات مربی بخوبی در حافظه سگ نقش ببندد، این حیوان بیش از آنچه انسان قادر به درک آن است به منظور وی پی خواهد برد.

آگاهی مربی از روانشناسی و رفتار سگ و اطلاع او از روشهایی که برای تربیت هر یک از سگها برای منظور خاص به کار می‌رود اهمیت زیادی دارد و تسهیلاتی را فراهم می‌سازد تا اینکه صاحبان سگ بتوانند با تغییر لحن صدای خود یا حرکت انگشت، عمل معینی را به سگ دیکته نمایند.

قابلیت یادگیری سگها تحت شرایط یکسان متفاوت می‌باشد. سگها از نظر ذهنی، فیزیکی یا ژنتیکی متفاوت هستند لذا برای هر هدف خاص باید سگ مورد نظر انتخاب شود. سگها مانند انسان تیزبین نیستند اما قدرت شنوایی و بویایی آنها بسیار پیشرفته‌تر از انسان است؛ پس باید از لحاظ صدا و حرکت،

خودتان را با سگ تطبیق بدهید. باید این مطلب را نیز مدنظر قرار دهید که سگ به تغییرات آهنگ صدا بسیار حساس است. بنابراین هر فرمانی که داده می‌شود باید لحن مشخصی داشته باشد که در برگیرنده هدف مورد نظر است. کلمه نه که جهت سرزنش به کار می‌رود باید با لحنی قوی و به تندی گفته شود تا بیانگر عدم رضایت شما باشد. در حالی که کلمه پسر خوب که جهت تشویق سگ به کار می‌رود باید به آرامی و بالحنی خوشایند گفته شود. سگ معنی این کلمات را نمی‌فهمد ولی لحن و قدرت صدا در ذهن سگ می‌ماند و می‌فهمد که واکنش شما بیانگر رضایت یا ناخشنودی شما از کارش است.

تمام کلماتی که برای فرمان مثبت به کار می‌روند باید با آهنگی سریع و واضح گفته شوند. قبل از هر فرمانی نام سگ را تکرار کنید. اولین کلمه‌ای که یک توله سگ یاد می‌گیرد نامش می‌باشد. بنابراین، وقتی قبل از دستوری اسم سگ را صدا بزنید فوراً باعث جلب توجه سگ شده و حیوان آماده شنیدن و اطاعت کردن از فرمانی است که پس از آن می‌آید. لذا وقتی می‌خواهید به سگ دستور بدهید که به سمت شما بیاید و اسم آن هم جیمی است می‌گویید **جیمی بیا!**

باید به این نکته توجه داشت که هوش و ذکاوت در بین سگهای مختلف متفاوت است همانطوری که چنین وضعیتی بین انسانهای مختلف هم وجود دارد. بر اساس تفاوتهایی که در قدرت بدنی و هوش و فهم سگهای متفاوت وجود دارد قدرت یادگیری و انجام کارهای مختلف نیز فرق می‌کند. با توجه به عوامل یاد شده توانایی، انرژی، حساسیت، و پرخاشگری سگهای مختلف متفاوت است. با تمام اینها باید در هنگام تربیت سگی که حساستر است، با دقت بیشتر و با آرامش کامل رفتار کرد. در تربیت سگ مهاجم و پرخاشگر باید اراده راسخی به کار برد. در مورد حیوانی که دچار نقص بدنی است و از این رو انجام بعضی از تمرینات برایش دردناک است نباید انتظار داشت که حیوان با رغبت آن کار را انجام دهد.

محدودیت‌های تربیت

محدودیت‌هایی در امر تربیت وجود دارد که سگ شما نمی‌تواند بر آنها چیره شود؛ در نتیجه خنده‌دار است اگر شما به خاطر ناتوانی در انجام برخی کارها سگتان را تنبیه کنید. این محدودیتها ناشی از الگوهای رفتاری است که به طور ژنتیکی به ارث برده می‌شود. برای مثال تعلیم سگ‌های شکاری برای شکار بسیار آسان است زیرا در طول زمان به خاطر همین ویژگی مورد توجه قرار گرفته و پرورش داده شده‌اند.

انتخاب سگها توسط انسان براساس خصایص آنها و هدفی است که سگ به خاطر آن نگهداری می‌شود؛ بنابراین نمی‌شود از یک سگ خانگی انتظار داشت که مانند یک سگ شکاری فعالیت کند زیرا اصلاً از لحاظ جسمانی برای چنین فعالیتی آفریده نشده است. اگر دوست دارید سگی را جهت شکار تربیت کنید سعی کنید سگ مورد نظر از نژادهای شکاری باشد.

قدمهای اولیه برای تربیت سگ

برای برقراری یک زندگی آرام و تفاهم بیشتر بین سگ و صاحبش اطلاع از چند نکته اساسی ضروری می‌باشد. مثلاً یک سگ تربیت شده باید به محض شنیدن دستور صاحبش بی‌درنگ به فرامین او پاسخ دهد. این فرامین عبارتند از: نشستن، دراز کشیدن، توقف کردن، آمدن، ایستادن و غیره.

انجام چنین حرکاتی کمترین توقعی است که می‌توان از یک سگ تربیت شده انتظار داشت ولی نکته مهمی که باید در تربیت سگ به خاطر داشت این است که این حرکات تنها با یک فرمان باید به مرحله اجرا درآیند؛ در غیر این صورت اگر شما مجبور شوید چندین بار به سگ فرمان دهید و هر بار صدای خود را از دفعه قبل بلندتر کنید و سگ به همه آنها بی‌اعتنا و یا با بی‌میلی گوش دهد، نشانه آن است که تربیت سگ غلط بوده است. اصولاً رفتار سگ‌ها خیلی شبیه به رفتار کودکان است. آنها نسبت به محیط اطراف خود کنجکاوند و دائماً در حال جستجو و بررسی چیزهای تازه هستند. مانند کودکان، سگها از خود

رفتارهای مختلفی نشان می‌دهند و با شماست که از بین رفتارهای مختلف، آن دسته از حرکات و رفتارها را که مورد پسند شماست در سگ خود پرورش دهید. یک سگ مانند کودک خواسته‌هایی دارد و برای به دست آوردن آنها طرق مختلفی را امتحان می‌کند و بالاخره راهی را که به خواسته‌اش منتهی می‌گردد برای همیشه انتخاب می‌کند. بنابراین اگر سگ دریابد که با ناله کردن، گریه کردن و یا غذا نخوردن می‌تواند توجه شما را جلب کند و چیزی را که می‌خواهد، به دست آورد، در آینده از این روشها استفاده خواهد کرد. ولی اگر از ابتدا به او بفهمانید که کدام حرکت خوب و کدام حرکت زشت است و متوجه شود حرکات زشت باعث خشمگین شدن شما می‌شود، به طور حتم سعی می‌کند حرکات زشت خود را کنار گذارد و با حرکات خوب خود رضایت شما را جلب نماید؛ بنابراین باید سعی شود که رفتارهای صحیح به صورت رفتارهای عادی و همیشگی سگ درآید که این موضوع خود چه بسا تعریف خوبی برای تربیت درست و صحیح می‌باشد.

تعداد کمی از صاحبان سگ از صلاحیت کافی برای تربیت سگ به منظور انجام اعمال ویژه برخوردارند اما در واقع، هر صاحب سگی می‌تواند این وظیفه را انجام دهد و تربیت لازم جهت ایجاد اخلاق و سلوک شایسته و اجتماعی را در سگ به بار آورد. سگی که بدرستی تربیت نشده باشد ممکن است مایه آزار برای دیگران بوده، و حتی عامل تهدید کننده‌ای باشد که موجب غم و بدبختی صاحبش گردد و مصیبت و فاجعه‌ای برای خود و صاحبش به بار آورد.

اگر شما سه عنصر کنترل، تداوم و ثبات قدم را در کارت‌تان به کار برید مطمئناً موفق خواهید شد. سعی کنید سگ در همان بار اول منظور شما را بفهمد و فرمان شما را اطاعت کند. هرگز به سگ اجازه ندهید که خلاف خواسته شما عملی را انجام دهد.

سگها از دومین هفته تولد قدرت یادگیری دارند. لذا باید بعضی از درسها مانند توالی کردن را هر چه سریعتر به آنها تعلیم داد. تربیت، اختصاص به زمان و مکان خاصی ندارد بلکه در هر حال و در هر موقعیتی سگ در حال یادگیری

است؛ بنابراین با تشویق و پاداش، کارهای پسندیده سگ را ستایش و کارهای ناپسند آن را تقیح کنید. این نکته را باید مد نظر قرار دهید که کارهایی که برای بعضی از سگها حالت تنبیه دارد ممکن است برای سگهای دیگر خوشایند باشد؛ مثلاً برخی از سگها از این که روی آنها آب پاشیده شود متنفرند یا از صداهای بلند می ترسند اما این موارد برای بعضی از سگها خوشایند است. نکته دیگری که در امر تربیت با اهمیت می باشد این است که مدت هر جلسه آموزش باید در ابتدا کوتاه باشد مثلاً در هر نوبت ۱۰ دقیقه کافی است اما با پیشرفت کار می توانید طول مدت تمرین را افزایش دهید. هرگز سعی نکنید پس از اینکه سگ یا توله سگ بی حوصله شد و علاقه اش را جهت ادامه کار از دست داد اصرار بر ادامه تمرین داشته باشید. سعی کنید جلسات تربیت تداوم داشته باشد و طوری برنامه ریزی کنید که زمان خاصی از روز برای این امر اختصاص یابد. در صورتی که سگ از اجرای فرمان شما سر باز زد همیشه او را سرزنش نکنید زیرا گاهی اوقات حیوان اصلاً منظور شما را نمی فهمد و لذا باید جهت تفهیم منظور خود به سگ تلاش کنید. پس از اینکه سگ فرمان شما را بدرستی اجرا کرد تشویقش کنید و جایزه ای به او بدهید. اگر سگتان به شما علاقه دارد و از هوش متعارفی نیز برخوردار است با بکارگیری مطالب این کتاب می توانید او را تربیت کنید. اما اگر حیوان، شما را دوست ندارد، از شما مراقبت نمی کند، احمق، بی توجه و بی علاقه و سر به هواست پیشنهاد می شود که از دستش خلاص شوید و سگ دیگری اختیار نمایید زیرا تلاش برای تربیت چنین سگی نتیجه مطلوبی ندارد و آموزش حیوان نیازمند صبر و حوصله فراوانی است. تا حد امکان باید از تنبیه بدنی سگ خودداری کرد؛ و تنها هنگامی که سگ عمداً اقدام به گاز گرفتن نمود او را تنبیه کنید و به او بفهمانید که این حرکت اصلاً و در هیچ زمانی قابل تحمل نیست. هیچ گاه از یاد نبرید که باید از تنبیه بدنی سگ خودداری کرد زیرا سگ، شما را دوست دارد و بسیار حساس است؛ لذا با تغییر لحن و آهنگ صدای شما متوجه اشتباهش می شود. وقتی سگ شما کار اشتباهی انجام داد با بلند کردن صدایتان تنبیهش کنید و در صورتی که کار مورد پسند شما را

انجام داد با صدای محبت‌آمیز او را تشویق کنید.

از به کار بردن روزنامه لوله شده (که بدون آسیب رساندن به سگ، تنها با ایجاد صدا باعث ترساندن سگ می‌شود)، جارو، ترکه، دست، زنجیر، قلاده یا سایر ابزاری که به گمان شما می‌توانید با آنها به سگ ضربه بزنید خودداری کنید زیرا سگ بعدها به طور نامطلوبی نسبت به آنها واکنش نشان می‌دهد. اگر با دستتان سگ را بزنید، حیوان را ترسو بار می‌آورید که همواره از دست شما بترسد؛ در حالی که سگ همواره دست صاحبش را به عنوان وسیله ابراز محبت نسبت به خود می‌شناسد. علاوه بر این هیچ‌گاه حیوان را تهدید به کتک زدن که از عمل کتک زدن هم بدتر است ننمایید زیرا در آینده نسبت به هر دستی که نزدیک او بلند شود، عکس‌العمل نشان خواهد داد.

استفاده از روزنامه لوله شده جهت تنبیه باعث می‌شود که سگ از کتاب و دفتر هراسان شود. اگر چه گفته می‌شود که کتک زدن با روزنامه لوله شده به سگ آسیبی نمی‌رساند و در عوض صدای برخورد روزنامه با بدن سگ باعث می‌شود که او بترسد و در نتیجه تنبیه شود، این طرز فکر از چند جنبه غلط است؛ اول اینکه اگر فکر می‌کنید که با ترساندن سگ، حیوان را از کارهای ناپسند دور و مجبور به انجام کارهای مورد علاقه خود می‌کنید، مطمئناً در اشتباه هستید؛ دوم اینکه اگر سگ از صداهای ناگهانی هراسناک شود بسیار ناپسند و نامطلوب است و بالاخره سوم اینکه شما همواره مجبور خواهید بود برای تنبیه سگ یک روزنامه لوله شده در دسترس داشته باشید و این بزرگترین نقطه ضعف شما برای اصلاح رفتار سگ خواهد بود زیرا اثر لازم را نخواهد داشت. همچنین اگر شما از جارو برای تنبیه سگ استفاده کنید باعث می‌شود که سگ در هنگام جارو کردن خانه فرار کند و در گوشه‌ای پنهان شود. استفاده از زنجیر و قلاده برای تنبیه سگ باعث می‌شود سگ از آنها نفرت داشته باشد و مانع از بکارگیری آنها شود.

علاوه بر تنبیه، در مواقعی که سگ عمل صحیحی انجام می‌دهد باید مورد تشویق قرار گیرد. تشویق نمودن سگ در دو زمان انجام می‌شود یکی

زمانی که سگ کار درستی انجام می‌دهد که در این صورت باید حیوان را آشکارا با دادن شکلات، بیسکویت و غیره تشویق کرد و دیگر زمانی که سعی در تصحیح حرکات و رفتارش دارید. تشویق و تمجید در این حالت نباید زیاد علنی و بالوس کردن حیوان همراه باشد ولی انجام آن خیلی مهم است، زیرا ممکن است به رابطه‌ای دوستانه بین سگ و صاحب آن بینجامد. یکی از اشتباهاتی که در تربیت سگ انجام می‌شود این است که بعضی از اشخاص با سگ خود که مرتکب خطایی می‌شود و یا نمی‌تواند یک درس تربیتی را خوب و بسرعت فراگیرد، با تندی رفتار می‌کنند و این عصبانیت را ساعتها ادامه می‌دهند. در حالی که سگ بعد از چند دقیقه فراموش می‌کند چه اشتباهی کرده است و یا چه کاری را انجام نداده است و فقط حس می‌کند که شما از او عصبانی هستید بدون اینکه به دلیل عصبانیت شما پی ببرد. به هر حال بهترین مربیان برای تربیت سگ کسانی هستند که تا حد امکان از عصبانی شدن خودداری کنند. لذا هر وقت رفتار سگ خود را به منظور جلوگیری از کاری و یا به منظور گماشتن به کاری تصحیح کردید، سگ را بعد از این کار نوازش کنید و به او بفهمانید که در هر حال با او دوست هستید. این عمل، یعنی نوازش حیوان را بدون در نظر گرفتن اینکه در گذشته چند بار به تصحیح حرکات حیوان پرداخته‌اید، باز هم انجام دهید و مطمئن باشید نوازش کردن سگ بعد از تصحیح حرکات او اثر منفی‌ای روی پیشرفت کار شما نخواهد داشت بلکه سگ را مطمئن می‌سازد که همه چیز بین شما و حیوان خوب پیش می‌رود و هنوز هم با یکدیگر دوست هستید. موضوع دیگری که پایه و اساس یک تربیت خوب را در سگ ایجاد می‌کند اطمینان متقابل بین شما و حیوان است. در درجه اول سگ باید مطمئن شود که رفتارهای شما عادلانه و قابل اطمینان است و احساس کند که رفتارهایش همیشه با واکنش‌های معین و ثابتی روبه‌رو خواهد بود. از نظر تربیتی می‌توان چنین استنباط کرد که بروز برخی از رفتارها در سگ همیشه ممنوع می‌باشد و بعضی حرکات دیگر همیشه مورد تشویق قرار می‌گیرد. بدین

طریق سگ بدون اینکه از رفتارهای ضد و نقیض گیج شود در آرامش به سر خواهد برد. اصولاً برخورد دوگانه کردن در برابر رفتارهای سگ، بزرگترین نقص برای یک تربیت کننده خوب است زیرا سگ تکلیف خود را نمی داند و اعتماد خود را از دست می دهد؛ در صورتی که امنیت داشتن مهمترین مسئله برای حیوان به شمار می رود.

نکته مهمی که در تصحیح رفتار سگ باید در نظر گرفته شود این است که رفتار نادرست حیوان باید فوراً تصحیح شود و عمل تصحیح با کار خلافی که سگ انجام داده است مرتبط گردد، زیرا در غیر این صورت سگ نمی فهمد برای کدام رفتار اشتباهش مورد تصحیح قرار گرفته است؛ برای مثال اگر می خواهید به سگ بیاموزید که بنشیند و او نمی نشیند، باید فوراً با نشان دادن سگ به حیوان بفهمانید که چه کاری را باید انجام دهد و اگر بخواهید رفتار او را تصحیح کنید باید این تصحیح خیلی فوری صورت گرفته، با رفتار اشتباهی که انجام داده مرتبط باشد. توجه به این نکته ضروری است که هیچ کدام از کارهایی که برای تربیت سگ انجام می دهید، نباید برای حیوان ناخوشایند باشد. سعی کنید عمل تصحیح رفتار سگ با فریاد یا کتک زدن همراه نباشد و چه بهتر است که به جای کلمه تنبیه در مورد سگ کلمه تصحیح رفتار به کار رود.

نکته قابل توجه دیگر آن است که هرگز موقعی که سگ را صدا می کنید که نزد شما بیاید و یا خودش چنین کاری انجام می دهد نباید به او امر و نهی کنید و نباید رفتار او را تصحیح نمایید، زیرا معمولاً سگ رفتار اشتباه خود را بزودی فراموش می کند و نخواهد فهمید که کدام رفتار او را می خواهید تصحیح کنید؛ در این مواقع، حیوان عمل تصحیح و تذکر شما را با آخرین کاری که انجام داده است، یعنی آمدن نزد شما ربط می دهد و بعد از چند بار تکرار این عمل دیگر نزد شما نخواهد آمد و یا نسبت به آمدن نزد شما از خود تردید نشان می دهد.

سگ را وادار کنید تمامی تمرینها را در زمان تعیین شده و به طور کامل انجام دهد. به منظور رسیدن به این هدف، خودتان نیز باید در کارتان مصمم باشید. شما باید در هر بار درسهایی را که در مراکز تربیت سگ به آنها تعلیم داده

می‌شود را به سگ آموزش دهید و علاوه بر این، فرامین را به شکلی صحیح تلفظ کنید؛ بطور مثال، به این صورت نباشد که در یک جلسه به سگ بگویید جیمی - بیا و در جلسه بعد به سگ بگویید جیمی - بدو و از سگ انتظار داشته باشید که سریعاً فرمان شما را اطاعت کند زیرا سگ معنی کلمات شما را نمی‌فهمد بلکه با تشخیص لحن صدای شما فرمان شما را اطاعت می‌کند و به کار بردن کلمات متفاوت برای یک فرمان، باعث گیج شدن حیوان می‌شود. مهمترین عاملی که قبلاً هم متذکر شدیم کنترل می‌باشد. اما به منظور اعمال کنترل کامل روی سگ، در ابتدا شما باید بر رفتار خودتان کنترل کافی داشته باشید. اگر در طی دوره تربیت، صبر و حوصله‌تان را از دست بدهید مسلماً کنترل‌تان را هم از دست خواهید داد. دادزدن، نق‌زدن مداوم، عصبانی شدن و ناراحتی که منجر به تنبیه بدنی سگ شود همگی باعث گیج و بی‌حوصله شدن حیوان می‌گردد. اگر سگ فرمان شما را اطاعت نمی‌کند، به این معنی است که حیوان در سش را خوب یاد نگرفته یا از رفتار شما ترسیده است. در این صورت سگ نیازمند یادگیری است نه تنبیه. توصیه می‌شود زمانی را برای تربیت انتخاب کنید که حداکثر صمیمیت بین شما و سگتان وجود داشته باشد. اگر چنین زمانی را انتخاب کنید حداکثر بازدهی را از نظر آموزش خواهید داشت و باعث می‌گردد دوستی شما و حیوانتان بیشتر از گذشته شود. تمام جلسات تربیت را با تشویق و نوازش سگ و با خاطره‌ای خوش به پایان ببرید. پس از چند جلسه تعلیم در خواهید یافت که سگ شما یکی از درسهایش را با علاقه بیشتری انجام می‌دهد و آن احتمالاً درسی است که با طبع و سرشت حیوان تناسب بیشتری دارد مانند آوردن یک شیء و دادن آن به دست شما که برای سگهایی که جهت شکار پرندگان تربیت می‌شوند درس آسانی است.

اگر شما هر جلسه درس را با احساسی خوش‌آیند و مطبوع به پایان ببرید موجب می‌گردد که جلسه بعدی را با شوق و اشتیاق بیشتری آغاز کنید. مجدداً یادآوری می‌شود که تنبیه یا تشویق باید فوراً پس از انجام کار صورت گیرد زیرا حافظه سگها و بخصوص توله سگها محدود است و در نتیجه مدت زمان کوتاهی پس از انجام کاری که شایسته تنبیه یا تشویق است آن را فراموش

می‌کنند؛ بنابراین اگر بعد از گذشت مدتی آنها را تنبیه یا تشویق کنید نمی‌فهمند که به خاطر کدام رفتار، سزاوار تشویق یا تنبیه بوده‌اند و در نتیجه منجر به سردرگمی سگ یا توله سگ می‌گردد.

هرگز بلافاصله بعد از غذا خوردن سگ، برنامه تربیت را شروع نکنید زیرا غذا خوردن باعث تنبل شدن سگ شده و موجب می‌گردد که نتیجه مطلوب را به دست نیاورید. وقتی معده سگ خالی است سرزنده‌تر بوده، به تکه غذایی که به عنوان جایزه به آن می‌دهید علاقه بیشتری نشان می‌دهد. این تکه غذا را می‌توان از هر غذایی که سگ به آن علاقه دارد انتخاب کرد مثل تکه کوچکی از همبرگر، جگر پخته، بیسکویت خرد شده و یا هر گونه غذای موجود در بازار. تشویق سگ؛ دادن تکه غذا، تنها برای توله سگها کاربرد دارد اما وقتی سگ بالغ و بزرگ است و در درسش پیشرفت می‌کند، بهترین پاداشی که شما می‌توانید به او بدهید تحسین و تمجیدی است که با نوازش کردن و تغییر آهنگ صدایتان انجام می‌دهید.

نکته مهم دیگری که در امر تربیت سگ باید یادآور شد اینست که بهتر است همیشه تنها یک نفر امر تربیت سگ را برعهده بگیرد زیرا اگر دو یا چند نفر به امر تربیت حیوان بپردازند موجب گیج شدن او و در نتیجه موجب عدم موفقیت در کار می‌شود. همواره تربیت سگ را با این فرض آغاز کنید که حیواناتان از هوش بالایی برخوردار است. اگر این طور به نظر می‌رسد که سگ قادر به فهمیدن بعضی از درسها نیست روش تعلیمتان را اصلاح کنید زیرا عدم یادگیری به خاطر این است که شما روش صحیح تربیت را به کار نبرده‌اید؛ بنابراین مشکل از شماست نه از سگ. این عقیده را در ذهن خود تثبیت کنید که عکس تشویق، تنبیه یا سرزنش نیست بلکه به جای تنبیه کردن، روش صحیح عمل را به سگ یاد دهید. به عبارت دیگر سگ را به خاطر انجام صحیح یک عمل تشویق کنید و در هنگام ارتکاب اشتباه دوباره درس داده شده را تکرار نمایید.

قبل از اینکه شروع به تربیت سگ نمایید در مورد روانشناسی و الگوهای رفتاری گوستخواران مطالعه کنید و اگر تازه صاحب یک سگ شده‌اید مدتی را برای آشنایی با سگ صرف نمایید. باز هم یادآوری می‌شود که صبر و شکیبایی، ثبات قدم و برخورد صحیح با مشکلات از ملزومات کار تربیت صحیح است. ابزاری که در امر تربیت به آنها نیاز دارید عبارتند از:

۱- یک رشته بند طویل از جنس چرم، نایلون و یا طناب و امثال آن به طول ۱۰ تا ۲۰ متر.

۲- یک عدد زنجیر نسبتاً کوتاه دولا به نام زنجیر پرتاب.

۳- یک قلاده نرم و عریض که دو تا از مهره‌های گردن را بپوشاند.

اغلب اتفاق می‌افتد که در موقع تعلیم یا در مواقع عادی مجبور شوید به خاطر یک بی‌انضباطی و یا عدم اطاعت، سگ را تنبیه کنید؛ برای انجام این کار، اولاً باید سگ (مخصوصاً در موقع تعلیم) از حوزه اختیار خارج نباشد و برای این منظور همان بند بلند لازم است. به وسیله بند مذکور می‌توان سگ را همیشه در حوزه اختیار خود داشت. زنجیر پرتاب نیز برای متنبه ساختن و ترساندن حیوان به کار می‌رود. به این صورت که اگر فاصله حیوان از مربی در حدود ۱۰ متر باشد و سگ در صدد برآید که طبق عادت ذاتی‌اش شیئی را از روی زمین بخورد، برای بازداشتن او از این عمل ابتدا باید با تکرار کلمه **نه نه** حیوان را متوجه کرد و اگر اطاعت نکرد، اینجاست که زنجیر پرتاب به کار می‌آید و باید زنجیر را به کنار سگ پرتاب کرد و در عین حال کلمه **نه نه** را تکرار کرد. پرتاب زنجیر باعث ترساندن حیوان می‌شود و کلمه **نه نه** او را متوجه عمل غیر مجاز و ناپسندش می‌نماید و بالاخره حیوان می‌فهمد که این عمل، مورد پسند صاحب نیست و باید از انجام آن خودداری نماید. زنجیر پرتاب را می‌توان هر وقت رفتار ناشایستی از سگ سرزد یا از انجام فرمانی سر باز زد به کار برد اما بند طویل باعث می‌شود که در فواصل مختلف، ارتباط سگ با صاحب حفظ شود.

باید عادت کنید که انتهای زنجیر یا بند طویل را همیشه با دست راست و قسمت میانی زنجیر را با دست چپ بگیرید و سگ همیشه در طرف چپ شما

قرار گیرد. در هر حال باید دقت نمود که با گرفتن بند قلاده و یا زنجیر به حیوان فشار نیاید و موجب ناراحتی او نشود.

بعد از اینکه صاحب یک توله سگ یا سگ شدید، مکرراً با حیوان بازی کنید و به او یاد دهید که بدون حرکت سر جایش بایستد. این کار را می‌توان وقتی که سگ به طور صحیح سر جایش ایستاده بسادگی با تحسین و نوازش سگ انجام داد. در حین نوازش کردن از واژه **بایست!** استفاده کنید. این کار باعث می‌شود که سگ در موقع تیمار کردن به آرامی بایستد.

رفتار سگ با غریبه‌ها

این مطلب بسیار مهم است که اصولاً اگر شخصی سگ نداشته باشد بهتر از آنست که سگش که با هزاران زحمت و مرارت تهیه و نگاهداری شده است با هر شخص بیگانه‌ای مانوس شود و به هر نوازشی تسلیم و یا در خیابان و معابر با هر روی خوش بیگانه‌ای هم‌گام شود. مایه بسی غرور است که سگ با بیگانه بیگانه و با آشنا اهل خانه مهربان و مطیع باشد. اصولاً سگ باید طوری تربیت شود که با وجودی که با غریبه‌ها مؤانست و دل بستگی پیدا نمی‌کند دارای روحیه‌ای خشن و شرارت بی‌موقع نباشد. سگ باید درک کند هر موقع که صاحبش حضور دارد، آرام و ساکت باشد و عادت کند و بفهمد که نباید مردم را از خود بترساند. باید درک کند که دفاع از جان و مال صاحبش جزء وظیفه اوست. مخصوصاً سگ پاسبان باید یاد بگیرد که در غیبت صاحبش حراست اموال و متعلقات صاحبش به عهده او میباشد.

هنر و سگ

اگر سگی مانند بند بازها آنقدر مسلط باشد که مثلاً بتواند روی دو دست خود، از پله‌ها پایین بیاید و یا روی دودست خود راه برود، بسیار تماشایی و بسیار دلپذیر است. اما برای تعلیم این هنرها و امثال آن باید حوصله کافی به خرج داد. آسانترین و ساده‌ترین هنرها تعلیم دست دادن است که سگ هر قدر هم

خرفت باشد در مدت کوتاهی این درس را تقریباً بدون زحمت می‌آموزد. از همان زمان تولگی و حتی زمان شیرخوارگی اگر هر وقت که سگ نزد شما آمد به او بگویید **دست بده** و با دست، دست راست حیوان را لمس کنید و او را نوازش نمایید کم‌کم به این کار عادت می‌کند ولی در این حالت اجازه ندهید دست حیوان را تکان بدهید، زیرا مفاصل آن ظریف است، و در نتیجه، یک حرکت غیر عادی ممکن است موجب درد و ناراحتی حیوان گردد. بهترین فرصت برای تعلیم این درس موقعی است که حیوان خود نزد شما می‌آید؛ مثلاً مایل باشد با شما بازی کند آن وقت می‌گویید **دست بده**؛ به محض اینکه دست داد او را به همین حالت چند لحظه نگاه دارید و در همین حال با ذکر کلمات آفرین و امثال آن او را نوازش کنید. در موقع دادن اسباب‌بازی مثل توپ و یا بردن به گردش قبلاً درس دست دادن را تکرار و تمرین کنید. سگها معمولاً برای گرفتن توپ بازی و یا طعمه روی دو پا بلند می‌شوند، در این موقع بهترین فرصت است که می‌توان راه رفتن روی دوپا و یا رقصیدن را به او آموخت؛ برای این منظور باید طعمه و یا توپ را مدتی به این طرف و آنطرف بچرخانید.

تعلیم پیدا کردن اشیاء

موقعی که سگ در محوطه جست و خیز می‌کند و به اطراف می‌دود بهترین فرصت است که بتوان او را برای آوردن و یا پیدا کردن شیئی تعلیم داد. هر گاه شیئی را در مقابل چشم حیوان پرتاب کنید سگ با فراست حیوانی و طبیعی مخصوص به خود، دنبال آن شیء می‌دود و سعی می‌کند آن را به دندان بگیرد. در این موقع باید به سگ بیاموزید که آن شیء را نزد شما بیاورد. وقتی حیوان شیء پرتاب شده را بادندان گرفت، با فرمان «**بیا**» و یا «**بیار**» او را به طرف خود بیاورید و با فرمان «**بده**» شیء را از حیوان بگیرید و در همین حال او را نوازش کنید.

به این طریق، بزودی شاگرد باهوش با تعلیم «بیار» و یا «بده» یاد گرفته است که باید چیزی را که برایش پرتاب می‌شود برای صاحبش بیاورد و بخوبی درک کرده است که این بازی قشنگ تکرار خواهد شد.

موقعی که سگ پس از چند روز تمرین این درس را یاد گرفت و باصطلاح ماهر شد، عمل پیدا کردن اشیاء را نیز یاد گرفته است. در این درس باید سگ یاد بگیرد شیئی را که بوی صاحبش را می‌دهد بدون اینکه دیده باشد و از مخفیگاه آن مطلع باشد پیدا کند و بیاورد.

روش تعلیم

شیئی را با دست لمس کنید و در محلی مخفی نمایید و ابتدا سگ را با گفتن کلمه «پیدا کن» چندین مرتبه به محل مخفیگاه هدایت کنید؛ ملاحظه خواهید کرد که با حوصله و تمرین چندین روزه در دفعات بعد بدون کمک شما حیوان شیئی را که مخفی نموده‌اید پیدا کرده، نزد شما می‌آورد و تصدیق می‌کنید که تعلیم این درس برای شما بهترین لذت و تفریح محسوب می‌شود.

برای تعلیم این درس و پرتاب اشیاء به روش یاد شده و یا مخفی کردن شیئی برای پیدا کردن باید ابتدا از قطعه‌ای چوب و یا توپ بازی استفاده نمود.

پرتاب سنگ برای این منظور بسیار بی‌معنی و خطرناک است، زیرا اولاً ممکن است سگ سنگ را پیدا نکند و ذوق حیوان برای پیدا کردن یا آوردن اشیاء از بین برود و ثانیاً چه بسا سنگ به دندان حیوان صدمه وارد کند.

تعلیم پریدن از روی موانع

در موقع گردش در مزارع و راهپیمایی اغلب اتفاق می‌افتد که با نهرهای بزرگ و یا سایر موانع برخورد می‌کنید که لازم است از روی آنها بپرید و اگر سگ پریدن را یاد نگرفته باشد ناگزیر یا باید حیوان را بغل کنید و به آب بزنید و یا از همانجا مراجعت نمایید. همچنین سگ باید قادر باشد از روی موانع عمودی نیز بپرد. برای تعلیم این درس باید یک مانع عمودی تهیه کنید و سگ را قلاده بزنید و بطوری که در شکل زیر ملاحظه می‌شود او را از روی مانع وادار به پریدن کنید.

در این حالت سگ باید بفهمد که دویدن و یا گذشتن از کنار مانع و یا از زیر آن مورد نظر نیست. و علاوه بر این نباید بدنش با مانع برخورد کند. طریقه عمل به این صورت است که ابتدا باید خود شخص با گفتن کلمه «پیر» از روی مانع بپرد و سگ را (با قلاده و زنجیر) برای این کار

کمک و هدایت نماید و در همان لحظه که حیوان می‌پرد باید کلمه «بپرا» را تکرار نماید و سپس او را نوازش کند. شکل زیر آموزش پریدن بدون استفاده از زنجیر را نشان می‌دهد. لازم به یادآوری است که در ابتدای کار نباید مانع بیش از ۲۵ تا ۳۰ سانتی متر ارتفاع داشته باشد ولی بعد از چندی که حیوان تا حدی برای انجام این کار آماده شد می‌توان ارتفاع مانع را بتدریج زیادتر نمود و در این حالت باید سعی شود که پرش از ارتفاع خیلی زیاد حیوان را ناراحت نکند.

علاوه بر این می‌توانید همزمان با تعلیم «بپرا» وقتی سگ چیزی را برای شما می‌آورد موانعی در سر راه او قرار دهید تا مجبور به پریدن از روی آنها شود. بعد از اینکه سگ تعلیم «بپرا» را بخوبی یاد گرفت می‌توانید از او بخواهید روزنامه یا کفشان را برای شما بیاورد.

تعلیم توالت رفتن

کلیات

معمولاً دو حالت در توالت کردن سگ مطرح است. حالت اول موقعی است که سگ را از خانه به بیرون می‌برند و حالت دوم استفاده از روزنامه برای توالت کردن سگ در منزل می‌باشد. بیرون بردن سگ از منزل بهترین طریقه است و بستگی به این دارد که بیرون از منزل خود حیاط یا باغچه‌ای داشته باشید. توله سگ براساس غریزه‌اش تمایل دارد که جهت دفع مدفوع یا ادرار از لانه‌اش خارج شود. بنابراین شما باید به سگ آزادی لازم جهت خارج شدن از لانه‌اش را بدهید. اما اگر می‌خواهید زمان مدفوع یا ادرار کردن حیوان را تنظیم کنید مانع خارج شدن توله سگ از لانه‌اش شوید. وقتی توله سگ در داخل خانه در گوشه‌ای از اتاق محدود می‌شود باید یادبگیرد که در آنجا ادرار نکند. اگر توله‌ای به طور غیر عمد این محل را خیس کرد بآرامی به او توجه دهید و فوراً حیوان را به محلی در بیرون اتاق که قبلاً در آنجا ادرار کرده است هدایت کنید تا به خاطر بسپارد تنها محلی که اجازه دارد ادرار کند آنجاست. در هر حال باید نسبت به توله سگ خیلی ملایم و با انعطاف برخورد کرد، زیرا توله‌ها در این سن احتیاج دارند که زود به زود ادرار کنند لذا گفته می‌شود تا سن ۶ تا ۱۰ هفتگی توله‌ها یک ساعت به یک ساعت و پس از آن در فواصل دو ساعت به دو ساعت به خارج از خانه برده شوند. معمولاً سگها بعد از فعالیت، پیاده‌روی و بعد از غذا خوردن و قبل از خواب نیاز به ادرار کردن دارند؛ بنابراین گفته می‌شود در این مواقع جهت توالت کردن آنها را به خارج از خانه ببرید. برخی از سگها قبل از توالت کردن ابتدا شروع به بو کشیدن زمین می‌کنند؛ از این رو شما می‌توانید متوجه شوید که باید آنها را به خارج خانه ببرید.

به جای اینکه شما سگ را به خارج از خانه حمل کنید اجازه دهید سگ با پای خودش به خارج برود در این صورت یاد می‌گیرد در مواقعی که نیاز دارد به خارج خانه برود.

توالت کردن در جعبه

اگر شما تمایل دارید سگتان را طوری تربیت کنید که در جعبه توالت کند، موادی که در کف جعبه قرار می‌دهید بسیار مهم است. اگر توله سگ بر روی خاک اره متولد و در همان جا هم از شیر گرفته شده باشد، برایش یک جعبه فراهم کنید که در کفش موادی مانند خاک اره یا تراشه وجود دارد تا عمل دفع را در آنجا انجام دهد. در کف جعبه باید از همان ماده‌ای استفاده کنید که در جعبه محل تولد توله سگ وجود داشت. به سگ بفهمانید که منظور از فراهم کردن جعبه چیست و پس از آن سگ برای همیشه از جعبه به عنوان محل دفع استفاده خواهد کرد.

استفاده از روزنامه به عنوان محل توالت

اگر شما صاحب سگ بالغی شدید که راه و رسم زندگی در خانه را آموزش ندیده است، با آن حیوان مثل یک توله سگ برخورد کنید. توله سگها بعد از غذا خوردن، آب خوردن، قدم زدن و یا بازی کردن توالت می‌کنند. قبل از اینکه به سگ یاد بدهید جهت توالت کردن به خارج از خانه برود استفاده از روزنامه را در خانه به حیوان بیاموزید. علاوه بر این، دکتر دامپزشک به شما توصیه می‌نماید قبل از واکسن زدن توله سگ حیوان را به خیابان نبرید چرا که امکان ابتلا به بیماریهای واگیر وجود دارد. لذا استفاده از روزنامه برای افرادی که در آپارتمان زندگی می‌کنند مفید خواهد بود. بنابراین یک محوطه کوچکی را در نظر بگیرید و تمام این محوطه را از چندین لایه روزنامه بپوشانید و صبر کنید تا توله از آنها استفاده کند، سپس روزنامه‌های خیس شده را با روزنامه‌های خشک تعویض نمایید. این کار را یک یا دو روز ادامه دهید سپس یک قسمت کوچک از محلی را که به وسیله روزنامه پوشانده شده بدون روزنامه بگذارید به این امید که توله سگ در آن محل ادرار نکند اگر توله سگ این محل را خیس کرد به او توجه دهید؛ حیوان را روی روزنامه بگذارید تا بفهمد که تنها محلی که می‌تواند ادرار کند روی روزنامه است. به مرور زمان وقتی توله سگ دلیل پوشانده شدن زمین را با روزنامه فهمید می‌توانید فضایی را که از روزنامه پوشانده شده محدودتر کنید و مرتب روزنامه

خیس شده را تعویض نمایید تا زمانی که توله سگ آنقدر بزرگ شود که بتواند به خیابان برود. معمولاً در شب برای توله سگ راحت تر است که آب نخورد زیرا به حیوان کمک خواهد کرد که ادرار خود را کنترل کند؛ بنابراین حداقل دو ساعت قبل از خواب به توله سگ آب ندهید و حتماً قبل از خواب حیوان را بیرون ببرید و یا از روزنامه استفاده کنید. نکات زیر را مورد توجه قرار دهید:

۱- بو کشیدن زمین اولین نشانه تمایل سگ جهت ادرار کردن می باشد. بنابراین، شما فقط چند ثانیه وقت دارید که توله سگ را روی روزنامه بگذارید.

۳- اگر بتوانید تکه هایی از روزنامه کثیف شده را نگه دارید می توانید جهت تشویق سگ به منظور توالی کردن در محل مورد نظرتان از آن استفاده کنید.

۲- سرعت حیوان را بلند کنید و روی روزنامه بگذارید. روزنامه به دلیل قابلیت جذب بالا بهترین وسیله برای این منظور است.

در اینجا متذکر می‌شویم که بعضی از توله سگها ذاتاً از اینکه روزنامه‌ای در زیر پایشان باشد متنفرند بنابراین به این توله‌ها بهتر است سریعاً روش توالیت کردن در خارج خانه را بیاموزید.

حال مروری خواهیم داشت بر مطالب گفته شده در مورد توالیت بر روی

روزنامه:

۱- توله سگ را در اتاقی که باآسانی قابل تعییز شدن است مسحوس کنید و کف اتاق را با روزنامه مفروش نماید. وقتی توله سگ به توالیت کردن در یک نقطه عادت کرد سایر روزنامه‌ها را بردارید. شما می‌توانید تدریجاً روزنامه را برداشته، سرانجام آن را کنار در قرار دهید.

۲- در یک روز خوب و آفتابی روزنامه را در خارج خانه قرار دهید. روز بعد روزنامه را به طور کل بردارید. به طور حتم سگ جهت توالیت کردن به خارج خانه خواهد رفت. پس از انجام این کار حیوان را تشویق کنید. مراقب باشید سگ جهت پیدا کردن روزنامه دوباره به طرف در خانه برنگردد.

توالیت کردن در خارج خانه

برای کسانی که تازه صاحب سگ شده‌اند و در نتیجه در امر نگهداری سگ مبتدی هستند توالیت کردن نابه جا معضل بزرگی است اما با کمی صبر و حوصله

می‌توان آن را حل کرد. سگها معمولاً تمایل دارند در جاهایی که خودشان یا سایر سگها توالیت کرده‌اند اقدام به دفع ادرار و مدفوع نمایند. بنابراین اگر برایشان ممکن باشد به چنین محللهایی می‌روند. توله سگها به طور حتم پس از نوشیدن مایعات یا بیدار شدن از خواب و در عرض نیم تا یک ساعت پس از غذا خوردن دفع ادرار یا مدفوع می‌کنند لذا در این مواقع حیوان را به محلی که برای توالیت کردن در نظر گرفته‌اید منتقل کنید و با زنجیر نگه دارید. این محل ممکن است قسمتی از باغ که دارای خاک معمولی است باشد یا اینکه محل خاصی برای حیوان تعبیه شود. قبل و بعد از توالیت کردن با توله سگ بازی کنید و در عین حال کلمات خاصی را به زبان آورید. این کلمات بعدها به عنوان فرمان یا علامتی جهت توالیت کردن به کار خواهد رفت، اما دقت کنید که این فرمان با فرمانهای دیگر کاملاً تفاوت داشته باشد.

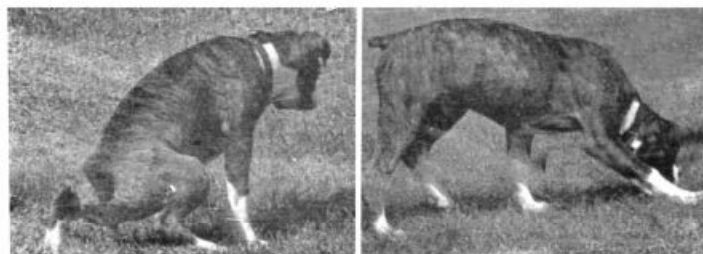
اگر شما به سگ مهلت دادید تا از خانه خارج شود و عمل دفع را انجام دهد ولی سگ پس از بازگشت به داخل خانه، زمین یا فرش را کثیف کرد باید به او بفهمانید که کارش اشتباه بوده و با گفتن واژه **شرم‌کن** حیوان را سرزنش کنید. چندین بار این واژه را تکرار کنید و سپس با عجله او را به بیرون از خانه ببرید. اگر حیوان بیرون از خانه مدفوع کرد، او را مورد تشویق قرار دهید.

اگر تازه صاحب یک توله سگ شده‌اید، تعطیلات آخر هفته‌تان را به آن اختصاص دهید و کل روز را جهت تعلیم توالیت رفتن صرف کنید. اگر شما در زمان بیداری توله سگ آن را تحت نظر قرار دهید و محل مورد نظرتان جهت دفع کردن را به حیوان نشان دهید، توله سگ در دفعات بعد از آن محل استفاده می‌کند. اگر چه تعطیلی کسل‌کننده‌ای خواهد بود ولی بهتر از این است که به طور منقطع ساعتها یا روزها را صرف تعلیم توالیت رفتن به سگ نمایید. به توله سگی که سن بیشتری دارد می‌توان به طور کامل در خلال یک تعطیلی آخر هفته توالیت رفتن را تعلیم داد. از تنبیه توله سگهایی که به اشتباه در جاهای ممنوع توالیت می‌کنند اجتناب کنید و به جای تنبیه کردن واژه **شرم‌کن** را چندین بار تکرار کنید.

دوباره یادآوری می‌شود که توله سگهایی که به طور آزاد در خانه رفت و آمد می‌کنند معمولاً در جاهای ممنوع نیز توالت می‌نمایند. برای جلوگیری از این کار آنها، وقتی احساس کردید حیوان آماده دفع کردن است او را به حیاط ببرید و در جای خاصی که کف آن از سایر قسمتها متمایز است قرار دهید؛ حیوان خیلی سریع به این محل عادت می‌کند. در اینجا یک مسئله را متذکر می‌شویم که اگر حیوان در دفع کردن مشکل دارد می‌توانید از شیاف مقعدی کودکان استفاده نمایید. وارد کردن شیاف باعث تحریک عمل دفع می‌شود لذا حیوان را به محلی که برای توالت در نظر گرفته‌اید منتقل نمایید. نکات زیر را مورد توجه قرار دهید:

۱- ایستادن پشت در نشانه این است که سگ می‌خواهد جهت توالت کردن به خارج برود.

۳- وقتی سگ در حال توالت کردن است با گفتن کلماتی مثل «عجله کن» سگ را تشویق به این کار کنید.

۲- سگها دوست دارند در محل قبلی‌شان توالت کنند لذا با بوکشیدن آن محل را پیدا می‌کنند.

افرادی که صاحب سگهای کوچک خانگی هستند نیز تمایل دارند با وجود اینکه سگ توالیت کردن روی روزنامه یا داخل جعبه توالیت را یاد گرفته جهت توالیت کردن به خارج خانه برود. به منظور تعلیم توالیت در خارج خانه، ابتدا روزنامه و جعبه توالیت را به خارج از خانه منتقل کنید. و وقتی احساس کردید زمان توالیت کردن توله سگ فرا رسیده آن را به خارج خانه ببرید و در محل مورد نظر قرار دهید. توله سگ به کمک قدرت بویایی اش محل توالیت کردن را پیدا می کند و لازم نیست شما خودتان را به زحمت بیندازید. توله سگ پس از مدتی به این محل عادت می کند. روزنامه ای که برای تشخیص محل توالیت در خارج خانه قرار داده اید را بتدریج کوچک و کوچکتر کنید تا اینکه سرانجام کاملاً آن را بردارید. در صورت استفاده از جعبه نیز موادی را که در کف جعبه توالیت قرار می دادید کم کم خارج کنید و بعد از گذشت چند روز جعبه را بردارید. با گذشت زمان شما هر روز قسمتی از مواد جانبی موجود در محل توالیت را بردارید تا اینکه نهایتاً تنها زمین یا سبزه باقی بماند. بعد از سپری شدن این مدت باید سگتان کاملاً تربیت شده باشد. به طور حتم وقتی شما روزنامه را از خانه به حیات آوردید باید آن را با قرار دادن چند قطعه سنگ در گوشه هایش ثابت کنید تا باد آن را حرکت ندهد.

در انتها یادآوری می شود که قدم زدن باعث تحریک حیوان جهت توالیت کردن می گردد. حیوان در ده دقیقه اول این کار را انجام می دهد لذا حیوان را با زنجیر در محل مورد نظرتان برای توالیت کردن نگه دارید و پس از مدفوع کردن با خاک انداز مدفوع را بردارید و در سطل آشغال بیندازید.

عدم موفقیت در تعلیم توالیت کردن

جهت زندگی در خانه محدودیتهایی را برای سگ تعیین کنید ولی هرگز سگ را برای اشتباهی که مرتکب می شود سرزنش نکنید زیرا این کار باعث جری تر شدن

حیوان می‌شود. نباید پس از اینکه سگ مرتکب اشتباهی شد او را در قفس محبوس و زندانی کنید و باعث انزجار او از قفس گردید؛ چرا که حیوان باید قفس را به عنوان جایی امن جهت استراحت دوست داشته باشد. محلی را که اشتباهاً سگ کثیف کرده با ضد عفونی کننده بی بو تمیز کنید زیرا بوی ساطع شده از محل، سگ را جهت توالی کردن مجدد در آنجا ترغیب می‌کند. ضد عفونی کننده باعث از بین رفتن میکروبها نیز می‌گردد. در موقع کار از دستکش لاستیکی استفاده کنید.

تعلیم ماندن در قفس

سگی که از زمان تولگی نگهداری در قفس را یاد گرفته، به آن به عنوان پناهگاه مطمئنی نگاه می‌کند. سگها ذاتاً دوست ندارند محل خوابشان را کثیف کنند لذا براحتی می‌توان آنها را جهت زندگی در خانه تعلیم داد. قرار دادن توله سگها در قفس نه تنها موجب تمیز ماندن خانه می‌گردد بلکه در این حالت توله‌ها با مدفوعشان در تماس نبوده و از آلوده شدن آنها با انگلها جلوگیری می‌شود. در این ارتباط نکات زیر را مورد توجه قرار دهید:

- وقتی کار دارید سگ را درون قفس قرار دهید. مطمئن شوید که کف قفس نرم است. همچنین یک کاسه آب تازه و یک اسباب بازی جهت جویدن در اختیار حیوان قرار دهید.
- در یک روز بیش از ۲ تا ۳ ساعت سگ را درون قفس نگذارید.
- در کف قفس یک تکه روزنامه قرار دهید تا توله سگ آن را به عنوان اولین محل توالی کردن بشناسد.

جلوگیری از جویدن اشیاء

توله سگها و سگهای جوان در هنگام دندان درآوردن به شیئی برای جویدن نیاز دارند زیرا رشد دندان باعث ایجاد درد در لثه می شود و آنها را وادار می کند برای تسکین درد اقدام به جویدن اشیاء نمایند و این عمل باعث می شود دندانهای شل بیفتند و دندانهای دائمی در زمان مناسب از لثه ها خارج شوند. همچنین جهت اطمینان از شکل گیری صحیح فک و سفت بودن دندانها در فک لازم است شیئی جهت جویدن در اختیار توله سگ قرار گیرد. سگهای بالغ نیز به طور غریزی به منظور تمیز کردن دندانها، ماساژ لثه ها و ورزش دادن فکها تمایل به جویدن ساقه و ریشه درختان یا سایر اشیاء دارند. به همین دلیل ممکن است توله سگها و سگهای جوان باعث تخریب اشیای گرانبها شوند. وقتی سگها به طور غریزی، بخصوص در مواقعی که درد آنها زیاد است، چیزی را می جویند توجهی به ارزش آن شیء از نظر صاحبشان ندارند. بنابراین بهترین کار این است که اشیای گرانبها را دور از دسترس توله سگ قرار دهید و برای کمک به کاهش درد شیئی را جهت جویدن در اختیار توله سگ بگذارید. چیزی که جهت جویدن در اختیار توله سگ قرار می دهید باید مورد علاقه او باشد و نیز برای سگ بی خطر باشد. شیئی که جهت جویدن در اختیار سگ قرار می گیرد نباید

شکننده یا غیر قابل هضم باشد زیرا اگر تکه ای استخوان در اختیار سگهای کوچک جثه قرار گیرد به تکه های کوچک شکسته و باعث سوراخ شدن مری و نهایتاً مرگ حیوان می گردد و اگر چیز غیر قابل هضمی باشد مثل عروسکهای پلاستیکی یا لاستیکی موجب

انسداد روده شده که اگر بی‌درنگ با عمل جراحی خارج نشود موجب مرگ توله سگ می‌گردد. یک کفش لاستیکی بزرگ جهت جویدن در اختیار سگ قرار دهید اما دقت کنید که پاشنه لاستیکی، میخها، بندکفش و سایر قسمت‌های آهنی مثل سنگ کفش و غیره جدا شوند. یک تکه پاشنه لاستیکی ممکن است منجر به انسداد روده گردد و اگر میخی در کفش وجود داشته باشد موجب پارگی دیواره مری می‌گردد. مشکلی که وجود دارد اینست که ممکن است توله سگ این کفش را با کفش گرانبهای شما اشتباه بگیرد و کفش شما را بجود.

پوست دباغی نشده (خام) خشک که به اندازه و اشکال مختلف ساخته می‌شوند، در فروشگاهها موجودند و می‌توان برای این منظور از آنها استفاده کرد اما نمی‌توانند خیلی کارساز باشند زیرا پس از مدتی توسط آب دهان سگ مرطوب و توسط حیوان بلعیده می‌شوند. با وجودی که خطری برای سگ ندارند، ولی در این اواخر مواردی از خفگی ناشی از گیرکردن تکه‌ای پوست خام در گلو سگ گزارش شده است. علاوه بر این برخی از دامپزشکان مواردی از یبوست حاد ناشی از وجود تکه‌هایی از پوست هضم نشده در روده را نیز گزارش کرده‌اند.

بهترین ماده‌ای که برای رفع این نیازها ساخته شده، استخوانهایی از نایلون می‌باشد. بخصوص آنهایی که با گوشت طبیعی و خرده‌های استخوان ترکیب شده‌اند. سگها قادر به شکستن این استخوانها نیستند لذا از این جهت بی‌خطر هستند و از نظر اقتصادی نیز بصره می‌باشند. جویدن شدید منجر به از بین رفتن رسوبات استخوانی شده و در نتیجه موجب تمیز شدن موقتی دندانها و ماساژ و سفتی لثه‌ها می‌شوند. برآمدگیهای سطح استخوان که در اثر جویدن ساییده می‌شوند بصورت تراشه بلع می‌شوند اما ترکیب شیمیایی نایلون به گونه‌ای است که در مایع معده تجزیه شده و بدون تغییر دفع می‌شوند. استخوانهای نایلونی مقاومت لازم جهت ورزش آرواره‌ها را فراهم کرده و در خروج دندانها از

لته مؤثر می‌باشند. مزایای استخوان‌های نایلونی این است که نایلون باعث فرسایش دندان نمی‌شود زیرا ساینده نیست و ترکیب آن نیز بی‌خطر بوده، باعث رشد میکرو-ارگانیسم‌هانی می‌گردد و می‌توان سطح آن را با آب و صابون شست یا به وسیله آب جوش آن را ضد عفونی کرد. استخوانهای نایلونی توسط اکثر دامپزشکان توصیه می‌شوند.

استخوان‌های نایلونی در اثر جویدن دچار چین‌وشکن شده که ایجاد سطحی مثل مسواک را می‌نماید و موجب تمیزی دندانها و ماساژ لته‌ها می‌گردد. باید همان طوری که هر از گاهی به قوام مسواک خود توجه می‌کنید، ساختار استخوان نایلونی را نیز از نظر قوام و سفتی مورد توجه قرار دهید.

دندانهای سگ باید سالی یکی دو بار توسط دامپزشک تمیز شوند زیرا در غیر این صورت پلاک‌دندانی ایجاد می‌گردد که برای تمیز کردن آنها نیاز به بیهوش کردن حیوان می‌باشد. تمیز کردن دندانها برای سگ لذت‌بخش است و علاوه بر این برای سلامتی دندانها نیز مفید است. از جویدن اشیای نرم مانند پارچه یا کتان توسط توله سگ جلوگیری کنید زیرا تکه‌ای از پارچه در گلو سگ گیر می‌کند و منجر به خفه‌شدن حیوان می‌گردد.

برای جلوگیری از جویدن اشیای ممنوع توسط سگ از واژه «نه» استفاده کنید. مثلاً وقتی سگ در حال جویدن فرش، مبلمان یا کفش شماست با گفتن کلمه «نه» و تکرار آن حیوان را از این کار بازدارید. واژه نه باید با صدای بلند و لحنی که بیانگر نفرت و انزجار شماست ادا شود. برای تعلیم این درس تکه‌ای استخوان نایلونی در اختیار سگ قرار دهید تا بجود. سپس شیئی را که سگ مجاز به جویدن آن نیست در اختیار سگ قرار دهید و اگر سگ شروع به جویدن آن کرد با گفتن واژه «نه» او را از این کار بازدارید. با این کار توله سگ درمی‌یابد که برای تسکین درد دندانهایش چه چیزی را می‌تواند بجود و چه چیزی را نمی‌تواند بجود.

اگر کمی مراقب باشید و در همان مراحل اولیه مانع از این کار ناشایست شوید بزودی سگ این عادت زشت را ترک خواهد کرد.

ضمناً برای جلوگیری از جویدن اشیاء توسط سگ آنها را به محلول‌های غیر سمی و تلخ آغشته نمایید. روش دیگری که می‌توانید استفاده کنید این است که با یک روزنامه لوله شده روی آن اشیاء بزنید تا توله سگ تصور کند چیز بدی است ولی توله سگ را نزنید.

بعضی از توله سگها هرگز به سراغ چیزهایی که بر روی آنها زده‌اید یا چیزهای مشابه آنها نمی‌روند. اما گاهی اوقات نتیجه عکس هم وجود دارد و در این مواقع توله سگ به شیئی که بر روی آن می‌زنید حمله

می‌کند و می‌خواهد به صاحبش در دفع آن شیء کمک کند.

دادن غذا به سگ به عنوان بخشی از تربیت

غذا نقش مهمی را در تربیت سگ بازی می‌کند. بارها دیده شده که غذادادن به سگ چگونه باعث آشناسدن حیوان با نام خود شده است. بادادن یک تکه غذا پس از اجرای صحیح فرمان و یا انجام کاری شایسته، به سگ می‌آموزید که در صورت اطاعت از فرمان، پاداشی در انتظار اوست. در تربیت توله‌سگها نیز دادن یک تکه غذا به عنوان پاداش فرمانبرداری، باعث تشویق آنها می‌گردد.

سگ را باید طوری تربیت کنید که از صداهای بلند مثل صدای شلیک تفنگ و رعد و برق نترسد؛ این تعلیم را می‌توان در هنگام غذادادن انجام داد. پرورش دهندگان سگهای شکاری آنها را طوری تربیت می‌کنند که از صدای شلیک تفنگ در هنگام غذاخوردن نترسند.

توله سگهای گرسنه مخصوصاً وقتی در غذا با سایر توله‌سگها شریک باشند سعی می‌کنند تا حد امکان غذای بیشتری بخورند لذا نسبت به صداهای اطراف بی‌تفاوت خواهند بود. تربیت‌کنندگان سگهای شکاری از این خصیصه توله سگها استفاده کرده و در هنگام غذاخوردن توله‌ها، از فاصله نزدیک اقدام به شلیک می‌کنند. تربیت‌کننده کم‌کم به آنها نزدیک می‌شود تا اینکه سرانجام در بالای سر آنها اقدام به شلیک می‌کند، بدون اینکه موجب وحشت آنها گردد. توله سگها کم‌کم به صدای شلیک عادت می‌کنند و به این نکته پی می‌برند که خطری آنها را تهدید نمی‌کند. از قوطیهای فلزی خالی نیز می‌توان برای عادت دادن حیوان به صدای بلند استفاده کرد و در حین غذا خوردن توله سگها قوطی‌ها را در نزدیکی آنها به زمین انداخت. کم‌کم به توله‌سگها نزدیکتر شوید و بدون اینکه موجب ترس و وحشت آنها شوید، قوطی‌ها را در پشت آنها به زمین بیندازید. اگر در اثر صدا یکی دو تا از توله‌ها از غذا خوردن باز ایستادند و مضطرب شدند آنها را آرام کنید و از سر و صدا بکاهید تا اینکه دوباره آرامش اولیه را باز یابند.

این کارها باعث می‌شود سگها از صدای رعد و برق، تیراندازی، انفجار نترسند و نسبت به آنها بی‌تفاوت باشند.

جلوگیری از گدایی کردن غذا

یکی از عاداتهای زشت سگها؛ گدایی کردن و خواهش برای غذا است، که این کار را معمولاً در زمان غذا خوردن شما انجام می‌دهند. سگها برای این کار به میز غذای شما نزدیک می‌شوند و آنقدر آب از لب و لوجه‌شان راه می‌اندازند تا شما را متقاعد کنند تکه‌ای غذا به آنها بدهید. برای جلوگیری از این عادت زشت هرگز از سفره

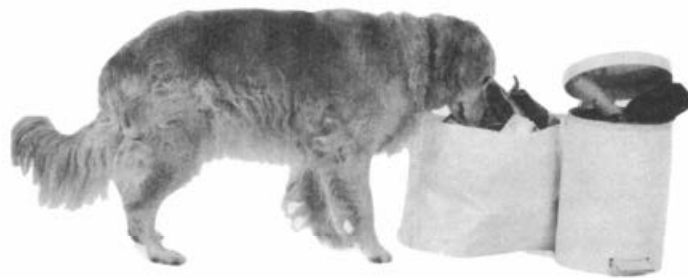

خود تکه‌ای غذا برای سگ نیندازید و به سگ تعلیم دهید که فقط از ظرف خودش غذا بخورد و به محل غذا خوردن شما نزدیک نشود. لذا در هنگام غذا خوردن، محل خاصی را برای حیوان انتخاب کنید و او را وادار کنید در آنجا بماند و دراز بکشد و برای سایر افراد خانواده ایجاد مزاحمت ننماید.

جلوگیری از سرقت غذا

سگها دوست دارند با علاقه به دنبال غذایشان بگردند. چیزهایی که به نظر

ما آشغال می‌آید ممکن است برای سگ خوشمزه و خوشایند باشد. سگتان را طوری تربیت کنید که تنها از ظرف خودش غذا بخورد. علاوه بر این تمامی غذاها را سرپوشیده نگه دارید تا سگ قادر به دسترسی به آنها نباشد.

- هر وقت سگ بی‌اجازه سراغ غذا رفت با گفتن واژه «نه نه» او را از این کار بازدارید.
 - غذاهایی را که برای سگ وسوسه‌کننده است دور از دسترس سگ و درون ظرفهای سربسته قرار دهید.
 - ظرف غذا را به مواد تلخ مزه‌ای که برای سگ ناخوشایند است آغشته نمایید.
- غیر از موارد اشاره شده، ربودن غذا از روی میز نیز کار زشتی است که اکثر توله سگها به آن عادت دارند. رشد سریع توله سگها باعث می‌شود که اشتهای آنها افزایش یابد و از طرف دیگر غذاهای چیده شده بر روی میز نهارخوری چنان چشم‌اندازی دارد که توله‌سگها نمی‌توانند از آنها چشم‌پوشی کنند. این عادت، بخصوص در مورد سگهایی که از میز غذا تکه‌ای هم به آنها داده شده صادق است. اگر توله سگها را به خاطر دزدی از میز سرزنش کنید هرگز در برابر شما دست به این کار نمی‌زنند مگر اینکه در اتاق نباشید که در این حالت هم خیلی بی‌سروصدا به میز نزدیک می‌شوند، سریع و آرام به بالای میز می‌روند و به جستجوی غذای دلخواهشان، بخصوص گوشت می‌پردازند. اگر توله سگ یا

سگ شما به دزدی عادت کرد و با سرزنش اصلاح نشد باید از روشی که متعاقباً اشاره می‌شود استفاده کنید.

میز را مثل همیشه مرتب کنید و یک تکه گوشت و سوسه‌کننده روی میز قرار دهید و به آن یک تکه نخ متصل نمایید. سر دیگر نخ را به یک قوطی خالی کنسرو و یا هر چیز دیگری که در اثر افتادن روی زمین ایجاد سرو صدا نماید وصل کنید. تکه گوشت را در لبه میز قرار دهید ولی نگذارید در حین انجام این کارها سگ شما را ببیند. پس از آماده شدن میز، اتاق را ترک کنید و بگذارید سگ با میز غذا تنها بماند. وقتی در غیاب شما توله سگ به میز نزدیک شود و بخواهد تکه گوشت را بدزد، همراه گوشت قوطی خالی هم بر روی زمین می‌افتد و ایجاد صدای ترسناکی می‌کند و در نتیجه توله سگ پا به فرار می‌گذارد ولی به دنبالش، آن صدا او را تعقیب می‌کند. در نتیجه تکرار این کار باعث می‌شود سگ از ترس، این عادت را ترک نماید. بعدها حتی اگر در یک اتاق ساکت در حین نزدیک شدن سگ به میز به طور ناگهانی صدایی ایجاد کنید سگ از ترس اینکه مبادا این صدا همان صدایی باشد که در هنگام ربودن گوشت ایجاد شده به میز نزدیک نمی‌شود.

پریدن روی اسباب و اثاثیه خانه

اگر سگ روی اسباب و اثاثیه خانه می‌پرد و یا روی مبلمان می‌خوابد او را تنبیه کنید. اگر به طور مداوم سگ را تنبیه کنید حیوان فقط این عمل را در غیاب شما انجام می‌دهد و وقتی که احساس کند شما به اتاق برمی‌گردید بسرعت از روی آنها به پائین می‌پرد. برای اینکه سگ این عادت زشت را برای همیشه ترک کند از روشی که در زیر گفته می‌شود استفاده کنید:

چند تا تله موش بخرید و آنها را پس از آماده کردن روی میز یا صندلی که سگ دوست دارد روی آن دراز بکشد قرار دهید سپس به آرامی آنها را با چند تکه

روزنامه بپوشانید. اتاق را ترک کنید و پشت در منتظر بمانید. تله موشها را طوری قرار دهید که سگ متوجه آنها نشود و نفهمد که شما در این کار دستی داشته‌اید. پس از پریدن توله سگ بر روی مبل، تله موشها به صدا در می‌آیند و توله سگ با وحشت از روی مبلها پایین پریده، پا به فرار می‌گذارد. با این کار صدمه‌ای به توله سگ نمی‌رسد بلکه فقط صدای تله‌موشها در زیر روزنامه باعث وحشت حیوان می‌گردد.

اگر توله سگ یا سگ ناخواسته به اتاق خواب شما می‌آید و سرزنش و تنبیه نیز فایده‌ای ندارد روش مشابه روش گفته شده نتیجه خوبی خواهد داد. بعضی از صاحبان سگ آنها را طوری تربیت می‌کنند که بر روی صندلی مخصوص خودشان بنشینند.

اگر از اینکه سگ وارد اتاق خواب شما شود و بر روی اسباب و اثاثیه بپرد متفرید، در موقع خروج از خانه سگ را در محل خاصی محبوس کنید. این کار باعث می‌شود سگ به اتاق خواب یا نشیمن دسترسی نداشته باشد و بنابراین برای رفتن به آنجا وسوسه نخواهد شد. همچنین می‌توانید سگ را از خانه خارج کنید و در حیاط نگهدارید. با وجود مطالب گفته شده بعضی‌ها عقیده دارند که باید سگ را آزاد گذاشت ولی باید طوری تربیت شود که چنین کارهای زشتی را انجام ندهد.

جلوگیری از پریدن سگ روی صاحبش یا سایر افراد

سگها اغلب برای اظهار محبت عادت دارند که به سر و کول صاحب خود بپرند. مخصوصاً اگر مدتی صاحب خود را ندیده باشند. سگها این کار را نسبت به سایر افراد خانواده و یا افرادی که برای ملاقات صاحبشان می‌آیند نیز انجام می‌دهند. سگها با این کار قصد دارند علاقه و محبت خود را نسبت به شما نشان دهند اما نمی‌دانند که پنجه‌های کثیفشان موجب کثیف شدن لباس شما خواهد

شد. این کار حیوان باعث خواهد شد که خیلی زود دوستانتان شما را ترک کنند؛ بخصوص وقتی که دوستانتان با لباس شیک و مرتب به ملاقات شما می آیند و این کار سگ موجب کثیف شدن لباس آنها می گردد. برای جلوگیری از این عمل روشهای زیر را به کار ببرید:

روش اول: موقعی که حیوان می خواهد به سر و کول شما بپرد، در حالتی که زانوی پای راست را به منظور ممانعت از پرش حیوان در مقابلش خم نموده اید با کف دست او را از این عمل بازدارید و با صدای محکم بگویید: **نه نه**

روش دوم: این روش را معمولاً برای سگهای کوچک اندام به کار می برند و باید قبل از اینکه سگ مجال پرش را پیدا کند دست را به سوی او دراز نمود و

او را نوازش داد؛ بدین ترتیب سگهای کوچک این عادت را بتدریج ترک خواهند کرد.

روش سوم: وقتی حیوان بر روی سر و کول شما پرید و دندانهایش را به شما نشان داد یا اینکه با پنجه به شما زد، دستهایش را بگیرید و نگه دارید. در حین انجام این کار نسبت به کار سگ بی تفاوت باشید و در اخلاقتان هم تغییر ندهید. در این حالت توله سگ احساس عدم تعادل می‌نماید و نمی‌تواند روی پاهای عقبش احساس راحتی کند. در این حالت، حیوان شروع به تقلا می‌کند و دستش را به عقب می‌کشد تا اینکه بتواند دوباره چهار دست و پا روی زمین قرار گیرد و تعادلش را به دست آورد. با وجود دست و پا زدن سگ، شما دستهای آن را رها نکنید تا کاملاً از این وضعیت خسته شود و از انجام این کار خودداری کند. این کار باعث می‌شود که سگ از انجام آن برای دفعات بعد اجتناب کرده و از ارتکاب اعمالی که باعث چنین عواقبی شود خودداری می‌نماید.

روش چهارم: هنگام پریدن سگ دستهای جلویش را به طور محکم بگیرید و روی زمین قرار دهید و در همین حال با گفتن واژه «نه» او را سرزنش کنید. اگر شما با صبر و حوصله این روش را به کار ببرید پس از مدتی سگ این عادت را ترک خواهد کرد.

جلوگیری از سروصدا کردن حیوان

برخی از رفتارهای سگ برای صاحبش ناخوشایند است بنابراین باید برای این رفتارها هم فکری کرد. یکی از این رفتارها واغ و اغ کردن سگ‌هاست. بعضی از سگها ذاتاً پر سرو صدا هستند و دائماً واغ و اغ می‌کنند. اکثر صاحبان سگ می‌خواهند سروصدا کردن حیوان را تحت کنترل داشته باشند و وقتی به آنها می‌گویند ساکت شو اطاعت کنند. برای رسیدن به این مقصود می‌توانید از روشهایی که گفته خواهد شد استفاده کنید. بهترین کار این است که در هنگام واغ

واغ کردن سگ در دهان حیوان اسپری بدمزه و غیرسمی بپاشید. کار دیگر این است که پوزه‌های حیوان را بگیرید و فکهایش را به هم قفل کنید و در حین این کار به او فرمان ساکت شو را بدهید. علاوه بر این می‌توانید از فرمان «نه» استفاده کنید ولی در این مورد سعی کنید که سگ بفهمد به خاطر سر و صدای بی‌دلیلش مورد توبیخ قرار گرفته و گرنه واغ واغ سگ در هنگام وارد شدن دزد به خانه بسیار مفید است. اما شما دوست دارید بعد از اینکه سگ وظیفه‌اش را انجام داد ساکت شود و برای این منظور به او فرمان «ساکت شو» را می‌دهید. با توجه به دلایل ذکر شده به کار بردن فرمان «ساکت شو» بر فرمان نه یا شرم‌کن ارجحیت دارد. سگ باید با پارس کردن و عووکردن بفهماند که مثلاً چیزی می‌خواهد و یا میخواهد به کوچه برود و یا گرسنه است و یا شخص غریبه‌ای پشت در منزل ایستاده است و یا خطری متوجه شماست. بعد از مدتی تشخیص صدای سگ در هر مورد ممکن خواهد شد و می‌توان فهمید که سگ چه منظوری دارد. در آخر متذکر می‌شویم که زوزه کشیدن سگ ممکن است ناشی از خستگی و تنهایی حیوان باشد.

تعلیم سوارشدن به ماشین و طرز برخورد با وسایط نقلیه

سعی کنید اولین گردشهای شما خیلی کوتاه باشد. وقتی سگ بدون ناراحتی توانست مسافت موردنظر را تحمل کند، مدت گردش را بیشتر کنید. همیشه قبل از گردش مطمئن شوید که شکم سگ خالی است و بتازگی غذایی به حیوان داده نشده است. سگ‌ها دوست دارند صاحبشان یا هر عضو خانواده را که برای رانندگی می‌رود همراهی کنند. اما سگ حق ندارد اتومبیل و یا دوچرخه را تعقیب نماید، این امر در صورتی امکان‌پذیر است که از زمان تولگی از طرف صاحبش به این کار ترغیب نشده باشد. اگر سگ آموزش همگام و همقدم را خوب یاد گرفته باشد و عادت داشته باشد که پا به پای صاحبش راه برود، به

هیچ وجه این کار را انجام نخواهد داد. یادآوری می‌شود که دويدن سگ همراه دوچرخه صاحبش برای سلامتی او مفید است و عضلات حیوان را تقویت می‌کند و به هضم غذای سگ کمک می‌نماید؛ به شرط اینکه در این عمل زیاده روی نشود. اگر سگ علی‌رغم مطالب گفته شده عادت به تعقیب وسایط نقلیه داشت، به روش‌های ذکر شده او را ترک عادت دهید:

یکی از روشها این است که سگ را بوسیله بستن یک بند طویل یا زنجیر ترک عادت دهید. روش دیگر این است که یک دسته جارو را به طور افقی به طنابی که به گردن سگ بسته شده متصل نمایید؛ این کار باعث می‌شود که در هنگام دويدن، دسته جارو با دستهای حیوان برخورد کند و مانع از دويدن شود. اگر بستن دسته جارو و تکرار واژه نه یا شرم‌کن مانع از این رفتار نشد از روش دیگری که متعاقباً می‌آید استفاده کنید.

در این مورد باید شما از شخص دیگری که مطمئن هستید سگ او را تعقیب خواهد کرد کمک بگیرید. شخصی که در ماشین است باید از یک تفنگ آب‌پاش استفاده کند و هنگامی که اتومبیل در حال حرکت است و سگ اتومبیل را تعقیب می‌کند به صورت حیوان آب‌پاشد و صورت سگ را خیس کند. اگر این روش بی‌ثمر بود به جای آب خالص از محلول رقیق آمونیاک استفاده کنید و در تفنگ آب‌پاش بریزید. اگر چه این کار ممکن است غیرانسانی به نظر آید اما باید این حقیقت را نیز مدنظر قرار دهید که تعقیب وسایط نقلیه توسط سگ ممکن است منجر به مرگ سگ در زیر چرخهای ماشین شود یا اینکه باعث حوادث رانندگی گردد که تلفات انسانی را به بار خواهد آورد.

چگونگی برخورد سگ با بچه‌ها

بچه‌ها، بیشتر در معرض خطر گازگرفتگی قرار دارند زیرا کوچکتر هستند و مانند بالغین قادر به حفاظت از خود نیستند. برای هر بچه‌ای که می‌خواهد سگ

شما را نوازش کند. توضیح دهید که بعضی از سگها اهل شوخی و معاشرت نیستند لذا نباید روی سگ بپرند یا به زنجیر حیوان دست بزنند.

بچه‌ها باید تنها در حضور و با نظارت یک شخص بالغ و بزرگسال به سگ نزدیک شوند و با آن طرح دوستی بریزند. به بچه‌ها بگویید که از کنار، حیوان را نوازش کنند نه از جلو. سگ را به خاطر رفتار خوبش تشویق کنید اما آماده باشید که اگر خواست گاز بگیرد یا صدای وحشتناک درآورد فوراً حیوان را تقبیح کنید و مانع از این کار شوید.

چگونگی برخورد سگ با سایر سگها

وقتی سگ شما با سگهای دیگر روبه رو می شود مراقب باشید. بیشتر سگها با هم کنار می آیند اما در مورد سگهای نر رو در رویی اغلب به جنگ و دعوا می انجامد. جنگ و دعوا بیشتر در میان سگهای یک جنس، یک اندازه و یک سن رخ می دهد. از کشیدن زنجیر خودداری کنید و سگ را برای بوکردن سگهای دیگر تشویق کنید و اصلاً اضطراب نداشته باشید. کشیدن زنجیر باعث تحریک سگ به پر خاشگری و تهاجم خواهد شد.

رفتارهای غذایی ناپسند سگ

برخی از سگها عادت به مدفوع خواری دارند به طوری که برای سگهای نژاد Golden Retriever این پدیده امری ذاتی است. اگر دیدید سگ مشغول خوردن مدفوع است با گفتن نه نه او را از این کار بازدارید یا اینکه با پاشیدن آب به وسیله تفنگ آب پاش یا نشان دادن اسباب بازی حواسش را متوجه خودتان کنید تا از این کار دست بردارد.

بعضی از سگها علاوه بر مدفوع خودشان مدفوع سایر سگها را نیز می خورند. برای جلوگیری از این عادت زشت، مدفوعی را که بتازگی از سگ دفع شده با سس تند و نامطبوعی آغشته کنید. سس برای سگ ناخوشایند است و لذا سگ از تکرار این عمل خودداری می کند.

علائم آگاه کننده

برای اینکه سگ راحت تر فرمان لفظی شما را بفهمد و متوجه درست یا نادرست بودن کار خود شود، می توانید با اشاره دست یا استفاده از ابزارهایی که برای این منظور طراحی شده توجه او را به خود جلب کنید. ابزارهایی مثل اسپری آب پاشی، تفنگ آب پاش، سوت، زنگ و اسباب بازی باعث جلب توجه سگ می شود و برای تأدیب حیوان مفید می باشند. هرگز سگ را تنبیه بدنی نکنید. با عصبانیت سخن گفتن و استفاده از تفنگ آب پاش یا سوت برای این منظور کفایت می کند.

تعلیمات اساسی و ضروری سگ

یکی از این تعلیمات ممانعت از تعقیب وسایط نقلیه است که قبلاً توضیح داده شد. موارد دیگری هم وجود دارد که متعاقباً توضیح داده خواهد شد. قبل از اینکه همراه سگ از عرض خیابان عبور کنید به او فرمان «ایست» بدهید و سپس مطابق درس همقدم که بعداً گفته خواهد شد با پای چپ شروع به حرکت قدم به قدم نمایید تا هر موقع خطری احساس کردید و ایستادید مطابق درس مذکور سگ هم به تبعیت از شما در جای خود بایستد و منتظر اجازه و دستور شما برای عبور از خیابان بماند. سگها باید اصولاً طوری تربیت شوند که موجب ناراحتی و عدم رضایت مردم نشوند. سگ باید یاد بگیرد که در خیابان به دفع مدفوع مبادرت نکند. عادت کند که همیشه در آبریزها این عمل را انجام دهد. برای تعلیم این کار باید از همان زمان تولگی، سگ را تربیت کنید و همان طوری که به سگ اجازه نمی‌دهید در اطاق به این کار مبادرت نماید اگر اجازه ندهید که در پیاده‌روهای خیابان هم حتی یکمرتبه دفع مدفوع کند بتدریج به این کار عادت می‌نماید. مسلم است که توجه به این موضوع در ابتدا تا حدی مشکل و پرزحمت خواهد بود ولی قبول این زحمت، نتیجه عالی و پسندیده‌ای خواهد داشت.

سگها اصولاً شناگران خوبی هستند و این استعداد از زمان تولد در آنها وجود دارد با وجود این باید سعی شود که حیوان بتدریج به آب عادت نماید. هرگز نباید توله سگ را بدون مقدمه در آب انداخت زیرا موجب می‌گردد که سگ در آینده از آب بترسد. بهترین کار این است که در ابتدا با آرامی و با احتیاط توله سگ را با آب آشنا کنید. این کار موجب می‌گردد که در دفعات بعد حیوان به میل خود در آب رود و خیلی خوب شنا کند.

از پرت کردن سنگ در آب در مقابل حیوان بپرهیزید زیرا سگ قادر به پیدا کردن سنگی که در آب فرو رفته و ناپدید گشته نیست و در نتیجه درس پیدا کردن اشیاء را که مدتی برای تعلیم آن زحمت کشیده‌اید از یاد می‌برد.

سگها باید عادت کنند به حیوانات دیگر صدمه نزنند و باعث ناراحتی آنها نشوند. اگر سگی که گربه‌ها را دنبال می‌کند تشویق کنید پس از مدتی قاتل گربه‌ها خواهد شد ولی اگر از زمان تولد سگ را از این کار بازدارید و او را عادت دهید که با گربه آشنا شود، بتدریج با این حیوان دوست می‌گردد. اگر سگ مرغ و خروس خانگی را تعقیب نمود باید فوراً از این کار منع شود. برای این منظور با انداختن زنجیر پرتاب به طرف سگ او را مورد سرزنش قرار دهید؛ یا اینکه از یک بند بلند ۱۵ تا ۲۰ متری استفاده کنید و در حالی که سگ به وسیله بند تحت کنترل شماست از محل نگهداری طیور عبور دهید و به حیوان تعلیم دهید که در پی آزار آنها نباشد.

اگر سگ احیاناً مرغ یا خروسی را خفه کرد و یا کشت باید فوراً تنبیه‌اش نمایید و با پرتاب زنجیر و گفتن کلمه «نه نه» او را از این کار بازدارید. یادآوری می‌شود که تنبیه باید بلافاصله بعد از ارتکاب عمل انجام شود زیرا مدت کوتاهی پس از ارتکاب عمل آنها را فراموش می‌کند.

انجام خدمات خانگی توسط سگ

بسیار جالب است که سگ در خانه خدماتی را به جای مستخدم انجام دهد؛ مثلاً روزنامه را برای صاحبش بیاورد و یا کفش سرپائی آقا و خانم را در مقابل آنها حاضر نماید و یا سایر لوازم مورد احتیاج صاحبش را در مقابل وی قرار دهد. سگ می‌تواند انجام این قبیل خدمات جالب را به آسانی بیاموزد. برای اجرای هر فرمانی همیشه باید کلمات کوتاه غیر مشابه با وزن معین به کار برده شود زیرا همان طور که مکرراً ذکر شده است سگها مانند انسان حرف نمی‌فهمند و فقط ادای کلمات با وزن معین است که آنها را به اجرای دستورات وادار می‌کند. مثلاً مواقعی که صاحب حیوان میل دارد که سگ کفش سرپائی وی را بیاورد باید با گفتن کلمات کوتاهی مانند: کفش ... کفش مقصود خود را بفهماند و از گفتن کلمات و جملات طولانی اجتناب نماید، زیرا نه تنها مفید نخواهد بود، بلکه سگ با شنیدن جمله طولانی بکلی گیج می‌شود و در نتیجه فرمان قابل

اجرا نخواهد بود.

تعلیم این درس مشکل نیست، کافی است که مثلاً چند مرتبه همراه با سگ برای آوردن روزنامه به درب منزل بروید و مقابل دیدگان او روزنامه را از زمین برداشته و با ذکر کلمه «روزنامه» روزنامه را در دهان سگ بگذارید و تا مکانی که باید روزنامه را بیاورد همراه و همقدم او بروید و در آن مکان با ذکر فرمان «بده» یا «ول کن» و امثال آن روزنامه را از دهانش بگیرید و به این ترتیب بعد از چند بار تمرین یاد می‌گیرد که بدون همراهی صاحبش موقعی که روزنامه از لای در، به داخل حیاط انداخته شود، آن را با دهان بگیرد و نزد صاحبش بیاورد. فراموش نکنید که بعد از هر مرتبه انجام این عمل، حیوان را نوازش کنید.

نگرفتن طعمه از دست دیگران

اینکه سگ باید از گرفتن طعمه از دست دیگران اجتناب نماید، مهمترین آموزشی است که یک سگ مخصوصاً سگ پاسبان و محافظ باید بیاموزد زیرا اغلب اتفاق می‌افتد اشخاصی که به مال و جان شخصی سوء قصد دارند قبلاً سعی می‌کنند از راه‌های ممکن کلیه موانع موجود را از سر راه خود بردارند و مهمترین آن موانع، سگهای محافظ و پاسبان می‌باشند. متأسفانه میل و ذوق فراوان برای بلعیدن و خوردن غذا همیشه و در هر حال در سگها زیاد می‌باشد، مخصوصاً زمانی که بوی مطبوعی شامه تیز این حیوان را نوازش دهد. این میل طبیعی و ذوق ذاتی اغلب باعث مرگ سگها حتی سگهایی که خوب هم تربیت شده‌اند گردیده است. چون بندرت سگها از خوردن غذا و طعمه صرف‌نظر می‌کنند لذا باید با زحمت و مشقت فراوان آنها را طوری تربیت کرد که علی‌رغم این میل باطنی تحت هیچ شرایطی بجز از دست صاحبشان طعمه‌ای نخورند. اگر سگها از موقع تولگی عادت کنند که در ظرف مخصوص و محل معین و توسط شخص خاصی غذا داده شوند تعلیم این درس تا حدی آسانتر می‌باشد. اکنون روشهایی برای تعلیم این درس در زیر می‌آید. این درس باید به شیوه‌های

مختلف، قسمتی از راه‌های عملی و قسمتی با بدمزه کردن طعمه انجام‌پذیر گردد.

راه انجام این کار به این صورت است که از آشنایی بخواهید یک قطعه گوشت کباب شده را به وسیله چنگال به سگ عرضه نمایید و در همان لحظه‌ای که سگ طعمه را می‌قاپد، با مواظبت کامل با نوک چنگال اندکی دهان و یا زبان حیوان را نیش بزنند. در اینجا حیوان به علت دردی که در اثر نوک چنگال ایجاد می‌شود متأثر شده، موقعیت ناخوشایندی را احساس می‌نماید. این عمل را باید به فواصل کوتاه تکرار نمود و سپس با دست صاحبش همان لقمه بدون اینکه آسیبی به حیوان برسد به سگ تقدیم شود. در این موقع سگ حس می‌کند که بهترین و راحت‌ترین غذا و طعمه را همیشه می‌تواند از دست صاحبش بگیرد و گرفتن غذا از دست غریبه‌ها همواره با درد همراه خواهد بود.

راه دیگر این است که از فرد مذکور بخواهید در موقع دادن لقمه و در زمان قاپیدن غذا توسط سگ به نحوی او را بترسانند. بی‌خطرترین وسیله برای انجام این کار آب است به این صورت که قطعه استخوانی را با دست چپ و تفنگ آب‌پاشی را با دست راست بگیرد و در لحظه‌ای که سگ استخوان را می‌قاپد با تفنگ آب‌پاش به صورت او آب پاشد. این عمل برای سگ، ناخوشایند و نامطبوع خواهد بود، اما مراقب باشید آب وارد گوش سگ نشود. این عمل را چند مرتبه به روش مذکور توسط شخص ناشناس تکرار کنید و سپس همان قطعه استخوان را بدون استفاده از تفنگ آب‌پاش به سگ بدهید.

روش سوم کمک گرفتن از ذائقه حیوان است. قطعه گوشتی را که از نقطه نظر اندازه مناسب باشد به طوری که سگ نتواند یکدفعه آن را ببلعد انتخاب کنید و آن را با فلفل و یا سایر موادی که سگ از آنها متنفر است اما برای سلامتی سگ خطری ندارد آغشته کنید. گوشت را در سر راه حیوان قرار دهید یا اینکه توسط شخص ناشناسی به سگ بدهید. اگر گوشت کباب شده باشد بهتر است

زیرا باعث تحریک شامه حیوان خواهد شد. از آنجا که اشخاص غریبه و یا افرادی که با سوء قصد به سگ طعمه می دهند عموماً با دو انگشت شست و اشاره طعمه را به دست می گیرند و به سگ عرضه می نمایند لذا باید صاحب سگ همواره سعی و دقت نماید که هیچ وقت و تحت هیچ شرایطی به این طریق طعمه‌ای به سگ ندهد و اگر احیاناً لازم شد که با دست به حیوان طعمه‌ای داده شود، آن را در کف دست در اختیار حیوان قرار دهد. در نتیجه اشخاص غریبه هرگز قادر نخواهند بود که طعمه‌ای به سگ بدهند. برای تمرین این درس باید طعمه با همان دو انگشت به سگ ارائه شود که اگر حیوان در صدد خوردن طعمه برآمد با گفتن واژه نه نه حیوان را از خوردن منع کرد. سپس همان قطعه را در کف دست به سگ عرضه نمایید و پس از اینکه سگ طعمه را خورد او را نوازش کنید.

این تمرین را باید روزهای متمادی تکرار نمود تا اینکه سگ بخوبی بیاموزد که به چه طریق مجاز است لقمه‌ای را غیر از ظرف غذایش از دست صاحبش بگیرد.

پس از اینکه سگ این درس را بخوبی یاد گرفت باید شخص ناشناسی یک قطعه استخوان و یا گوشت را با انگشتانش به حیوان عرضه نماید. این کار باید در دفعات اول در حضور صاحب سگ و در دفعات بعد در غیاب او باشد. در این موقع سگ با برگرداندن سرش می فهماند که تمایلی به خوردن لقمه ندارد. بهتر است این درس را همیشه با ادای کلماتی از قبیل «نگیر» و یا «نخور» و امثال آن همراه کنید و در موقع لزوم، تحسین و نوازش و یا توییح را فراموش نکنید.

زمان آن فرا رسیده است که روش تعلیم دروس اساسی که هر سگ تربیت شده‌ای باید بداند گفته شود. این دروس در کلیه کتب تربیت سگ آورده می شود که در این کتاب هم بدانها اشاره می گردد. اما قبل از شروع تعالیم ابتدا روش استفاده از قلاده و زنجیر را ذکر می نمایم.

تعلیم نحوه بکارگیری قلاده و زنجیر

کلیات

توله سگ جوان باید بتدریج عادت کند که در راه پیمایی های کوتاه و راههای کم رفت و آمد با قلاده و یا زنجیر و قلاده راه برود و این عمل بتدریج باید از دو ماهگی شروع شود. در ابتدا از قلاده های ارزان قیمت استفاده کنید زیرا توله سگ پس از مدتی بزرگتر می شود و شما باید از یک قلاده بزرگتر و بهتر استفاده کنید. در روزهای اول بستن قلاده برای توله سگ مطبوع نیست ولی بزودی به این کار عادت می کند. ضمناً یک برچسب مشخصات هم به قلاده سگ متصل نمایید. هرگز سگ را بزور با زنجیر نکشید و هرگز زنجیر سگ را به دست بچه ها ندهید تا آنها را به این طرف و آن طرف بکشند.

پس از وصل کردن زنجیر به قلاده، توله سگ را با نامش صدا بزنید تا توجهش جلب شود. سعی کنید سگ را با خود جهت قدم زدن ببرید اما دقت کنید که این عمل موافق میل حیوان باشد. زنجیر را طوری در دست بگیرید که حداکثر طول را داشته باشد. سپس خم شوید و توله سگ را با نام صدا بزنید و او را وادار به آمدن کنید. اگر سر باز زد با زدن ضرباتی به زنجیر او را وادار به این کار کنید. در هیچ یک از مراحل تربیت بیش از حد زنجیر را نکشید بلکه در عوض همیشه از ضربات سریع و کوتاه استفاده کنید. برای فرمانبرداری بیشتر در این تعلیم، تکه ای غذا به سگ نشان بدهید. وقتی از یک طناب بلند استفاده می کنید و دوست دارید که سگ از فاصله ای دور به طرف شما بیاید سعی کنید طناب سبک باشد و آن را همانند زنجیر به قلاده توله سگ وصل کنید. اگر توله سگ شما به طور آزاد به اطراف می رود و فرمان شما جهت آمدن تأثیری ندارد، حیوان را دنبال نکنید زیرا موجب می گردد توله سگ بیشتر فرار کند و در نتیجه باعث خستگی و عصبانیت شما شود. در این صورت شما علاوه بر از دست دادن کنترل بر حیوان کنترل خودتان را نیز از دست می دهید و در نتیجه ساعتها تربیت بر باد خواهد رفت. در این موارد آرام باشید و با صدا زدن سگ توجه حیوان را به خود جلب کنید. وقتی نظرش را جلب کردید، برگردید و از او دور شوید. با وجود این گهگاه به آرامی به عقب نگاه کنید و

او را صدا بزنید تا به سمت شما بیاید. در بیشتر موارد سرعت به دنبال شما خواهد آمد. وقتی به شما رسید او را نگیرید بلکه روی زمین بنشینید و صبر کنید خودش پیش شما بیاید، هر چند که این کار مدت زیادی هم طول بکشد. برای اولین بار هرگز توله سگ را سرزنش نکنید بلکه در عوض جایزه‌ای به آن بدهید. اگر حیوان را تنبیه کنید نمی‌فهمد که تنبیه شما به خاطر نیامدنش است بلکه تصور می‌کند تنبیه به خاطر عملی است که اخیراً انجام داده و در نتیجه تصور می‌کند که به خاطر آمدنش تنبیه شده است.

در مرحله اول تربیت با زنجیر در توله سگهای جوان، به همین حد راضی باشید که توله سگ یاد بگیرد با زنجیر در اطراف شما به طور آزاد حرکت کند؛ هر چند که گاهی زنجیر به دور پای شما می‌پیچد. وقتی توله سگ آرامی به دنبال شما می‌آید، از فرمان «بدو» استفاده کنید تا سگ با این واژه آشنا گردد. دوباره یادآوری می‌شود که سگ را به زور به دنبال خود نکشید.

طریقه استفاده از قلاده

قبل از اینکه توله سگ به قلاده عادت کند، هر روز تنها مدت کوتاهی از آن استفاده کنید. اگر نمی‌توانید توله سگ را زیر نظر داشته باشید، قلاده آن را باز کنید. وقتی توله سگ بزرگ شد، قلاده آنرا متناسب با قطر گردنش تغییر دهید.

۱- قلاده را متناسب با قطر گردن سگ انتخاب کنید. مراقب باشید که در سگهای مو بلند قلاده موجب کشیدگی موهای سگ نشود.

۲- سفتی قلاده باید بحدی باشد که
براحتی دو انگشت در زیر آن حرکت
کند.

طریقه استفاده از دهان بند

در مورد سگهای خشن که کنترل آنها در مکانهای عمومی مشکل است و نیز سگهایی که عادت به جویدن اشیاء دارند، از دهان بند استفاده کنید. دهان بند از جنس نایلون مقاوم می باشد که توسط حلقه ای که در زیر فک پائین سگ قرار می گیرد به زنجیر متصل می شود. در مورد سگهای کوچک جثه برای اینکه قلاده به گردن سگ فشار نیاورد می توان از تسمه هایی که به دور قفسه سینه توله سگ بسته می شود استفاده نمود و سپس زنجیر را به آن متصل کرد.

۱- یک دهان بند نایلونی محکم
روی پوزه سگ قرار دهید. برای
اینکه سر سگ را بالا نگه دارید.
دستان را زیر فک پائین آن بگیرید.

۲- بندهای دهان‌بند را پشت گردن سگ ببندید اما مراقب باشید خیلی سفت نباشد. شما باید قادر باشید دو تا از انگشتانتان را زیر آن حرکت دهید.

طریقه استفاده از پوزه‌بند

برای اینکه مانع از گازگرفتن سگ شوید از پوزه‌بند استفاده نمایید.

۱- در کنار سگ زانو بزنید و پوزه‌بند را روی پوزه آن قرار دهید. برای این کار ابتدا فک پائین آن را وارد پوزه‌بند نمایید. سپس بندهای آنرا پشت گردن سگ ببندید.

۲- مطمئن شوید پوزه‌بند محکم است ولی خیلی سفت نباشد. سگ باید قادر باشد دهانش را باز کند و نفس بکشد.

طریقه استفاده از قلاده زنجیری

وقتی جهت قدم زدن با سگی که روحیه خشنی دارد بیرون می‌روید، بمنظور اطمینان از کنترل مناسب روی سگ، از قلاده زنجیری استفاده کنید.

۱- زنجیر را بصورت حلقه درآورید و سر سگ را از داخل آن عبور دهید. زنجیر باید بحالت آزاد در گردن سگ قرار گیرد.

۲- همانند شکل، در حالتی که قلاده در وضعیت صحیح قرار داشته باشد، تنها در موقع کشیدن زنجیر سفت می‌شود و پس از رفع کشش بحالت اولش برمی‌گردد.

وضعیت ناصحیح

اگر قلاده در وضعیت صحیح قرار نگیرد موجب ناراحتی سگ شده و حتی پس از رفع کشش هم بحالت اول برنمی‌گردد و شل نمی‌شود.

حال زمان آن فرا رسیده است که تعالیم اساسی را آغاز کنیم.

شروع تعلیم سگ

معمولاً برای شروع تربیت جدی سگ بهتر است تا سن ۶ تا ۸ ماهگی یا کمی بیشتر صبر کنید و اجازه دهید توله از کودکی خود لذت ببرد. از طرفی معمولاً تا سن ۶ تا ۸ ماهگی توله قادر نخواهد بود که حواس خود را متمرکز کند. بنابراین قادر به انجام تمرین‌هایی که نیازمند تمرکز حافظه است نخواهد بود. با این وجود برخی از تربیت‌کنندگان بر این عقیده‌اند که باید تربیت را از سنین پائین‌تر شروع کرد. برای تعلیم دادن به سگ یک قلاده و زنجیر مورد نیاز است تا در حین تمرین با جلو و عقب کشیدن زنجیر، سگ را مجبور به اطاعت از خود کنید. انتخاب نوع قلاده بستگی به سلیقه و یا نژاد و جثه سگ دارد که مثلاً قلاده از نوع چرمی و یا زنجیر گردن انتخاب شود. قلاده از نوع زنجیر را نباید برای سگهای ظریف انتخاب نمود، زیرا موجب درد و ناراحتی حیوان می‌شود. قلاده را باید طوری به گردن بست که زیاد تنگ نباشد و براحتی در گردن حیوان بچرخد. هیچ وقت به جای قلاده که احیاناً پاره شده است از نخ و یا ریسمان و طناب و امثال آن استفاده نکنید. سعی کنید همه جلسات تربیت به خوبی و خوشی به پایان برسد.

تعلیم دروس باید همه روزه دنبال شود ولی مدت جلسات نباید بیشتر از ۱۵ دقیقه و دو بار در روز باشد. طولانی‌تر از این مدت معمولاً برای سگ و صاحب آن خسته‌کننده خواهد بود. هر روز دستور روز قبل را تکرار کنید. معایب و نقائص سگ را با صدای محکم گوشزد کنید. برای آموزش سگ هیچ چیز بدتر از خستگی و بی‌حوصلگی سگ و یا صاحبش نیست؛ بنابراین توصیه می‌شود آموزش را زمانی انجام دهید که سگ خسته نباشد و در طول این مدت همه چیز باید جدی و دوستانه باشد. بعد از هر دوره آموزش برای مدتی با سگ به بازی بپردازید تا از فشار زیادی که به حیوان در طول آموزش وارد شده بکاهد و به سگ تفهیم شود که با او روابطی دوستانه

دارید.

ادای فرامین

در ابتدا لازم است جهت تأیید فرمانتان از غذا به عنوان پاداش استفاده کنید. یک سگ گرسنه، هوشیار و آماده پاسخ دادن به درخواست شماست. می‌توانید غذا را به سگ نشان دهید اما تا فرمان را بدرستی اجرا نکرده آن را به سگ ندهید. کم‌کم غذا دادن به سگ را جهت اجرای فرمان کنار بگذارید و سعی کنید با تشویق لفظی، حیوان را مورد ستایش قرار دهید. همیشه سعی کنید قبل از دادن فرمان، نام سگ را صدا بزنید تا باعث جلب توجه سگ شود مثلاً بگویید «جیمی بنشین!»

درس اول: بنشین

این درس خیلی مهم و در عین حال خیلی ساده و تعلیم آن آسان است. تعلیم بنشین باید با رگ و خون حیوان عجین شود. کلمه «بنشین» باید مانند کلمه‌ای سحرآمیز حیوان را با کمال قدرت در هر حال که هست در جایش بنشاند. فراگرفتن این درس مخصوصاً در جهت حفظ جان حیوان در خیابان و معابر پررفت و آمد بسیار مهم و ضروری است.

چگونگی تعلیم

روش اول

در ابتدا با زنجیر، سگ را تحت کنترل در آورید. جلسات را با یک تکه غذا به عنوان پاداش شروع کنید. با به کار بردن واژه «بنشین» او را وادار به نشستن کنید.

۱- در حالی که زنجیر در دست
چپ شما و تکه غذا در دست
راست شماست روبه‌روی سگ
بایستید. از سگ فاصله بگیرید و
سپس به او فرمان «بیا» را بدهید و
تکه غذا را به او نشان دهید. سگ
نسبت به تکه غذایی که در دست
شماست عکس‌العمل نشان
می‌دهد. ◀

۲- وقتی حیوان به شما رسید.
دست راستان را بالای سرش ببرید.
سگ برای اینکه چشمش را از غذا
نگیرد پاهای عقبش را خم می‌کند. ◀

۳- وقتی دیدید سگ روی زمین نشست به او فرمان «بنشین» را بدهید. این کار را بارها تکرار کنید و در دفعات بعد کم‌کم غذا را حذف نمایید.

روش دوم

ابتدا سگ را در طرف چپ خود قرار دهید و زنجیر گردنش را با دست راست بگیرید؛ به طوری که قبلاً هم ذکر شد، سگ باید در موقع تعلیم تمام دروس در طرف چپ مربی واقع گردد. زنجیر را طوری نگه دارید که در مواقع لزوم بتوانید با کشیدن آن حیوان را تنبیه نمایید، سپس با کف دست چپ به طور ملایم به کپل حیوان فشار بیاورید و در همان لحظه کاملاً واضح و آشکار و با به زبان آوردن نام حیوان با صدای بلند بگویید. **جیمی بنشین!** بمحض اینکه حیوان نشست ۱۰ تا ۲۰ ثانیه حیوان را در حال نشسته نگه دارید. کم‌کم فشار وارده به ناحیه کپل حیوان را تقلیل دهید به طوری که در انتها تنها با یک انگشت، حیوان را در این وضعیت نگه دارید. دفعات اول باید زمان نشستن کوتاه باشد زیرا باعث خستگی حیوان می‌شود اما در دفعات بعد می‌توانید مدت آن را افزایش دهید. اگر حیوان خواست از جایش برخیزد با گفتن کلمه «نه» او را سرزنش کنید. سپس حیوان را تشویق کنید و مورد نوازش قرار دهید. با این کار حیوان می‌فهمد که کارش را درست انجام داده است. اگر سگ به عوض اینکه

روی پاهایش بنشیند خودش را روی زمین پهن کرد، نباید با کشیدن زنجیر او را به وضعیت نشسته برگرداند بلکه ابتدا قسمت جلوی بدن حیوان را به حالت نشسته برگردانید، سپس با قراردادن کف دست روی کپل آن و فشار دادن آن به طرف چپ و راست وضعیت نشستن حیوان را تصحیح کنید.

بعد از اینکه سگ با این درس تا حدی آشنا شد بتدریج تمام راههای تعلیم این درس از قبیل کشیدن زنجیر و یا فشار با دست به کپل حیوان را کنار بگذارید. بعد از تمرینهای مکرر ملاحظه می شود که حیوان، به محض شنیدن کلمه بنشین بدون کمک مربی خود به خود در جایش می نشیند. باز هم یادآوری می شود که از عصبانی شدن و خشونت و تنبیه کردن خودداری کنید. فقط با حوصله و بردباری و نوازش می توان تعلیم را کاملاً صحیح انجام داد.

در انتها یادآور می شویم
تعلیم نشستن یکی از مهمترین
دروسی است که سگ باید
حتماً آن را بخوبی یاد بگیرد
زیرا سایر دروس مثل همقدم و
بیا هم از حالت نشسته آغاز
می شوند.

درس دوم: همگام - همقدم

بهترین موقع برای تعلیم این درس زمانی است که حیوان از یک گردش طولانی برمی‌گردد زیرا در این موقع حیوان به علت راهپیمایی قدرت شیطنت و شلوغ کاری خود را از دست داده و به اصطلاح رام و آرام شده است. برای تعلیم این درس، چندین روش در زیر ذکر می‌شود.

روش اول

برای تعلیم این درس باید سگ را در طرف چپ قرار داد و تعلیم را شروع نمود. محل تعلیم این درس باید در کنار دیوار و یا نرده باغ و امثال آن انتخاب گردد. زنجیر سگ را با دست راست محکم بگیرد و با دست چپ، سگ را هدایت کنید. سگ باید در طرف چپ مربی و طرف راست دیوار و یا نرده قرار گیرد، به طوری که حیوان در میان مربی و دیوار با فاصله نسبتاً کم واقع گردد. (دیوار یا نرده باغ مانع از آن می‌شود که حیوان به طرف چپ منحرف گردد.) و در این حالت سگ باید طوری قرار گیرد که فقط سروگردنش جلوتر از مربی باشد. اگر در موقع تعلیم راه رفتن و حتی توقف، حیوان جلوتر و یا عقب‌تر از حالت مذکور واقع گردید می‌توان با زدن ضرباتی بر روی زنجیر موقعیت حیوان را تصحیح کرد. اکنون که سگ به این حالت قرار گرفت باید شروع به حرکت نمود. برای اینکه حیوان فرمان این درس را بخوبی درک نماید باید شروع حرکت همواره با پای چپ و گفتن واژه‌هایی نظیر «برویم» یا «قدم‌رو» و امثال آن آغاز گردد.

نکته‌ای که همیشه باید مورد توجه قرار گیرد آن است که به هیچ‌وجه نباید از زنجیر برای تنبیه و ترساندن حیوان استفاده نمود و هر موقع که لازم شد با زدن ضرباتی به زنجیر حالت قدم و یا توقف سگ را تنظیم کنید ولی از محکم کشیدن زنجیر به منظور تنبیه حیوان بپرهیزید. هر موقع که جهت تنظیم حرکت حیوان به زنجیر ضربه می‌زنید باید با صدای بلند بگویید: «قدم قدم». حیوان باید این درس را بقدری تمرین کند که هر موقع مربی و یا صاحب سگ پای

چپش را جلو بگذارد و بگوید «قدم رو» او هم بدون درنگ همگام با صاحبش به راه رفتن مبادرت نماید و هر موقع زنجیر را کشید و گفت «بنشین» یا «بایست» فوراً اطاعت نماید. بعد از اینکه سگ این درس را بخوبی یاد گرفت، تمرین را مدتی در محل آزاد و بدون مانع (دیوار یا نرده) انجام دهید و سپس بتدریج مدتی هم بدون زنجیر با او تمرین نمایید. نوازش بعد از انجام هر فرمان فراموش نشود.

روش دوم

بعضی از تربیت‌کنندگان سگ عقیده دارند که قبل از اینکه مبادرت به بیرون رفتن با سگ نمایند باید درس همقدم بخوبی به سگ تعلیم داده شود. لذا همان طوری که در زیر می‌آید این درس را در منزل به سگ بیاموزید. به منظور تشویق سگ جهت اجرای فرمان شما یک تکه غذا در دست بگیرید.

۱- تعلیم این درس را در خانه آغاز کنید. جلوی

سگ زانو بزنید و به سگ اجازه دهید تا زنجیر را بو

بکشد. زنجیر را به قلاده سگ وصل نمایید و مطمئن

شوید که به گردن سگ فشاری وارد نمی‌شود.

۲- حالا به سگ فرمان بنشین را بدهید. بدون اینکه فشاری به قلاده بیاید سگ را در سمت چپ بخود نگه دارید. زنجیر و تکه‌ای غذا نیز در دست راست خود بگیرید و قسمت آویزان شده زنجیر را با دست چپتان نگه دارید. دست چپ آماده حرکت به سمت قلاده است. ◀

▶ ۳- با پای چپ خود یک قدم بلند بردارید و با دست چپ ضربه‌ای به زنجیر بزنید و در همین موقع فرمان همقدم را تکرار کنید. قبل از تکرار فرمان نام سگ را

بگویید مثلاً بگویید «جیمی! قدم». صدا کردن نام سگ باعث جلب توجه سگ شده، همزمان حرکت شما به سمت جلو و ضربه زدن به زنجیر باعث می‌شود که سگ فرمان شما را اطاعت کند و با شما همقدم شود. حالا بدون اینکه اسم حیوان را صدا کنید فرمان قدم را تکرار نمایید. هر چند قدم یکبار به او بفهمانید که حرکت کند. در ابتدا ممکن است سگ از شما جلو بزند یا عقب بماند و یا اینکه از مسیر

منحرف شود، در این حالت با زدن ضرباتی بر روی زنجیر به او بفهمانید که با شما همقدم شود. از آنجا که فرمان شما به وسیله زنجیر به سگ منتقل می‌شود لذا از سفت بودن زنجیر مطمئن شوید زیرا در صورتی که زنجیر بیش از حد شل باشد، در اثر کشیدن شما قلاده سفت نشده و در نتیجه نمی‌توانید سگ را کنترل کنید.

۴- وقتی سگ با شما همقدم شد تکه‌ای غذا بعنوان پاداش به آن بدهید. در چشمهای سگ نگاه کنید و با گفتن نام سگ و ادای واژه سگ خوب آن را تشویق نمایید. سپس به سگ فرمان «بنشین» را بدهید و واژه سگ خوب را تکرار کنید. وقتی سگ فرمان همقدم را بخوبی آموخت و اجرا کرد، فاصله‌تان را از آن بیشتر کنید. ◀

▶ ۵- در حالی که سگ نزدیک پای شماست با دست چپتان حیوان را جهت گردش به راست هدایت نمایید.

۶- جهت‌گردش به‌چپ، سرعتتان را افزایش دهید و یک تکه غذا جلوی بینی سگ بگیرید تا سرعتش کم شود. سگ را نزدیک پای چپتان نگه دارید و جهت آهسته کردن سگ به او فرمان «آهسته» بدهید. بهتر است ابتدا گردش به راست را تمرین کنید زیرا سگ بدلیل نگرانی از برخورد با پای چپ شما از گردش به چپ بیم دارد. از همان زمانی که شروع به تعلیم همقدم شدن کردید گردش به چپ را نیز تعلیم دهید. ◀

کشیدن زنجیر

کشیدن زنجیر توسط سگ متداولترین مشکلی است که اکثر صاحبان سگ با آن درگیرند. راه چاره این است که سگ را دوباره جهت فرمان همقدم تربیت کنید. سعی نکنید در کشیدن زنجیر با سگ رقابت کنید زیرا این کار باعث جری‌تر شدن سگ می‌گردد.

۱- در حالتی که با دو دست زنجیر را گرفته‌اید و سگ هم در طرف چپ شماست شروع به قدم زدن کنید. وقتی سگ زنجیر را کشید، دست

چپتان را به سمت ابتدای زنجیر حرکت دهید و محکم بکشید. دستهایتان را همزمان به عقب بکشید. ◀

▶ ۲- با سگ در وضعیت همقدم قرار بگیرید و به او فرمان «بنشین» بدهید. دوباره شروع به قدم زدن کنید. حالا سعی کنید در وضعیت همقدم شروع به حرکت کنید. با زدن ضرباتی روی زنجیر وضعیت قرارگرفتن سگ را تصحیح کنید.

۳- هر وقت سگ زنجیر را به سمت جلو کشید فرمان همقدم و بنشین را تکرار کنید. هر گاه سگ بدون کشیدن زنجیر فرمان همقدم را اجرا کرد به او یک تکه غذا بدهید و این تمرین را تکرار کنید. ◀

قدم زدن بدون استفاده از زنجیر

وقتی با سگتان جهت پیاده‌روی بیرون می‌روید سگ باید تحت کنترل شما باشد. اگر چه اکثر صاحبان سگ دوست دارند بدون به کار بردن زنجیر، سگ همراه آنها بیاید ولی بهتر است جهت اطمینان از کنترل، سگ توسط زنجیر مهار شود. اکثر سگها از همان سنین کودکی به طور ذاتی دنبال صاحبشان راه می‌افتند؛ بخصوص اگر تکه‌ای غذا هم به آنها نشان داده شود. جلسات تمرین باید کوتاه و لذت‌بخش و متوالی باشند و نباید بیشتر از ۱۵ دقیقه طول بکشد. در صورت امکان تمرین‌ها را در جایی خلوت و بدون رفت و آمد برگزار کنید.

- ۱- سگ را در سمت چپتان نگه دارید و قلاده‌اش را با دست چپ بگیرید. از طریق صدا زدن و نشان دادن یک تکه غذا توجهش را جلب کنید. ▲
- ۲- در حالی که سگ به دنبال تکه غذا می‌آید در یک خط مستقیم شروع به قدم زدن کنید. به سگ فرمان «همقدم» بدهید. به طرف زمین خم شوید. آماده گرفتن قلاده سگ باشید. بوی غذا سگ را به دنبال شما می‌آورد. ▲

► ۳- به سگ فرمان «منتظر بمان» بدهید و در سمت راست، زانو بزنید. تکه غذا را پایین بگیرید تا مانع پریدن او شوید. دست چپتان را زیر بدن سگ و نزدیک پاهای عقب آن قرار دهید تا مانع حرکت سگ به سمت جلو شوید.

۴- جهت تشویق سگ برای گردش به راست، زانوی خود را خم کنید و غذا را نزدیک بینی سگ بگیرید. در هنگام گردش به راست فرمان «قدم» را تکرار کنید. سگ مجبور خواهد بود برای دور زدن شما سریعتر حرکت کند. ◀

۵- جهت گردش به چپ، از دست چپتان برای گرفتن قلاده و گرداندن حیوان کمک بگیرید و در همین حال فرمان «آهسته» را تکرار کنید. تکه غذا را پایین بگیرید و دست راستتان را به سمت چپ حرکت دهید. سگ تکه غذا را دنبال خواهد کرد. چندین بار این کار را تکرار کنید.

در خلال تمرین درس مربوط به همراهی کردن، سگ ممکن است بر روی زمین دراز بکشد یا به پشت غلط بزند ولی شما بدون توجه به او با قدمهایی استوار و شمرده به حرکت خود ادامه دهید. اگر سگ در جوانب از شما فاصله گرفت با زدن ضرباتی روی زنجیر او را به خود نزدیک کنید اما از حرکت باز نایستید. سپس با گفتن واژه «پسر خوب» سگ را تشویق کنید. در هنگام قدم زدن اندازه قدم شما باید متناسب با اندازه توله سگ باشد. بعضی از توله سگها قادرند بدون ولی بعضیها قادر به این کار نیستند لذا سرعت حرکت خود را با آنها تطبیق دهید. حداقل سه جلسه با سگ در مورد نشستن و همراهی کردن تمرین کنید یا اینکه اگر در روز فقط یک نوبت تمرین دارید سه روز با سگ روی این فرمانها کار کنید.

وقتی تعلیم گردش به چپ را شروع کردید، در حین قدم زدن با پای چپ خود به سمت چپ قدم بردارید این کار به طور خودکار سگ را به سمت چپ

برمی‌گرداند. در مورد سگهای کوچکتر شما می‌توانید در جلوی سگ قدم بردارید و با زدن ضرباتی بر روی زنجیر سگ را وادار به گردش کنید. در هر جلسه قدم زدن چند بار دور بزنید تا سگ این درس را فراموش نکند. در مورد سگهای کوچک اگر در موقع حرکت، سگ از شما دور شد با زدن ضرباتی روی زنجیر او را به خود نزدیک کنید. در مورد بعضی از سگهای بزرگ هم می‌توان این کار را انجام داد اما اگر موفق نبود باید از روشهای دیگر استفاده کنید.

تعلیم ایست

وقتی به سگ یاد دادید با شما همقدم شود ضرورتاً باید فرمان «ایست» را هم به او بیاموزید. برای اینکه حیوان را از ادامه حرکت باز دارید، باید یکی دو قدم قبل از متوقف شدن فرمان «ایست» را به کار ببرید. علاوه بر این باید زنجیر را هم سفت کنید تا سگ متوجه منظور شما شود. اگر بعد از متوقف شدن شما، حیوان به حرکتش ادامه داد با کشیدن زنجیر به طرف عقب سعی در متوقف کردن آن نکنید بلکه با زدن ضرباتی روی زنجیر او را متوقف نمایید و در عین حال فرمان «ایست» را هم تکرار کنید. تمرین را ادامه دهید تا سگ آن را بخوبی یاد بگیرد و در برابر فرمان ایست پاسخ مناسب بدهد. بعد از اینکه سگ درس نشستن و همراهی کردن را بخوبی یاد گرفت وقت آن است که درس نشسته ماندن را یاد بگیرد.

تعلیم نشسته ماندن

تا اینجا به سگ یاد دادید که با اشاره دست، شما را همراهی کند و حال باید به او یاد دهید در حالت نشسته باقی بماند. در ابتدا فرمان لفظی را با اشاره دست همراه کنید ولی پس از مدتی سگ باید تنها با اشاره دست حتی از فاصله دور هم این فرمان را اطاعت کند. در حالی که سگ در سمت چپ شما در حال حرکت است این درس را شروع کنید. مانند قبل، زنجیر را در دست راست خود بگیرید. با دست چپ زنجیر را به سمت عقب بکشید و کف دستتان را به طرف سگ حرکت دهید و در

جلوی بینی سگ با انگشتان به طرف زمین اشاره کنید و در عین حال به او فرمان «نشسته بمان» را بدهید. وقتی به سگ فرمان دادید با پای راستان از سگ دور شوید. به خاطر داشته باشید که ما قبلاً به سگ یاد داده‌ایم هر وقت با پای چپ حرکت کردیم دنبال ما بیاید. در این تعلیم با پای راست از سگ دور شوید تا بفهمد که نباید شما را دنبال کند. و باید سر جایش بماند. وقتی به طرف جلو حرکت می‌کنید زنجیر را از دست راست به دست چپ بدهید تا هنگام دور شدن از سگ دست راستان آزاد باشد. سپس با قدم‌های بلند از سگ دور شوید و آنگاه رو به سگ کنید، زنجیر را بلند کرده و آنرا سفت نمایید. در عین حال فرمان «سر جاییت بمان» را تکرار نمایید. سفت کردن زنجیر و تکرار فرمان، مانع از این می‌شود که سگ شما را دنبال کند.

اگر سگ به محض شنیدن فرمان، سر جایش ماند نشانه این است که فرمان را خوب یاد گرفته. حالا روش را تغییر دهید. یک قدم به چپ و یک قدم به راست بردارید و سرانجام به طور کامل در اطراف آن حرکت کنید. سعی کنید همیشه به کنار سگ برگردید. فرمان «بایست» را تکرار کنید تا در موقعیت مناسب باقی بماند. هر وقت احساس کردید که سگ قصد بلند شدن و دنبال کردن شما را دارد بسرعة فرمان «سر جاییت بمان» را ادا کنید. و در حالی که کف دستتان به طرف سگ است به او فرمان بمان بدهید.

دومین قدم در تعلیم نشسته ماندن

وقتی می‌خواهید سگ ۱۰ تا ۱۵ ثانیه در جایش بماند، در حالی که زنجیرش را بالا گرفته‌اید در چندین جهت یک قدم از او دور شوید تا ببینید شما را دنبال می‌کند یا نه. در این موقع دومین مرحله ماندن را شروع کنید. به جای زنجیر از یک طناب نایلونی نازک و محکم که ۹ متر طول دارد استفاده کنید. طناب را به قلاده سگ وصل کنید. بر خلاف زنجیر که در زمان مهار کردن حیوان آن را به سمت عقب می‌کشیدید در اینجا باید طناب شل باشد. وقتی تمرین با موفقیت تمام شد سگ را تشویق کنید. تمام مراحل را مثل قبل انجام دهید. اما وقتی از سگ دور می‌شوید به جای یک قدم

دو قدم بردارید. حرکات سگ را کاملاً زیر نظر بگیرید و آماده باشید که اگر سگ قصد حرکت به سمت شما را داشت به او فرمان **بمان** بدهید. در یک دایره به دور سگ بگردید و هنگام گردش دایره را بزرگتر کنید تا اینکه شعاع دایره نصف طول اولیه طناب شود که حدود ۴/۵ متر خواهد بود. اگر شما قادر باشید بدون اینکه سگ از جایش حرکت کند از فاصله ۴/۵ متر به دور او بگردید، سگ بخوبی این درس را یاد گرفته است.

به کنار سگ برگردید و در جای مناسب‌تان در کنار او بایستید. او را تشویق کنید و آزادش بگذارید. حال به طور خلاصه همراه با تصویر، مطالب گفته شده مرور می‌شود.

۱- همراه سگ شروع به قدم زدن کنید و سپس حیوان را وادار به نشستن نمایید. بعداً زنجیر را بلند کنید و به سگ فرمان «**سر جاییت بمان**» را بدهید و به دور سگ بگردید. اگر سگ قصد حرکت کردن داشت با زدن ضرباتی بر روی زنجیر مانع از حرکت حیوان شوید. در حین گردش به دور سگ، فرمان «**بمان**» را تکرار کنید. وقتی سگ منظور شما را فهمید زنجیر را شل کنید و دایره گردش را بزرگتر کنید.

۲- حالا سعی کنید فرمان نشسته بمان را بدون زنجیر تمرین کنید. دوباره بتدریج از سگ فاصله بگیرید؛ به منظور تأیید فرمان، یک دستتان را بالا بگیرید به طوری که کف دستتان به طرف سگ باشد. از سگ دور شوید تا اینکه از دایره دید او خارج شوید. سپس به کنار سگ برگردید؛ او را تشویق و به حرکت ادامه دهید.

تعلیم خوابیدن

درازکشیدن روی زمین و یا خوابیدن عمل تکمیلی درس نشستن است. عمل خوابیدن و یا درازکشیدن روی زمین که با فرمان «بخواب» توسط حیوان اجرا و انجام می‌گردد، اغلب بسیار سودمند واقع خواهد شد. دانستن این هنر در منزل زیاد کاربرد نخواهد داشت زیرا در منزل همان تعلیم نشستن برای حیوان کافی خواهد بود که با عمل خوابیدن تکمیل می‌شود. ولی در خارج از خانه که عوامل زیادی جهت پرت شدن حواس سگ وجود دارد، این فرمان، فرمان خوبی است. اگر سگی این تعلیم را بخوبی بیاموزد گاهی تا ساعتها بدون حرکت در این وضعیت باقی خواهد ماند. این فرمان را در حالتی به سگ بدهید که کاملاً تحت کنترل شماست.

روشهای مختلفی جهت تعلیم این درس وجود دارد که به خصوصیات، اندازه و خلق و خوی سگ بستگی دارد. در زیر چند روش برای تعلیم این درس می‌آید.

روش اول

اگر سگ کوچک است می‌توانید همانند تعلیم نشستن عمل کنید. سگ را در سمت چپ قرار دهید. انتهای زنجیر را در دست راست بگیرید و با دست چپ زنجیر را به سمت عقب بکشید. سپس روی سگ خم شوید و با کف دو دست خود شانه‌های حیوان را به سمت زمین فشار دهید و او را مجبور به دراز کشیدن نمایید. همزمان با فشار دادن به سمت پایین به او فرمان «بخواب» بدهید مثلاً بگویید «جیمی! بخواب» فرمان بخواب را چند بار تکرار کنید تا حیوان کاملاً سرچایش دراز بکشد.

روش دوم

اگر سگ بزرگ است و در نتیجه در برابر فشار شما مقاومت می‌کند، سگ را در وضعیت نشسته قرار دهید سپس دستهای حیوان را از ناحیه بالای آرنج بگیرید و به سمت خود بکشید. این کار باعث می‌شود که وزن بدن سگ روی زمین بیفتد و در حالت درازکش قرار گیرد. علاوه بر این می‌توانید در مواقعی که حیوان به میل خودش دراز کشید کف دو دستتان را روی شانه‌های آن بگذارید و به سمت پایین فشار دهید. در حین انجام این کار چندین بار فرمان «بخواب» را تکرار کنید.

روش سوم

این بار هم ابتدا سگ را در موقعیت نشسته قرار دهید. زنجیر را زیر پای خود بگذارید؛ به طوری که بتوانید در موقع لزوم زنجیر را بالا و پایین بکشید. سپس با یک دست زنجیر را آهسته بکشید و با کف دست دیگر حیوان را به طرف زمین (حالت خوابیده) هدایت کنید و در این موقع کاملاً واضح با آهنگی محکم بگویید: «بخواب ... بخواب» وقتی حیوان خوابید او را تشویق کنید. اما اگر حیوان سرکشی می‌کند باید او را آهسته به طرف زمین فشار دهید و پنجه‌های جلوی او را به طرف خود بکشید.

روش چهارم

دو وضعیت برای خوابیدن وجود دارد یکی پاها در زیر بدن و وضعیت دیگر پاها در یک طرف قرار می‌گیرند.

- ۱- به سگ فرمان بنشین را بدهید. کنار سگ زانو بزنید و قلاده‌اش را در دست بگیرید. در دست دیگری‌تان یک تکه غذا بگیرید.

۲- تکه غذا را جلوی بینی سگ بگیرید و به طرف پایین حرکت دهید. وقتی سگ غذا را بو کشید آن را جلوی بینی و بدن سگ حرکت دهید. غذا را در دستتان بگیرید تا مانع از قاپیدن آن شوید. ◀

۳- وقتی تکه غذا را جلوی سگ حرکت می‌دهید باید به طور طبیعی شروع به درازکشیدن به سمت جلو و خوابیدن کند. علت درازکشیدن سگ این است که می‌خواهد با تکه غذا در ارتباط باشد. باید این کار را چندین بار تکرار کنید تا سگ بدون وجود غذا نیز فرمان شما را اجرا کند. ◀

مواقعی که سگ از دراز کشیدن امتناع می‌ورزد

پس از چند جلسه تمرین با زنجیر یا بدون استفاده از آن، از سگ بخصوص توله سگ انتظار می‌رود که فرامین را بخوبی اجرا کند. اگر پس از چند جلسه، سگ شما از دراز کشیدن امتناع می‌ورزد، در حالتی که سگ در سمت چپ شماست در کنار او زانو بزنید. کف دست راستتان را زیر دست راست سگ قرار دهید و کف دست چپتان را زیر دست چپ او بگیرید. حالا حیوان را بلند کرده، سپس با آرامی او را روی زمین دراز کنید تا حالت خوابیده بخود بگیرد. در طول انجام این کار نام سگ را صدا کنید و او را تشویق نمایید.

۱- به منظور دست یافتن به این حالت، قبل از دراز کشیدن، در کنار سگ زانو بزنید و هر یک از دستهای خود را زیر یک دست حیوان قرار دهید. سگ را تشویق کنید و به وضعیت خوابیده درآورید. دستهای حیوان را به آرامی بگیرید تا قادر به جنگ زدن نباشد. ◀

۲- با وارد آوردن فشار ملایمی روی بدن سگ و کشیدن پاهایش به سمت جلو حیوان را روی زمین دراز ▶

کنید. پس از دراز کشیدن، به مدت چند ثانیه فشار روی شانه‌های سگ را ادامه دهید. انگشتانتان را با هم روی ماهیچه‌های شانه سگ قرار دهید. سپس سگ را تشویق کنید. اگر سگ به طرف بالا می‌پرد (تقلا می‌کند)، تشویق را متوقف کنید. حیوان را به وضعیت قبل برگردانید و دوباره شروع کنید.

تعلیم منتظر بمان

فرمان «منتظر بمان» یا «همانجا بمان» عمل تکمیلی «بخواب» است. در این درس، اگر حراست و پاسبانی شیئی را که بوی صاحبش را بدهد به سگ واگذار کنید تعلیم را بهتر و زودتر فرا می‌گیرد زیرا حیوان به طور ذاتی دوست دارد که از وسایل صاحبش محافظت کند. مثلاً هنگامی که برای خرید به فروشگاه می‌روید و یا به بانک و پستخانه و امثال آن مراجعه می‌کنید و نمی‌توانید سگ را به داخل محوطه مزبور ببرید و سگ باید بیرون در منتظر بماند، ابتدا یک دستکش کهنه و یا نظایر آن را، در مقابل حیوان قرار دهید و به آهستگی به طرف عقب از او دور شوید و در همین حال فرمان «بخواب» یا «از جای تکان نخور» را تکرار کنید. این تمرین را ابتدا با زنجیر و قلاده و یا بند و قلاده به اجرا در آورید.

اگر حیوان خواست دنبال شما بیاید با گفتن کلمه «نه» و انداختن زنجیر پرتاب، او را متوجه عمل غیرمجازش نمایید. در این تمرین نباید هیچ وقت حیوان را از فاصله دور صدا کرد، بلکه باید همیشه از هر کجا که هستید به کنار سگ بازگردید و او را همراه خود ببرید. سگ نباید به هیچ وجه به خود اجازه دهد از مقابل شیئی که حراست آن به عهده اوست دور شود. این درس را ابتدا با زنجیر و قلاده از فاصله نزدیک و سپس بدون زنجیر از فاصله دورتر تکرار کنید. بعد از انجام هر تمرین سگ را تشویق کنید و قبل از دادن فرمان نام سگ را به کار ببرید.

تعلیم آمدن

در اینجا یادآوری می‌شود که هرگز سگ را پس از آمدن پیش شما سرزنش نکنید زیرا در غیر این صورت نتیجه کارتان را هنگام تعلیم درس آمدن خواهید

دید. سگ باید این درس را بخوبی یاد بگیرد زیرا نه تنها در مواردی باعث نجات زندگی حیوان می‌شود بلکه در صورت امتناع سگ از انجام این فرمان، موجبات شرمساری شما را فراهم می‌کند.

از همان زمان تولگی و شیرخوارگی در سگها استعداد کافی برای فراگرفتن این درس وجود دارد. لذا باید قبل از ۱۲ هفتگی این درس به سگها آموزش داده شود. وقتی توله سگ به میل خودش به نزد شما می‌آید واژه «بیا» را تکرار کنید سپس او را بیش از حد مورد انتظارش تشویق کنید. این روش بهترین و طبیعی‌ترین راه تعلیم این درس است و چنانچه از همان زمان شیرخوارگی و تولگی که هنوز موقع تربیت سگ فرا نرسیده است به این ترتیب عمل شود سگ به طور طبیعی به این کار عادت خواهد کرد لذا از زحمات تعلیم این درس نیز کاسته می‌شود. حالا زمان آن است که حیوان را طوری تعلیم دهید که وقتی فرمان را ادا کردید بدون درنگ نزد شما بیاید.

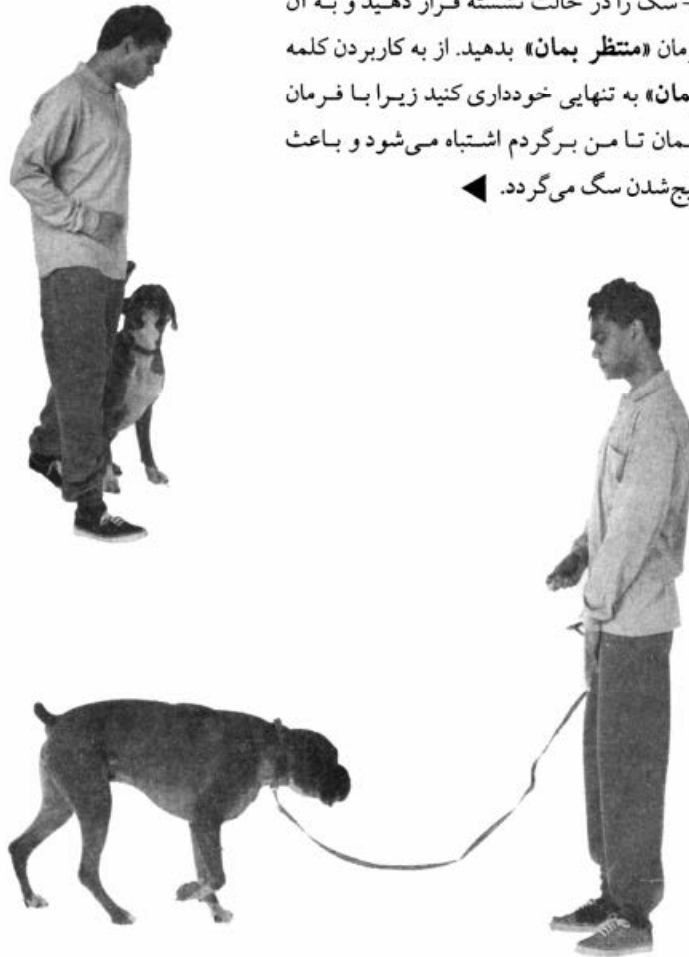
روش تعلیم

ابتدا به سگ فرمان دهید در کنار شما بنشینند سپس تا آنجا که طول زنجیر اجازه می‌دهد از او دور شوید حالا به سگ فرمان بدهید «بیا»؛ مثلاً بگویید «جیمی! بیا»؛ همزمان ضربه‌ای هم به زنجیر بزنید. وقتی حیوان این فرمان را بخوبی اجرا کرد او را تشویق کنید. به خاطر داشته باشید که اگر حیوان قصد بی‌اعتنایی و عدم اجرای فرمان را داشت با گفتن واژه «بیا» او را متوجه خطایش کنید. برای اینکه مانع از امتناع سگ از اجرای فرمان شوید، به طرف حیوان زانو بزنید یا خم شوید تا حیوان فریب خورده، به طرف شما بیاید. علاوه بر این می‌توانید برای جلب توجه سگ با کف دست آرام بر روی زانویتان بزنید. حال می‌توانید این کار را از فاصله دورتر انجام دهید. در این مورد از یک طناب ۱۵ متری استفاده کنید. به سگ فرمان بدهید «بنشین»، به اندازه طول طناب از سگ فاصله بگیرید. سپس به سگ فرمان «بیا» بدهید. در ابتدا سگ دنبال شما راه می‌افتد؛ بنابراین او را به جای قبلش

بازگردانید و فرمان را تکرار کنید. اگر سگ نسبت به فرمان شما بی‌اعتنا بود ضرباتی روی بند بزنید و آن را آهسته به طرف خود بکشید. اگر سگ فرمان را بخوبی اجرا کرد او را نوازش کنید و اگر در اجرای فرمان تأخیر نمود به طور آهسته او را به طرف خود بکشید (ولی نباید حیوان را بزور بکشید) و در همین حال با دست راست او را به آمدن اشاره و ترغیب نمایید.

فراموش نشود که قبل از ادای فرمان نام حیوان را صدا کنید. در موقع تمرین این درس، هرگز نباید مربی به طرف حیوان برود، زیرا در این صورت سگ تصور می‌کند که تمرین تمام شده و اکثراً نتیجه مطلوب حاصل نخواهد شد. بلکه می‌توانید جهت تشویق سگ به طرف عقب حرکت کنید. پس از اینکه سگ به کنار شما آمد به او فرمان «بنشین» بدهید و قبل از اینکه فرمان بعدی را به سگ بدهید، ابتدا چند ثانیه صبر کنید تا سر جایش بماند. باید این مطلب را مدنظر قرار دهید که قدرت بینایی سگ با قدرت شنوایی و بویایی او قابل مقایسه نیست، لذا سگ قادر نیست که از فاصله دور اشاره دست شما را ببیند. در نتیجه ممکن است علامت شما را با علامت دیگری که جهت منظوری دیگر می‌دهید اشتباه بگیرد. در این موقع تنها از فرمان لفظی استفاده کنید و وقتی سگ بدرستی فرمان را اجرا می‌کند ضرورتی ندارد که داد بزنید. قدرت شنوایی سگ در مقایسه با انسان بیشتر است لذا لازم نیست مثل بچه انسان که برای فرمان بردار کردن او سرش داد می‌زنید سر سگ داد بکشید زیرا باعث وحشت حیوان می‌گردد. فقط باید در ابتدای تعلیم، فرمان با صدای بلند و رسا ادا شود. فرمان باید با صدای واضح ادا شود تا توله سگ قادر به تمیز یک فرمان از فرامین دیگر باشد. وقتی سگ با فرامین آشنا شد آنها را بخوبی و بسرعت اجرا خواهد کرد؛ در این موقع تربیت‌کننده می‌تواند لحن و آهنگ صدایش را پایین بیاورد اما باید فرامین به طور واضح ادا شود. پس از اینکه سگ بخوبی فرمان «بیا» را با زنجیر و طناب انجام داد می‌توانید زنجیر یا طناب را باز کنید و مدتی بدون آنها تمرین را ادامه دهید. در زیر مراحل مختلف این تمرین با تصاویر می‌آید.

۱- سگ را در حالت نشسته قرار دهید و به آن فرمان «منتظر بمان» بدهید. از به کاربردن کلمه «بمان» به تنهایی خودداری کنید زیرا با فرمان بسمان تا من برگردم اشتباه می‌شود و باعث گیج شدن سگ می‌گردد. ◀

▲ ۲- از سگ دور شوید و روبه روی او بایستید. تکه‌ای غذا به سگ نشان دهید و نام حیوان را صدا کرده، فرمان بدهید «بیا». سگ به خاطر تکه غذا به سمت شما می‌آید.

► ۳- وقتی سگ به شما رسید او را تشویق کنید و به او فرمان بدهید «بنشین». مراحل ۱ تا ۳ را چندین بار تکرار کنید. تکه غذا را نزدیک بدن خود بگیرید تا سگ قادر به دیدن آن باشد و از آن چشم بر ندارد.

► ۴- حال فرامین را از فاصله دورتر به کمک یک طناب بلند انجام دهید. از یک اسباب‌بازی به جای غذا استفاده کنید تا سگ قادر به دیدن آن باشد.

۵- وقتی سگ فرامین «پسیا» و «بنشین» را اجرا کرد، اسباب‌بازی را به او بدهید و حیوان را تشویق کنید. سعی کنید در دادن اسباب‌بازی و تکه غذا افراط نکنید تا سگ عادت نکند فقط به خاطر آنها نزدیک شما بیاید. سگ قبل از دریافت پاداش می‌نشیند.

تعلیم ایستادن یا ایستاده ماندن

این تعلیم هنگام شستن حیوان برای جلوگیری از حرکت آن بسیار مفید است. علاوه بر این، این فرمان در هنگام معاینه سگ نیز کاربرد دارد، زیرا دامپزشک هنگام معاینه، جاهای مختلف سگ را لمس می‌کند و شما می‌توانید با دادن فرمان «ایستاده بمان» مانع از حرکت حیوان شوید. فایده دیگر این فرمان وقتی است که شما در یک روز بارانی یا برفی با سگ از خانه خارج می‌شوید و در راه با همسایه خود شروع به گپ‌زدن می‌کنید لذا با دادن این فرمان مانع نشستن حیوان بر روی زمین گلی و کثیف شدن بدنش خواهید شد.

روش تعلیم

در این روش مثل قبل، از حالت نشسته شروع کنید. به سمت جلو حرکت کنید و به سگ فرمان «قدم» بدهید. سپس متوقف شوید و وقتی سگ خواست بنشیند سریعاً دست چپتان را زیرشکم سگ قرار دهید و مانع از نشستن حیوان شوید و در همین حال فرمان «ایستاده بمان» را ادا کنید.

اولین باری که شما سگ را وادار به اطاعت از فرمان «ایستاده بمان» کردید، کف دستتان را روبه روی صورت سگ قرار دهید و با گفتن فرمان «ایستاده بمان» از او فاصله بگیرید. طرز قرار گرفتن یا ایستادن سگ ممکن است ملال آور باشد اما تا زمانی که سگ پس از شنیدن فرمان «ایستاده بمان» بطور کامل آن را اجرا نکرد، سعی در اصلاح آن ننمایید. وقتی به کنار سگ برگشتید دوباره فرمان «ایستاده بمان» را تکرار کنید تا در حالت ایستاده باقی بماند، زیرا حیوان تمایل دارد به محض اینکه شما به کنارش رسیدید بنشیند. در این تمرین برای مدتی کوتاه از زنجیر استفاده کنید و در خلال این تمرین سعی کنید زنجیر به حالت شل از قلاده سگ آویزان باشد. وقتی این درس را یاد گرفت مانند حالتی که در «نشسته ماندن» و «دراز کشیدن» و «منتظر ماندن» داشتیم در اطراف سگ بگردید و جاهای مختلف حیوان را لمس کنید. اگر سگ سرش را برگرداند تا شما را ببیند با کشیدن زنجیر به سمت عقب، مانع از برگشتن او شوید.

تعلیم درس ول کن یا بده

سگ باید از همان روزهای اول به این حقیقت پی ببرد که صاحبش همیشه حق دارد هر چند ولو استخوان عزیزش را از مقابل او بردارد. اگر سگ از زمان تولگی این موضوع را درک کرده باشد تعلیم این درس ساده خواهد بود. گاهی مواقع صاحب سگ مجبور می شود شینی را که مشکوک به مسموم بودن آن است از جلوی سگ یا حتی از دهان او خارج کند. لذا باید درس «ول کن» یا «بده» را به سگ تعلیم دهید.

روش تعلیم

بگذارید حیوان شیئی را برای شما بیاورد، آن وقت خم شوید و دست راستتان را برای گرفتن شیء به طرف حیوان دراز کنید و با لحنی محکم بگویید «**بده بده**» یا «**ول کن**». این فرمان را خشن تر و با کوبیدن پا به زمین ادا کنید و اگر حیوان در دادن شیء مورد نظر سرسختی نمود، فرمان را به طریق مذکور تکرار کنید و شیء را از دهانش بگیرید. اگر حیوان باز هم از دادن شیء مزبور سرپیچی کرد با دست چپ قلاده اش را بگیرید و با دست راست دهانش را باز کنید (از بالا پوزه اش را بگیرید و با انگشت لبش را به طرف دندانهایش فشار دهید) و شیء را از دهانش خارج نمایید. این فرمان باید آنقدر تمرین شود که سگ پس از شنیدن فرمان بدون وقفه آن را اجرا کند.

فرامین ترکیبی

با ترکیب درسهایی که سگ تاکنون آموخته شما می توانید چند دستور به او بدهید و از او بخواهید آنها را به طور صحیح انجام دهد. این کار نشان دهنده موفقیت شما به عنوان تربیت کننده سگ و بیانگر هوش بالای سگ شماست.

از حالت نشسته شروع کنید. بعد همراه سگ شروع به حرکت نمایید. چند دور بزنید و سعی کنید مسیر حرکت شما مثل هشت انگلیسی (8) باشد و سرانجام از سگ بخواهید در کنار شما بنشیند. سپس از حیوان بخواهید دراز بکشد و پس از آن در اطراف او شروع به قدم زدن کنید و پس از اینکه مطمئن شدید شما را دنبال نمی کند به کنار سگ برگردید و به او دستور دهید بنشیند. سپس از حیوان بخواهید در جایش بماند و از او دور شوید. سپس دستور «**بیا**» بدهید و از حیوان بخواهید پس از رسیدن به شما پیش شما بنشیند.

قبل از اینکه جلسه تمرین را به پایان برسانید ابتدا از سگ بخواهید چند ثانیه جلوی شما بنشیند. بعد از اینکه مطمئن شدید سگ تمامی فرامین شما را اطاعت می کند زنجیر او را باز کنید و فرامین را بدون استفاده از زنجیر تکرار کنید.

تمرین بدون استفاده از زنجیر

وقتی بدون استفاده از زنجیر اقدام به قدم زدن کردید اگر قد سگ به اندازه کافی بلند است، یکی از انگشتان را به صورت حلقه درآورید و برای کنترل فیزیکی سگ دور قلاده آن بگیرید. به مرور این کنترل را کم کنید تا اینکه توله سگ کاملاً آزاد و به طور طبیعی دنبال شما بیاید. اگر شتابزده عمل کنید تمامی زحماتی را که تا به حال متقبل شده‌اید بر باد خواهد رفت. کاملاً مطمئن شوید سگ آمادگی تمرین بدون زنجیر را دارد. اگر سگ جهت انجام بعضی تمرینات به زنجیر نیاز دارد، برای کارکردن بدون زنجیر آماده نیست.

توله سگ قبل از جدا کردن زنجیر باید قادر باشد فرامین را به طور کامل با زنجیر اجرا کند. در صورت امکان بهتر است تمرین بدون زنجیر را در یک چهار دیواری شروع کنید تا اگر تصور شما در مورد حیوان، غلط از آب درآمد قادر به گرفتن آن باشید. باید بعد از باز کردن زنجیر با آسودگی خاطر کار کنید و وانمود کنید که زنجیر در گردن سگ قرار دارد و سگ کاملاً تحت کنترل شماست. هرگونه اضطراب و آشفتگی شما به سگ منتقل می‌شود و در رفتار آن بازتاب خواهد داشت. بعد از مدتی درمی‌یابید که کار کردن بدون زنجیر از کار کردن با زنجیر مشکلت‌تر نیست و به طور حتم اگر آموزشهای داده شده را به طور کامل اجرا کنید، بخوبی از عهده این کار برخوردار خواهید آمد. در اینجا باید یادآور شویم که سگها بدون زنجیر کمی سر به هوا و بازیگوش می‌شوند و در انجام فرامین دقت کمتری بخرج می‌دهند؛ بنابراین باید سگ را وادار کنید تا با حداکثر سرعت و با دقت بالا همان طور که با زنجیر فرامین را اجرا می‌کرد، این دستورات را به اجرا درآورد. اگر شما کنترل کافی روی سگ نداشته باشید، سگ براحتی به بی‌نظمی و شلختگی قبل از تربیت برمی‌گردد. لذا اگر بی‌نظمی در کار سگ دیدید رفتار خودتان را مورد بازبینی قرار دهید.

فرمان ایست

در خلال درس همراهی کردن، سگ فرمان «ایست» را نیز یاد گرفته است.

بعدها شما به کارایی بیشتر این فرمان پی خواهید برد؛ بخصوص در مواقعی که سگ در حال ارتکاب کاری است که مورد نظر شما نمی باشد. در این مواقع می توانید با دادن فرمان «ایست» مانع از ادامه آن کار شوید. اگر فرمان «ایست» را بخوبی به سگ بیاموزید می توانید بی اندازه از این فرمان در کنترل سگی که بدون زنجیر است و سراسیمه به اطراف می دود استفاده کنید. تربیت کنندگان آلمانی در مورد سگهایی که پس از جدا کردن زنجیر به طور وحشیانه به اطراف می دوند، ترفندی به کار می برند که در زیر می آید. وقتی سگی که بدون زنجیر است مرتکب اشتباهی می شود با توجه به فاصله شما و او تصور می کند که شما قادر به گرفتن و تنبیه کردن او نیستید بنابراین برای اینکه این تصور را از ذهن او بیرون کنید زنجیر پرتاب را در دستتان بگیرید و پس از نافرمانی سگ، زنجیر را به طرفش پرتاب کنید آنچنانکه در نزدیکی او به زمین بخورد یا با پای او برخورد نماید. با این کار سگ متوجه قدرت فوق العاده شما شده، از نافرمانی خودداری می کند. در انتها یک نکته دیگر نیز ذکر می شود؛ هر سگی در خانه باید جایی برای خوابیدن و چرت زدن داشته باشد؛ بنابراین می توانید با دادن فرمان «برو جا» سگ را وادار به رفتن و ماندن در لانه اش کنید تا زمانی که شما اجازه خارج شدن از لانه را به او بدهید. شما می توانید با اشاره کردن به لانه و تکرار فرمان بالا، این درس را به او بیاموزید. بعداً می توانید به سگ فرمان دهید «جیمی برو به خونت!»

حال که کلیه درسهای لازم جهت تربیت مقدماتی سگ داده شد، چند مورد از مقاصد نگهداری سگ ذکر می شود.

تربیت سگهای پلیسی

سگهای پلیسی امروزه بیشتر به منظور شناخت عناصر مشکوک و افراد جنایت پیشه و کشف مواد مخدر مورد استفاده قرار می گیرند تا این گونه افراد تبهکار و یا قاچاقچی را به دست قانون و عدالت گرفتار سازند. این نوع سگها با استفاده از حس شامه بسیار قوی می توانند با استشمام بوی بدن اشخاص جانی و تبهکار و یا بوی چند قطره خون یا البسه و اشیایی که سارقین یا افراد جانی در صحنه عملیات

به جا گذاشته‌اند با دقت کافی تمام مسیر و ردپای سارقین جنایتکار را پشت سر گذارده، تا کشف آنها، همچنان به تعقیب ادامه دهند. نژادهایی که برای این گونه خدمات پلیسی در نظر گرفته می‌شود باید بیشتر از نوع نژاد سگهای گله باشند زیرا این گونه سگها علاوه بر اینکه از قوه شامه بسیار قوی‌ای برخوردارند، دارای هوش و حافظه فوق‌العاده‌ای هستند و بسیار قوی و نترس می‌باشند. امروزه برای این منظور بیشتر از نژاد جرمن شپهد استفاده می‌شود.

در تربیت سگهای پلیسی دانستن نکاتی چند ضروری می‌باشد:

- ۱- در تربیت این گونه سگها ایجاد حس اطمینان و اطاعت محض و بی‌چون و چرای سگ از مربی ضروری است.
- ۲- تربیت این گونه سگها معمولا باید از سن ۹ ماهگی تا یک سالگی شروع شود؛ زودتر از این سن را به علت اینکه هنوز قدرت تمرکز حواس سگ تکامل نیافته مناسب نمی‌دانند.

۳- طول مدت تربیت سگهای پلیسی معمولاً ۶ تا ۷ ماه خواهد بود و در خلال این مدت با انجام مجموعه‌ای تمرینات ممتد و حساب شده می‌توان آنها را برای انجام خدمات پلیسی آماده ساخت.

۴- مربیانی که به تعلیم سگهای پلیسی مبادرت می‌ورزند باید خود، دوره‌های کارآموزی تربیت سگ را دیده باشند. در ضمن مربیان باید به انجام این گونه عملیات علاقه‌مند و از بردباری و خونسردی کامل برخوردار باشند. اصولی را که در تربیت این گونه سگهای پلیسی در موقع تمرین و انجام عملیات باید در نظر گرفت عبارتند از:

الف - سگ باید با نرمی و انعطاف‌پذیری خاص به صورت آزاد یا با قلاده با مربی خود حرکت کند. در این حالت مربی ابتدا قدم‌زنان حرکت کرده، سپس سگ از ناحیه چپ و در کنار او به حرکت ادامه می‌دهد.

ب - باید با تمرینهای ممتد به سگ آموخت روی زمین دراز بکشد، سپس مربی باید مسافتی دور از آن حرکت کند به طوری که از نظر سگ کاملاً ناپدید گردد و حتی نتواند از راه دور او را تشخیص دهد. در این هنگام سگ باید حالت خزنده خود را همچنان حداقل برای مدت ۲ دقیقه حفظ کند و مواظب اطراف خود باشد که چه می‌گذرد.

ج - سگ را باید با استفاده از موانعی که برای او در نظر گرفته می‌شود به حرکت فرمان داد تا از موانع یکی بعد از دیگری عبور کند و در مسیر راه از چند گودال، نهر آب و دره نیز با پرشهای مختلف بگذرد. عبور از موانع ابتدا باید توسط خود مربی انجام گیرد سپس به دنبال او سگ به طور متهورانه این عملیات را دنبال خواهد کرد.

ارتفاع موانع باید در ابتدا ۵۰ سانتی‌متر باشد و بتدریج ارتفاع تا ۱۷۰ سانتی‌متر برسد. در هنگام عبور از گودالها یا نهر آب حداکثر عرض گودال نباید از ۲۱۰ سانتی‌متر بیشتر باشد.

د- سگهای پلیسی را باید به طور دائم جهت انجام عملیات پلیسی تمرین داد و آنها را بیشتر برای انجام این گونه خدمات آماده نمود.

تربیت سگهای نگهبان و جنگی

بهترین سگهای نگهبان آنهایی هستند که قوی و فرمانبردار باشند. بهتر است که بدین منظور از نژادهای بزرگ و باهوش که بخوبی تربیت می‌شوند انتخاب شوند. این سگها به غیر از صاحبشان برای سایر افراد هراس آور و ترسناک می‌باشند و طوری تربیت می‌شوند که اشخاص مظنون را بسرعت و بشدت ساقط کنند. تربیت را باید از زمان تولد حیوان شروع کرد. بعضی از سگها ذاتاً مهاجم و بی‌باک هستند لذا از این سگها به عنوان سگهای نگهبان استفاده می‌شود. سگهای نژاد Rottweiler قوی و عضلانی بوده در عین حال باهوش و زرنگ نیز می‌باشند. از این سگها جهت حفاظت از کیسه‌های پول قصابان پس از فروش گاوهایشان استفاده می‌شد. هوش و ذکاوت و فرمانبرداری در عین قدرت بدنی بالا، سگهای Rottweiler را به عنوان سگهای نگهبان خوبی مطرح کرده است که باید بخوبی تربیت شوند و ماهرانه نیز اداره گردند. نژاد ژرمن شپهد از سال ۱۹۲۰ مورد توجه قرار گرفت. این حیوان باوفا و دوست داشتنی است و از هوش بالایی برخوردار است لذا علاوه بر اینکه راهنما و سگ خانگی خوبی است نگهبان مناسبی نیز می‌باشد.

در ترکیه سگ Kuvasz موسفید، سگ نگهبان و شکاری خوبی است که به آسانی تربیت می‌شود و خستگی ناپذیر می‌باشد. معادل ترکی نام این سگ، نگهبان می‌باشد که توسط ارتش و پلیس این کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد.

سگهای Neapolitan mastiff که سگهای جنگجو و درنده‌ای هستند اخیراً توسط پلیس ایتالیا مورد استفاده قرار گرفته‌اند اما اگر این سگها بدرستی کنترل نشوند بسیار خطرناک خواهند بود.

سگهای جنگجوی دیگری که به عنوان سگ نگهبان مورد استفاده قرار گرفته‌اند Dogue de Bordeoux می‌باشد، که سالها پرورش، آنها را به سگهای مهربانی تبدیل کرده است بدون اینکه در قابلیت نگهبانی آنها نقصانی ایجاد شود. سگهای نژاد Bull-mastiff, Boxer بر خلاف ظاهر خشنشان مهربان و باوفا هستند و به عنوان سگ نگهبان و پاسبان استفاده می‌شوند. سگهای Boxer طبیعتاً

بازیگوش و قوی می‌باشند لذا باید با وجود گرایشهای خشنشان بخوبی تربیت شوند. این سگها در ابتدا به دلیل طبیعت مهربان و وفادارشان به عنوان سگهای ورزشی استفاده می‌شدند. این سگها به ورزش و تمرین زیادی احتیاج دارند که باید در خارج از خانه انجام شود.

سگهای دو بر من به طور ذاتی از همان زمان تولگی مهاجم هستند و دندانهای عریان آنها ظاهر ترسناکی به آنها می‌دهد. خوی تهاجمی آنها در عین فرمانبرداری و وفاداری، این سگها را در صورت تربیت صحیح به عنوان سگهای نگهبان خوب مطرح می‌کند.

هجوم و حمله

حمایت سگ از صاحبش یک غریزه ذاتی حیوان است؛ منتها باید در این مورد به حیوان تعلیم داده شود که در موقع خطر، آن را حس کند و در مواقعی که غفلتاً به صاحبش حمله و تجاوز می‌شود، چگونه از او دفاع کند و او را یاری نماید. این آموزش جزء تعلیمات ضروری برای سگ خصوصاً برای سگهای

محافظ می‌باشد. در شروع تعلیم باید ابتدا سگ را با پوزه‌بند مجهز نمود و سپس با یک دشمن ساختگی و فرضی که از اشخاصی ناآشنا انتخاب می‌شوند یک نزاع و کتک‌کاری ساختگی ترتیب داد. در این موقع سگ بر اساس غریزه ذاتی‌اش حمله را آغاز می‌کند. ولی مربی باید مواظب ناحیه گلو و سر هدف (دشمن ساختگی) باشد که در این موقع بشدت به آن فشار نیاورد و با کلمات تحسین‌آمیز باید سگ را تشویق و یاری نمود. نباید مانع حمله سگ به قسمت سینه و گلو دشمن ساختگی شوید بلکه باید او را تشویق نیز بنمایید زیرا به این ترتیب حیوان یاد می‌گیرد که در مقابل دشمن حقیقی مستقیم به چاقو و اسلحه وی حمله نماید و خطر را دفع کند و سینه و گردن مهاجم را بگیرد و محکم نگه دارد. سگ همیشه به مواضعی حمله می‌کند که در موقع تعلیم یاد گرفته و نتیجه آن از طرف صاحبش مورد رضایت واقع شده است.

یاد دادن این درس به طریق مذکور برای سگها خیلی آسان است ولی مشکل، تعلیم اجرای دستور ترک حمله است که با شنیدن دستور «ول کن» از طرف صاحبش باید بلافاصله و بدون تأمل و درنگ دشمن را رها کند.

تمرین این درس باید در ابتدا با بند و قلاده انجام شود که چنانچه با شنیدن کلمه «ول کن» دستور را انجام نداد بتوان با کشیدن بند قلاده حیوان را به این کار تفهیم نمود.

این تمرین باید بقدری ادامه یابد که بمحض شنیدن کلمه «ول کن» سگ بدون معطلی دستور را انجام دهد و در حقیقت کلمه «ول کن» در حیوان اثر سحرآمیزی داشته باشد که بدون اراده انجام دهد. قبل از اینکه به تعلیمات دیگر بپردازید باید کاملاً مطمئن شوید که سگ فرمان «ول کن» را فوراً اطاعت می‌کند و نزد شما آمده و کنار شما دراز می‌کشد.

بعضی از نژادهای سگ نظیر بولدگ و سن برنارد که دارای قدرت فوق‌العاده‌ای بوده و از حس بویایی بسیار قوی برخوردارند، می‌توانند در میدانهای جنگ از خود جسارت و چابکی فوق‌العاده‌ای نشان دهند و به کمک مجروحین شتافته و بعد از شناسایی، آنها را با برانکار د به پشت جبهه منتقل سازند.

از این گونه سگها می‌توان برای حمل آذوقه و مهمات جنگی در مناطق کوهستانی در مواردی که عبور چهارپایان غیرممکن است استفاده کرد. سگهای مذکور را با تعلیمات خاصی که به آنها داده می‌شود جهت جمع‌آوری مین در میدانهای نبرد مورد استفاده قرار می‌دهند، این نژادها حتی با عبور از میدانهای مین می‌توانند جان بسیاری از سربازان را در عملیات جنگی نجات دهند. در ضمن به عنوان قاصد در بین سنگرهای مختلف می‌توان از وجود آنها برای مبادله پیام استفاده کرد.

این گونه سگها با بگاری قوه بویایی و شنوایی خود و با توجه به حافظه فوق‌العاده‌ای که دارند و با استفاده از چهار پنجه خود مخصوصاً اگر روی زمین دراز کشیده و یا نشسته قرار گیرند، می‌توانند تمام صداهای سطح زمین را تا فواصل دور درک کنند و خیلی سریع از خود عکس‌العمل لازم را نشان دهند.

با وجود اینکه حس بینایی اصولاً در سگ خیلی پیشرفت نکرده و اغلب هم مستعد بیماریهای مختلف می‌باشد، این حیوان توانسته با کمک سایر حسهای چهارگانه خود این نقیصه را برطرف کند و با تمرینهای مداوم و به موقع، روز به روز قدرت حافظه خود را گسترش دهد.

این گونه سگها را باید طوری تعلیم داد که هیچ موقع بدون دلیل پارس و سروصدا نکنند. در ضمن بتوانند در عملیات مربوط به خزنده رفتن در سطح زمین، ابتکار عمل در انتخاب و تعیین هدف را از خود نشان دهند. آنها را به عبور از نهرها و گودالها تشویق کنید. در ضمن قسمتی از تعلیم این گونه سگها باید در میدانهای جنگ انجام گیرد تا با صدای غرش هواپیماها و شلیک تفنگ و مسلسل و آتش توپخانه‌ها آشنا شوند.

سگهای نگهبان و جنگی را باید طوری تعلیم داد که نگهبانی برای آنها نوعی عادت و وظیفه به حساب بیاید و به تنهایی قادر باشند از عهده کار خود برآیند. در پایگاههای هوایی و زمینی امروزه از نژاد دوبرمن جهت حراست و نگهبانی این گونه تأسیسات استفاده می‌شود و این سگ بخوبی میتواند چندین کیلومتر را زیر نظر داشته و از حرکت هر جنبنده با خبر شود.

تعلیم ردیابی - جستجو

ردیابی عملی است که می‌توان از هر سگ محافظتی انتظار داشت. ردیابی یکی از هنرهای مخصوصی است که فوق‌العاده در خدمات حفاظتی و پلیسی مورد توجه است. حس شامهٔ سگها برای پیدا کردن اشیاء یا پیدا کردن افراد فوق‌العاده مستعد است و در هر سگی به نسبت کم و زیاد وجود دارد. در حین انجام این وظیفه، سگ باید طوری با بوی شخص یا شیء مورد نظر آشنایی پیدا کند که سایر بوهای مشابه که در مسیر آن واقع می‌شوند، حیوان را از رسیدن به مقصودش منحرف نسازند. برای شروع تعلیم این درس، باید ابتدا کلمه‌ای را انتخاب کنید تا در موقع تعلیم با صدای بلند به حیوان بگویید؛ مثلاً «پیدا کن» و امثال آن، بطوری که حیوان با این کلمه بخوبی آشنایی پیدا کند و به محض شنیدن این کلمه از طرف صاحبش فوراً به تجسس و ردیابی مبادرت نماید و شیء یا شخص مورد نظر را پیدا کند.

برای شروع این تعلیم باید ابتدا اشیائی را انتخاب نمود که دارای بوی مطبوعی برای سگها باشند تا باعث تهییج حیوان جهت جستجو شوند. در ابتدا باید از اشیائی استفاده کرد که با بوی زمین و سایر چیزهایی که در مسیر سگ وجود دارد کاملاً متمایز باشد. در آغاز کار باید زمینی که در آن شروع به تعلیم می‌کنید مسطح باشد یعنی بدون علف و پستی و بلندی باشد. ولی پس از اینکه این درس را بخوبی آموخت، می‌توان در سایر نقاط هم این کار را انجام داد. در ابتدای تعلیم بهتر است از اشیائی استفاده شود که مدتی در تملک حیوان بوده یا اینکه از قطعه‌ای گوشت استفاده شود تا حیوان را برای پیدا کردن آن به هیجان بیاورد. وقتی زمین و اشیای مورد نظر به روش یاد شده انتخاب شد، پنج نقطه از زمین را در یک خط مستقیم در نظر بگیرید و در فواصل ۱۰-۲۰-۳۰-۴۰-۵۰ متری از محل توقف سگ علامت‌گذاری کنید. سپس شیء انتخاب شده را ابتدا در فاصلهٔ ۱۰ متری قرار دهید و سگ را که مجهز به بند و قلاده شده است از محل توقفش به طرف اولین هدف حرکت دهید و سرش را با کمی فشار از طرف گردن به طرف زمین و در امتداد محل هدف خم نمایید و با نوازش و لحنی محبت‌آمیز کلمهٔ «پیدا کن» را تکرار کنید و در

ضمن اینکه هدف به او نشان داده می‌شود باید این کار را چند مرتبه تکرار نمایید و کم‌کم او را به طرف هدف اولی (فاصله ۱۰ متری) هدایت کنید. چنانچه سگ با این عمل موضوع را درک نکرد باید او را چند قدم برگردانید و عیناً این عمل را تکرار کنید و آنقدر این کار را ادامه دهید تا سگ مطلب را بخوبی درک نماید و وقتی این فاصله را بخوبی آموخت باید هدف را در فاصله ۲۰ متری قرار دهید و این عمل را تکرار کنید و بتدریج فاصله را زیاد کنید تا فاصله سگ از محل هدف ۵۰ متر شود. بعد از اینکه سگ این درس را تا فاصله ۵۰ متری بدون زحمت انجام داد باید این تمرین را در فواصل بیشتر ادامه دهید تا بخوبی عمل ردیابی را بیاموزد و بتدریج بدون بند و قلاده حیوان را برای ردیابی آموزش دهید.

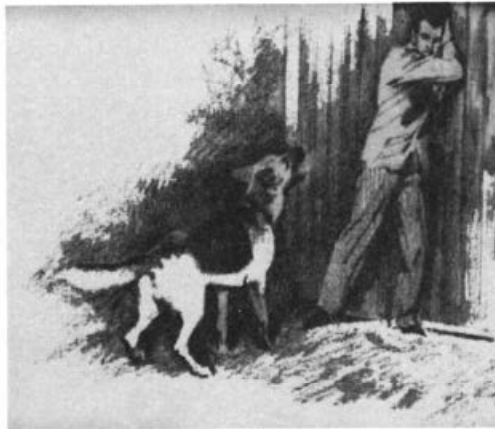

سگ ردیاب از محل توقف شروع به ردیابی می‌کند، به این طریق که با پنجه‌هایش ابتدا زمین را می‌خراشد و بو می‌کشد و بدین طریق می‌خواهد بوی هدف را از سایر بوهای موجود در زمین متمایز نماید و تشخیص دهد. سپس با

قدمهای آهسته و کوتاه ده متر اول را با تمایل فراوان دنبال بو می‌رود و بعد با قدمهای معمولی ده متر دوم را دنبال می‌کند تا بالاخره به هدف اصلی برسد. چنانچه سگ در حین تمرین ردیابی تعلل و تأخیر می‌کند باید با تکان دادن بند قلاده و گفتن کلمه «پیدا کن» حیوان را به پیدا کردن شیء موردنظر ترغیب نمایید. موقعی که هدف را پیدا کرد ممکن است آن را به دندان بگیرد و نزد مربی بیاورد یا همان جا پهلوی هدف بنشیند و مواظب باشد. هر یک از این طرق را می‌توان در موقع تمرین به حیوان یاد داد. فرضاً اگر مربی ترجیح دهد که سگ

شیء و یا شخص پیدا کرده را سر جایش نگاه دارد و پاسبانی آن را به عهده بگیرد، باید بمحض پیدا کردن شیء موردنظر به حیوان فرمان بدهد «بنشین». گفتن فرمان «بنشین» توأم با نوازش، سگ را سر جایش میخکوب می‌کند. بعد از آموزش این درس می‌توانید شیئی را با دست لمس کنید سپس آن را مخفی نمایید و سگ را برای پیدا کردن آن ترغیب کنید. همچنین از این هنر سگ می‌توان در پیدا کردن افراد گم شده در کوه‌پیمایی یا پیدا کردن افراد قاتل یا سارق استفاده کرد که در این موارد شیئی از شخص موردنظر را به بینی سگ نزدیک می‌کنند تا بوی آن را استشمام کند، سپس او را برای پیدا کردن شخص موردنظر ترغیب می‌نمایند.

فصل دوم

راهنمای نگهداری سنگ

بخش اول

انتخاب سگ

از اولین روزهایی که انسان به شهرنشینی روی آورد سگ به عنوان دوست و همدم وارد زندگی او شد. در زمانهای باستان از سگ بیشتر جهت نگهبانی و شکار استفاده می شد اما امروزه نگهداری از این حیوان بیشتر جنبه عاطفی و احساسی دارد.

شما قبل از خریداری یک سگ و یا حتی قبول آن به عنوان یک هدیه باید به یک سری موارد توجه نمایید. وقتی توله سگ یا سگ بالغی را به عنوان حیوان خانگی به خانه می آورید همانطور که آن حیوان موجبات سرگرمی و تفنن شما را فراهم می آورد شما نیز در برابر آن مسئولیتهایی دارید که باید بدان عمل کنید. در ابتدا باید به این سؤال پاسخ دهید که چرا تصمیم به نگهداری از سگ را گرفته اید؟ چه توقعی از حیوان خود دارید؟ به عنوان مثال آیا سگ نگهبان، سگ شکاری یا یک دوست برای خانواده می خواهید؟ آیا وقت کافی جهت رسیدگی به سگ را دارید یا نه؟ آیا از عهده مخارج آن از قبیل هزینه غذا، واکسیناسیون، درمان و سایر مراقبتهای بهداشتی برمی آید؟

سگها به سرعت به صاحت خود انس گرفته و به او وابسته می شوند. لذا بزودی به عنوان یکی از اعضای خانواده در زندگی شما جای مخصوص یافته و دل کندن از آن به آسانی امکان پذیر نیست.

قبل از اقدام به انتخاب سگ موارد زیر را مدنظر قرار دهید:

سگ خالص یا دورگه؟

اگر شما سگ خالصی را خریداری نمایید هزینه بیشتری را متقبل شده اید ولی در مورد

شکل، اندازه، خلقیات و تیمار کردن روزانه سگتان استانداردهای نژادی قابل اطمینانی وجود دارد. باید بخاطر داشته باشید که به علت آمیزشهای پی‌در پی و فامیلی جهت حفظ ویژگی‌های نژادی، برخی از این سگها دارای عیوب وراثتی می‌باشند. اما در سگهای دورگه با این که پیشگویی در مورد آینده سگ مشکل است ولی یکی از مزایای آنها اینست که مقاومت آنها در برابر بیماریها بیشتر است و مشکلات بیماریهای ارثی که در سگهای خالص بیشتر وجود دارد را ندارند.

به عنوان مثال دیس‌پلازی مفصل لگن در نژادهای بزرگ جته‌ای مثل ژرمن شپهرد، آتروفی شبکیه (شکلی از کوری) در نژاد لابرادور و دررفتگی مفاصل در نژادهای پودل، پکینز و پاگ وجود دارد. لذا اصولاً باید سگ را از مراکز معتبر خریداری نمایید که تضمین تعویض حیوان در صورت بروز چنین مشکلاتی را به شما می‌دهند.

توله سگ یا سگ بالغ؟

قبل از انتخاب سگ باید به این سؤال نیز پاسخ دهید که آیا دوست دارید خودتان از ابتدا توله سگی را بزرگ نمایید یا سگ بالغی را به خانه خود بیاورید؟ با این وجود این نکته را به خاطر داشته باشید که اگر در خانه بچه کوچکی دارید از خریداری توله‌های کوچک و جوان خودداری نمایید زیرا برخورد نادرست بچه‌ها با توله سگها اکثراً موجب از بین رفتن آنها می‌گردد، خصوصاً چون توله‌ها دارای استخوان‌بندی نرمی هستند با کوچکترین ضربه دچار شکستگیهای استخوانی می‌شوند.

از اینرو در صورت تمایل برای نگهداری توله سگ صبر کنید تا بچه‌های شما بزرگتر و مسئولیت پذیرتر شوند و سپس اقدام به این کار نمایید.

از سویی دیگر اگر توله سگی را برای نگهداری انتخاب کردید حتماً در طول روز شخصی در خانه همراه آن باشد تا اولاً حیوان احساس تنهایی و ناراحتی نکند چون جدا کردن توله از مادرش ناراحتی جدی برای آن ایجاد کرده و لذا فراق و جدایی مکرر از شما می‌تواند این مشکل را تشدید نماید. ثانیاً آنرا جهت زندگی در خانه تربیت نماید.

از طرف دیگر اگر سگ بالغی را برای نگهداری انتخاب کرده‌اید ببینید که آیا آن سگ جهت زندگی در خانه تعالیم لازم را دیده است یا نه؟ از طرف دیگر نکته مهمی که باید در انتخاب سگهای بالغ به آن توجه نمایید بررسی عللی است که صاحب قبلی را وادار به فروش و یا واگذاری حیوان کرده است زیرا در بعضی مواقع به علت تربیت نادرست یا

پرخاشگری مفرط حیوان، صاحب اولش جهت خلاص شدن از دست آن مبادرت به فروش و یا واگذاری آن می‌کند که می‌تواند همان مشکلات را برای شما ایجاد نماید. با این وجود در صورت انتخاب سگ بالغ با صبر و حوصله با آن برخورد نموده و مانند توله سگ برای مدت طولانی آنرا تنها در خانه نگذارید.

سگ نر یا ماده؟

مردم اکثراً تصور می‌کنند که نگهداری از سگ نر آسانتر از سگ ماده بوده و سگهای نر خصوصیات ممتاز بیشتری نسبت به سگهای ماده دارند. اما این نظر نمی‌تواند کاملاً صحیح باشد. غیر از سیکل‌های فعلی سگ ماده که عموماً هر ۶ ماه یکبار به مدت ۳ هفته وجود دارد مشکل خاص دیگری دیده نمی‌شود. اما سگهای نر در طول سال میل جنسی خود را حفظ کرده و دائماً بدنبال حیوان ماده می‌گردند لذا در صورت کوچکترین غفلت شما جهت مهار حیوان، مایهٔ دردسر شده و حتی ممکن است حیوان فرار کرده و نزد صاحب خود بازنگردد. از سویی دیگر سگهای ماده به دلیل خلق و منش آرام و مطیع، آسانتر تربیت شده، با بچه‌ها مهربانتر بوده و حیوان خانگی مناسبتری می‌باشند. سگهای نر مهاجم‌تر و جسورتر بوده، سخت‌تر تربیت شده و پرخاشگرتر می‌باشند. با این وجود می‌توان هم سگ نر و هم سگ ماده را بوسیلهٔ عمل جراحی عقیم کرد تا غرایز جنسی دیگر مشکل‌ساز نباشد. برخلاف نظر عوام که معتقدند عقیم کردن حیوان در تغییر صفات شخصیتی آن موثر است و یا موجب چاق شدن بیش از حد آن می‌گردد در صورت تغذیه و ورزش مناسب، حیوان دچار مشکل خاصی نخواهد شد.

سگ ماده‌ای که عقیم شده دیگر سیکل جنسی و خونریزی دوره‌ای ندارد و سگهای نر را نیز به خود جلب نمی‌کند لذا حیوان خانگی خوبی می‌شود. از سویی دیگر اگر شما مایل به عقیم کردن سگ ماده خود نیستید اما می‌خواهید به صورت موقت مانع از توله دار شدن آن شوید می‌توانید از قرص‌های ضدبارداری که دامپزشک به شما توصیه می‌نماید استفاده کنید.

اندازهٔ جثهٔ سگ؟

قبل از انتخاب سگ شرایط زندگی خود را مورد ارزیابی قرار دهید. اگرچه شما ممکن است به نگهداری سگهای بزرگ جثه علاقه داشته باشید ولی باید بدانید که نگهداری از

آنها در شرایط زندگی شهری که خانه‌ها اکثراً دارای حیاط کوچک و یا آپارتمانی هستند مشکل است، زیرا این سگها نیاز به ورزش و جنب و جوش دارند و محدود کردن آنها در فضای کوچک برای سلامتی آنها مضر است. از سویی دیگر سگهای بزرگ اگر چه طبع آرامی دارند و با بچه‌ها نیز مهربان هستند اگر به خوبی تربیت نشوند می‌توانند برای افراد غریبه خطرناک باشند و معضلات عدیده‌ای را برای شما بوجود آورند. از سویی دیگر سگهای بزرگ غذای بیشتری می‌خورند لذا باید به مخارج آن نیز توجه نمایید. از اینرو قبل از ارزیابی موارد گفته شده اقدام به انتخاب سگهای بزرگ جثه نکنید. سگهای کوچک جثه به فعالیت بدنی کمتری نیاز دارند و بخصوص اگر به صورت جفت نگهداری شوند حتی در یک باغچه کوچک نیز به بازی و ورزش خواهند پرداخت اما باید مراقب باشید که بچه‌های کوچک آسیب جدی به سگهای کوچک جثه وارد نکنند.

چگونه صاحب خوبی برای حیواناتان باشید.

قبل از اینکه تصمیم بگیرید سگ را به عنوان حیوان خانگی انتخاب کنید موارد زیر را به دقت مورد ارزیابی قرار دهید:

۱- آیا در طول روز شخصی در خانه هست؟ سگها بخصوص توله‌ها نباید بیش از چند ساعت تنها در خانه بمانند. اگر وضعیت شغلی شما طوری است که باید بیشتر ساعات روز را در بیرون از خانه سپری نمایید هرگز اقدام به خرید سگ نکنید مگر اینکه مطمئن باشید کسی در طول روز می‌تواند به آن سرزنند.

۲- در مواقع تعطیلات چه می‌کنید؟ قبل از اقدام به خرید سگ به این نکته نیز باید توجه کنید که در مواقع تعطیلات سگ را چگونه نگهداری خواهید کرد. در بسیاری از موارد سگها در مواقع تعطیلات به دلیل بی‌توجهی صاحب خود از بین می‌روند که این امر بسیار تأسف بار است لذا ابتدا به خوبی فکر کنید که آیا شخصی در بین دوستان یا فامیل وجود دارد که در مواقع تعطیل که شما به مسافرت می‌روید سرپرستی از حیوان را به عهده بگیرد؟ در غیر این صورت مجبورید حیوان را به مراکزی که آنها را پانسیون می‌کنند بسپارید که البته این امر مخارج زیادی را به شما تحمیل می‌کند.

۳- آیا شما از عهده مخارج نگهداری حیوان برمی‌آیید؟

مخارج گفته شده فقط شامل هزینه غذا و نگاهداری نمی‌باشد بلکه شامل هزینه‌های واکسیناسیون و مخارج دامپزشک در مواقع بروز بیماری است که هزینه قابل توجهی را به

خود اختصاص می‌دهد.

۴- به جهت حفظ سلامت و شادابی، سگها نیاز به ورزش روزانه دارند که باید بدون قلاده و زنجیر در پارک یا فضای باز دویده و بازی کنند. اگر شما سگتان را دوست دارید باید مدتی از وقت روزانه‌تان را با حیوان سپری کنید. لذا بسته به میزان وقت خود سگ مناسب را انتخاب نمایید.

۵- شرایط خانوادگی شما چگونه است؟ بچه‌ها و سگها معمولاً همدیگر را دوست دارند و بخوبی با هم کنار می‌آیند ولی دقت کنید که هرگز یک توله جوان برای بچه کوچکتان نخرید. همانطور که بچه‌های کوچک گاهی برای توله‌ها ایجاد مشکل می‌کنند، توله سگها نیز با جنب و جوش و فعالیت خود گاهاً به سبب تعقیب توسط بچه‌ها باعث زمین خوردن و آسیب رساندن به بچه‌ها می‌شوند. از اینرو صبر کنید بچه‌هایتان بزرگتر شوند سپس اقدام به خرید توله سگ نمایید تا از نگهداری حیوان بیشتر لذت ببرند. یکی از مهمترین مسائل در انتخاب سگ برخورد سگ با بچه‌ها است چون برخی از نژادها علاقه بیشتری به بچه‌ها دارند؛ ولی این بدان معنی نیست که هرگز عصبانی نمی‌شوند چون مهربانترین سگها را هم اگر اذیت و آزار دهند به سگ مهاجمی تبدیل می‌شوند.

۶- تیمار کردن (شانه کردن). اگر شما زمان کافی برای شانه کردن سگ را ندارید سگی با موهای صاف یا سیمی^۱، که نیاز به توجه کمتری دارند انتخاب نمایید. سگهایی که موهای مجعد (فرفری) یا بلند دارند (مانند نژاد یورک‌شایرتریر) با اینکه ظاهر زیبایی دارند ولی روزانه باید مورد تیمار قرار گیرند. در سگهای پودل دلیل رشد سریع موها علاوه بر شانه کردن باید بطور منظم کوتاه شوند.

خریدن سگ

مراقبت باشید که هرگز بدون برنامه سراغ خریدن سگ نروید؛ و هرگز با دیدن اولین توله سگ برای خریدن آن دست در جیب نکنید. دیدن توله سگی جذاب و غمگین در مغازه‌های فروش حیوانات خانگی ممکن است شما را برای خریدن آن تهییج نماید. اما این نکته را مدنظر قرار دهید که غمگین بودن توله سگ بخاطر دور شدن از محیط زندگی قبلی خود و احیاناً جدایی از مادر و برادر و خواهرانش می‌باشد که پس از مدتی به این شرایط

عادت خواهد کرد. از سویی دیگر سرحال بودن توله سگ در موقع خرید نمی‌تواند دلیل بر سلامت آن باشد چون ممکن است حیوان در مراحل اولیه بیماری باشد که پس از گذشت زمانی نه چندان زیاد بیماری بروز خواهد کرد و شما خود را با مشکلات زیادی مواجه خواهید دید؛ لذا سعی کنید حیوان خود را از فروشگاه و اشخاصی معتبر و در صورت امکان با مشورت دامپزشک خریداری نمایید. در صورت امکان از محل زندگی سابق توله سگ بازدید به عمل آورید تا مطمئن شوید که حیوان از یک محیط بهداشتی و سالم آمده است و از صاحب قبلی آن در مورد تربیت و جیره غذایی که برای توله سگ استفاده می‌شده اطلاع یابید.

ضمناً تحویل گرفتن سگ از مراکزی که از روی ترحم حیوانات را جمع‌آوری کرده و آنها را بصورت رایگان به دیگران واگذار می‌کنند نیز مشکلات خاص خود را دارد زیرا در این محلها توله‌ها اغلب از سایر سگها بیماریهای ویروسی مانند دیستمپر را می‌گیرند که بعداً برای شما مشکلات خاصی را ایجاد خواهد کرد و یا اینکه سگهای ماده در این محلها جفت‌گیری خواهند کرد که شما پس از مدتی علاوه بر نگهداری از سگ ماده باید از توله‌های تازه متولد نیز به اجبار نگهداری نمایید. لذا در صورتی اقدام به تهیه حیوان از این مراکز نمایید که هدفشان نگهداری از حیوانات بی‌پناه و انجام عملی خدایسندانه باشد.

انتخاب توله سگ سالم

برای یک شخص مبتدی تشخیص توله سگ سالم از ناسالم آسان نیست چون اکثر توله‌ها ظاهر جذاب و دوست‌داشتنی دارند که شخص مبتدی، کمتر پی به عدم سلامت آن می‌برد؛ با این حال حیوان سالم ویژگی‌هایی دارد که جهت انتخاب باید به آنها توجه نمود. به عنوان مثال:

- (۱) چشمان براق و هشیار بدون ترشحات اضافی
- (۲) گوش‌های سالم و بدون التهاب و پوسته در گوش خارجی و عاری از مورخستگی
- (۳) پوست حیوان باید دارای لایه چربی زیرپوستی باشد که امکان بلندکردن پوست را بخوبی فراهم می‌کند. عدم وجود این لایه و به اصطلاح چسبیدن پوست به استخوان نشانگر لاغری بیش از حد حیوان است. همچنین موی بدن آن بغیر از نژادهای موسیمی باید براق باشد و در آن انگل خارجی مثل کک و غیره دیده نشود.
- (۴) مدفوع طبیعی

- ۵) عدم وجود تب یا آبریزش بینی
- ۶) دندانها سالم و مرتب (بیماریهای دندان سبب ایجاد بوی بد دهان و آزار صاحب حیوان خواهد شد).
- ۷) وضعیت بدنی مناسب (عدم وجود چاقی یا لاغری مفرط)
- ۸- سرزندگی و شادابی. یک توله خجالتی یا کم‌رو ممکن است مشکل شخصیتی داشته باشد که تربیت آنرا مشکل می‌سازد.
- به‌طور کلی تغییراتی نظیر افزایش درجه حرارت بدن همراه با بی‌میلی و بی‌اشتهایی به غذا، کسل و گوشه‌گیر شدن، عدم نشاط و تحرک، اختلال در تنفس حیوان مخصوصاً به‌طوری که تعداد حرکات تنفس افزایش یافته و شکمی گردد نشانه عدم سلامت حیوان است. سایر علائم شامل بالا رفتن ضربان قلب، خشک شدن بینی همراه با عطسه و ریزش از بینی، سرفه‌های متوالی به صورت خشک یا مرطوب، گرفتگی صدا، عطش فراوان، اسهال و استفراغ، ترشح از چشم توأم با عفونت و قرمزی، بی‌حالت شدن چشم و از بین رفتن فروغ و درخشندگی آن نشانه‌هایی است که می‌تواند به تشخیص سگ بیمار به صاحبش جهت مراجعه به دکتر دامپزشک کمک کند.
- در قبول یا خریداری یک توله به سن آن باید توجه کرد هیچگاه یک توله با سن کمتر از ۶ هفته را قبول نکنید زیرا توله‌ها باید حداقل ۸ هفته از شیر مادر تغذیه کنند و از لحاظ بدنی و جسمانی نیز به شرایط و توانایی برسند که بتوانند بدون مادر از خود مراقبت کنند. در جدول زیر نژادهای مختلف از نظر امکان نگهداری در خانه و سایر ویژگیها مورد بررسی قرار گرفته است. قبل از انتخاب سگ بهتر است به این جدول مراجعه نمایید.

نژاد	اندازه	مناسب بودن برای بچه‌ها	نیاز به مراقبت‌های بهداشتی	نیاز به فعالیت‌های بدنی	مناسب برای نگهداری در آپارتمان
Afghan	بزرگ	عالی	زیاد	تا محدودی	می‌تواند تحمل کند
Airedale terrier	بزرگ	خوب	تا محدودی	زیاد	می‌تواند تحمل کند
Alsatian (German Shepherd)	بزرگ	خوب	تا محدودی	زیاد	می‌تواند تحمل کند
Basset	متوسط	عالی	کم	کم	می‌تواند تحمل کند
Beagle	کوچک	خوب	کم	تا محدودی	می‌تواند تحمل کند
Boxer	بزرگ	خوب	کم	زیاد	می‌تواند تحمل کند
Bulldog	متوسط	عالی	کم	کم	می‌تواند تحمل کند
Cairn terrier	کوچک	خوب	تا محدودی	تا محدودی	خوب
Cavalier king Charles spaniel	کوچک	خوب	تا محدودی	تا محدودی	خوب
Chihuahua	کوچک	توصیه نمی‌شود	کم	کم	عالی
Chow chow	متوسط	توصیه نمی‌شود	زیاد	تا محدودی	می‌تواند تحمل کند
Cocker spaniel	متوسط	عالی	زیاد	تا محدودی	خوب
Collie	بزرگ	عالی	تا محدودی	تا محدودی	ضعیف (بدا) عالی
Dachshund	کوچک	خوب	کم	کم	می‌تواند تحمل کند
Dalmatian	بزرگ	عالی	کم	تا محدودی	می‌تواند تحمل کند
Doberman	بزرگ	توصیه نمی‌شود	کم	زیاد	می‌تواند تحمل کند
English springer spaniel	متوسط	عالی	زیاد	زیاد	می‌تواند تحمل کند
Fox terrier	کوچک	عالی	کم	تا محدودی	خوب

نژاد	اندازه	مناسب بودن برای بچه‌ها	نیاز به مراقبت‌های بهداشتی	نیاز به فعالیت‌های بدنی	مناسب برای نگهداری در آپارتمان
Great Dane	بزرگ	عالی	تا حدودی	تا حدودی	می‌تراند تحمل کند
Irish setter	متوسط	خوب	تا حدودی	زیاد	می‌تراند تحمل کند
old English Sheepdog	بزرگ	عالی	زیاد	زیاد	ضعیف (بد)
Pekinese	کوچک	توصیه نمی‌شود	زیاد	کم	عالی
Pem broke corgi	کوچک	خوب	کم	تا حدودی	خوب
Poodle	کوچک	خوب	زیاد	تا حدودی	عالی
Pug	کوچک	خوب	کم	کم	عالی
Retriever	بزرگ	عالی	تا حدودی	زیاد	می‌تراند تحمل کند
Labrador Retriever	بزرگ	عالی	تا حدودی	زیاد	می‌تراند تحمل کند
Scottish terrier	کوچک	توصیه نمی‌شود	تا حدودی	تا حدودی	خوب
Shetland sheepdog	متوسط	عالی	زیاد	تا حدودی	خوب
Shih Tzu	کوچک	خوب	زیاد	کم	عالی
Stafford shire Bull Terrier	متوسط	خوب	کم	تا حدودی	خوب
West Highland white Whippet	کوچک	خوب	زیاد	کم	عالی
York shire Terrier	کوچک	خوب	کم	زیاد	می‌تراند تحمل کند
			زیاد	کم	عالی

بخش دوم

پرورش سگ

اگر چه پرورش سگ به منظور نسل کشی ممکن است عمل لذت‌بخشی بنظر آید اما قبل از اینکه بطور جدی به جوانب امر و مسائل و مشکلات آن فکر کنید اقدام به این کار ننمایید. زیرا تصور کسب سود زیاد از این راه اغلب غیر واقعی بوده و مصائب عدیده‌ای بدنبال دارد. بعنوان مثال ممکن است سگ ماده تنها یک یا دو توله بزاید یا اینکه ممکن است بطور اتفاقی آنها را له کند و بکشد یا اینکه زایمان نیاز به سزارین داشته باشد که همه و همه مخارج پیش‌بینی نشده‌ای را به شما تحمیل می‌کند.

ضمناً کمی به آینده توله‌هایی که از این راه بدنیا می‌آیند بیندیشید زیرا که جمعیت سگ‌های بی‌سرپرست بدلائیل گوناگون روبه تزاید گذاشته است. از این رو اگر سگ ماده شما بطور ناخواسته جفت‌گیری کرده و توله‌های ناخالصی به دنیا آورده؛ بهتر است آنها را در یک‌روزی با مشورت دکتر دامپزشک از راه‌های بدون درد خلاص نمایید زیرا مسلماً انجام این کار در ۸ یا ۱۰ هفتگی سن توله‌ها دشوارتر بوده و دل‌کندن از آنها سخت‌تر می‌باشد. یا اینکه توله‌ها را به انجمن‌های خیریه نگاهداری از حیوانات بسپارید. از سویی دیگر بعضی از صاحبان سگ‌های ماده تصور می‌کنند که سگشان آرزوی مادر شدن دارد و لذا بچه‌دار شدن برای سلامت جسمی و روانی آن مفید است اما این نظریه بنیان علمی ندارد لذا تنها زمانی اقدام به زاد و ولد سگ نمایید که از قبل برای توله‌های آن فکری کرده باشید و از روی ترحم به سگ ماده، اقدام به این کار ننمایید.

با اینحال اگر تصمیم به نسل کشی گرفتید سعی کنید با سگ‌هایی که نسل کشی از آنها مشکل و امکان موفقیت شما کمتر است شروع نکنید. نمونه‌ای از این سگ‌ها شامل نژاد

شی‌هوا هوا، پکینز و پودل عروسکی می‌باشد.

بسیاری از مردم زمانی که به فکر پرورش سگ می‌افتند یک سگ نر و یک سگ ماده خریداری می‌کنند اما باید دقت کنید که سگهای ماده تنها یک یا دو بار در طول سال فصل می‌شوند که ممکن است بفاصله ۶-۷ ماه و یا حتی در مناطق سردسیر سالی یکبار باشد لذا غیر از این مواقع حضور سگ نر در کنار سگ ماده بی‌فایده بوده و تنها مخارج نگهداری آن به شما تحمیل می‌شود. لذا بهتر آنست که تنها یک یا دو سگ ماده خریداری نمایید و در زمان جفت‌گیری (فحلی) از شخصی که صاحب سگ نر با ویژگیهای دلخواه شماست بخواهید تا اجازه دهد مدتی سگ ماده شما در کنار سگ نر او بماند تا جفت‌گیری نمایند. از آنجایی که تولدها بسیاری از صفات خود را از والدین به ارث می‌برند لذا بهتر است که سگ ماده خود را با سگی جفت بیندازید که صفات مورد نظر سگ شما را بطور بارز نشان می‌دهد و در این هنگام سعی کنید تا حد امکان سگ ماده و سگ نر جثه یکسانی داشته باشند تا مشکلی در زایمان پیش نیاید.

از آنجایی که برخی از اختلالات و بیماری‌ها بطور ارثی به فرزندان منتقل می‌شوند سعی کنید قبل از تصمیم به انتخاب سگ نر با دکتر دامپزشک در مورد بیماریهای ارثی متداول در آن نژاد و یا بیماریهای ارثی سگ نر مشورت نمایید تا از تولد تولدهای معیوب جلوگیری شود. یکی از این بیماریها Monorchids یا Cryptorchids است که در آن یک یا هر دو بیضه در داخل شکم می‌ماند و این بیماری قابل انتقال به تولدها می‌باشد.

فیزیولوژی تولیدمثل

سن بلوغ و توانایی در جفت‌گیری در نژادهای مختلف متفاوت است. اصولاً نژادهای کوچک زودتر از نژادهای بزرگ بالغ می‌شوند. به طور کلی عموماً سگهای نر بعد از ۶ ماهگی قدرت باروری دارند و بلوغ کامل آنها در ۱۵-۱۲ ماهگی اتفاق می‌افتد. سگهای نر سالم تا سن ۸-۱۰ سالگی فعالیت جنسی خود را حفظ می‌کنند. در این دوره سگهای نر همواره آماده جفت‌گیری می‌باشند. ولی باید در نظر داشت که بهترین زمان جفت‌گیری سگ نر، سالهای بین ۲ تا ۷ سالگی می‌باشد. دستگاه تناسلی سگ نر شامل قضیب یا آلت تناسلی نر، بیضه‌ها و غده پروستات می‌باشد. قضیب در طول قسمت خارجی خود دارای استخوانی است که تا انتها ادامه داشته و در نتیجه قضیب را به‌طور دائم در حال نیمه سخت نگه می‌دارد. در قاعده قضیب یک برآمدگی وجود دارد که در هنگام نعوظ به علت ازدیاد خون در

داخل آن افزایش حجم یافته و قضيیب را در درون مهبل سگ ماده ثابت نگه می‌دارد. در وضعیت معمولی قضيیب در داخل پوششی به نام غلاف قضيیب قرار گرفته است.

اکثر سگهای ماده اولین فعالیت‌های تناسلی یا به عبارت دیگر اولین فحلی خود را در سن ۶-۱۲ ماهگی (معمولاً در ۹ ماهگی) نشان می‌دهند. چون تفاوت‌های بسیاری در این زمینه وجود دارد، بروز اولین فحلی در نژادهای بزرگ در سن ۱۸ ماهگی چندان عجیب به نظر نمی‌رسد. توصیه می‌شود قبل از سن ۱۸ ماهگی از جفتگیری سگهای نر با سگهای ماده جلوگیری شود. چون ممکن است هنوز رشد حیوان ماده به حد کامل خود نرسیده و حیوان با سخت‌زایی یا عوارض دیگر مواجه شود. یا اینکه توله‌های بدست آمده از رشد کافی و سلامتی کامل برخوردار نباشند.

فواصل دوره‌های فحلی به طور متوسط هر ۶-۷ ماه یکبار می‌باشد که بستگی به نژاد و خصوصیات فردی دارد. تنها استثناء در این زمینه نژاد Basenji می‌باشد که فقط سالی یکبار فحل می‌آید. در خلال فحلی، سگ ماده قابلیت بارورشدن را دارد و به سگهای نر اجازه جفتگیری می‌دهد. به عبارت دیگر تنها در خلال این مدت محدود سگ ماده توانایی باروری دارد و با از دست دادن آن باید تا دوره فحلی بعد صبر کنید. هر دوره فحلی در سگهای ماده شامل چهار مرحله به شرح زیر می‌باشد:

۱- مرحله پرواستروس: در خلال این مدت سگهای ماده نسبت به سگهای نر تمایل نشان داده اما اجازه جفتگیری نمی‌دهند. سگهای ماده در این مرحله دارای یک ترشح خون‌آلود از دستگاه تناسلی می‌باشند و فرج در آنها متورم است. این مرحله حدود ۹ روز به طول می‌انجامد. در برخی از سگها نشانه‌های فحلی چندان مشهود نیست. در این قبیل سگها انجام آزمایشات میکروسکوپی از سلولهای واژن که توسط دامپزشک صورت خواهد گرفت، می‌تواند راهنمای بسیار مناسبی در تعیین بهترین زمان برای جفتگیری باشد.

۲- مرحله استروس (فحلی): این مرحله حدود ۶-۱۰ روز به طول می‌انجامد و طی آن عمل جفتگیری صورت می‌پذیرد. تخمک‌گذاری معمولاً در ۴۸ ساعت اول این دوره رخ می‌دهد اما این زمان می‌تواند تغییرات زیادی را نشان دهد. در ناحیه مهبل مختصر قطرات خون مشاهده می‌شود که ملافه یا محل خواب و استراحت حیوان را آغشته به خون می‌نماید. مرحله استروس را می‌توان به دو قسمت تقسیم نمود: یک دوره مقدماتی که سگ ماده به علت التهاب فرج و مهبل سگ نر را به خود راه نداده و یا از روی بی‌میلی تن به جفتگیری می‌دهد. در مرحله بعد سگ ماده بالعکس به دنبال سگ نر رفته و جفتگیری را با میل و رغبت می‌پذیرد. استروس

حدود ۶-۱۰ روز به طول می‌انجامد و در تمام این دوره عمل تخمک‌گذاری ادامه می‌یابد. تخمک‌ها فقط در این مرحله بارور می‌شوند و باروری ممکن است چندین بار و به وسیله سگهای مختلف صورت گیرد. در این روزها صاحب سگ ماده باید به شدت مراقب حیوان خود باشد زیرا در غیر این صورت حیوان ممکن است با هر سگ ولگردی جفتگیری نموده و موجبات گرفتاری‌های زیادی را فراهم سازد. با توجه به آنچه در مورد استروس گفته شد بهترین موقع برای جفتگیری روزهای یازدهم تا چهاردهم بعد از شروع فحلی در حیوان می‌باشد.

۳- مرحله دی استروس: به دنبال فحلی اتفاق می‌افتد و زمان آن ۹۰-۶۰ روز به طول می‌انجامد.

طی این مرحله دستگاه تناسلی حیوان ماده تحت کنترل هورمون پروژسترون می‌باشد. چه سگ آبستن شود چه نشود این دوره پدیدار می‌گردد. آبستنی کاذب بیشتر در این مرحله مشاهده می‌شود. معمولاً ۹-۶ هفته پس از فحلی، بعضی از سگهای ماده حتی اگر جفتگیری هم نکرده باشند حالتی را از خود نشان می‌دهند که به آن آبستنی کاذب می‌گویند. علائم آن شامل تورم غدد شیری همراه با ترشح مایعات آبکی، تورم و بزرگ شدن شکم و تولید شیر می‌باشد. سگ ماده بی‌قرار شده و سر و صدای زیادی می‌کند و اغلب بستر خود را برای ساختن لانه‌ای برای فرزندان خیالی خود به گوشه‌ای جمع می‌کند. در برخی موارد عروسکی که برای سرگرمی در اختیار او قرار می‌گیرد را به عنوان بچه به داخل لانه برده و مانند فرزند خود از آن مراقبت می‌نماید که در صورت نزدیک شدن شخصی به آن سر و صدای زیادی راه می‌اندازد. در حالات پیشرفته علاوه بر افزایش وزن و تورم غدد پستانی علائمی شبیه به زایش طبیعی نظیر شل شدن رباط بین لگنی، کم شدن درجه حرارت و فشار به منظور خروج جنینها از رحم را نشان می‌دهد. برای رفع چنین حالتی به جای اینکه حیوان را در محل خوابش تنها بگذارید او را بیرون برده و تا حد امکان او را سرگرم نمایید. اگر علائم خفیف است جای نگرانی نیست اما در صورت تشدید علائم و احساس نگرانی بهتر است با دامپزشک مشورت نمایید.

۴- مرحله آنوستروس: مرحله‌ای است که ۴-۳ ماه به طول می‌انجامد و در خلال آن هیچ فعالیت جنسی در سگ ماده مشاهده نمی‌شود.

تولید مثل

اگرچه سگهای ماده از زمان اولین فحلی خود در سن ۶ ماهگی آماده جفت‌گیری

می‌باشند اما توصیه می‌شود تا سن ۱۸ ماهگی آبستن نشوند. زیرا تا سن یک سالگی حیوان ماده خود در حال رشد می‌باشد و استرس و فشار ناشی از آبستنی، زایمان و شیردهی باعث به تأخیر افتادن رشد آن می‌شود. با این حال چنانچه در اولین یا دومین فحلی، آبستنی صورت گرفت باید با تغذیه مناسب و مقوی از بروز مشکلات آتی پیشگیری کرد. در مورد سگ نر نیز توصیه می‌شود تا به سن ۱۸ ماهگی نرسیده جهت جفتگیری مورد استفاده قرار نگیرد. سعی شود حتی‌المقدر سگ نر از نظر جثه، وزن و نژاد مشابه سگ ماده باشد.

سگ ماده باید بین دوره‌های فحلی استراحت نماید لذا نباید در دوره‌های فحلی پشت سرهم آبستن شود. اگر در فحلی‌های پشت سرهم آبستن شد باید جهت جلوگیری از مشکلات احتمالی توجه بیشتری به سگ مبذول دارید.

حداقل یک ماه قبل از جفتگیری، سگ ماده باید توسط دامپزشک مورد معاینه قرار گیرد و واکسن و داروهای ضدانگلی برای آن تجویز شود. ضمناً سگ ماده از نظر وضعیت بدنی نباید چاق باشد لذا قبل از آبستن شدن حیوان را به وزن متعادل برسانید. ضمناً در صورت امکان سگهای نر و ماده را جهت تشخیص بیماری بروسلوز که موجب نازایی و سقط جنین می‌شود مورد آزمایش قرار دهید.

در اکثر موارد ۱۴-۱۱ روز پس از شروع فحلی بهترین زمان برای جفتگیری سگ ماده می‌باشد. از آنجایی که تشخیص دقیق زمان شروع فحلی برای افراد کم تجربه مشکل می‌باشد شما می‌توانید حداقل روزهای هشتم تا پانزدهم پس از فحلی را در نظر بگیرید یا اینکه با یک شخص با تجربه مشورت نمایید. بهترین راه این است که در طی ایام فحلی سگ ماده و نر را کنار هم نگهداری کنید تا در طی روزهای اول به هم عادت نموده و در طی روزهایی که سگ ماده اجازه جفتگیری می‌دهد چندین جفتگیری داشته باشند. بهتر است سگ ماده را جهت جفتگیری نزد سگ نر ببرید. در این مدت، بهتر است سگ ماده را حداقل به مدت ۲۴ تا ۴۸ ساعت در جایی آرام، ساکت و تا اندازه‌ای تاریک و دور از رفت و آمد کودکان و یا اشخاص مزاحم در اختیار سگ نر قرار دهید. در زمان جفتگیری سگ نر روی سگ ماده پریده و میانه بدن آن را به وسیله دستهای خود نگه می‌دارد. زمان جفتگیری مدتی حدود ۳۰-۱۰ دقیقه به طول می‌انجامد. این مرحله که تحت عنوان گره خوردن یا قفل کردن نامیده می‌شود کاملاً نرمال و طبیعی است و علت آن تورم ناحیه‌ای از آلت تناسلی حیوان نر به نام *bulbus glandis* است که مانع خارج شدن آلت تناسلی نر از فرج سگ ماده می‌گردد. در خلال قفل کردن، سگ نر می‌تواند به اطراف چرخش نماید به نحوی

که سگ نر و ماده پشت به پشت یکدیگر قرار می‌گیرند. در زمان قفل کردن نباید سگ نر و ماده را از یکدیگر جدا نمود، زیرا باعث صدمه دیدگی یک یا هر دو سگ از ناحیه تناسلی خواهد شد. با اینکه قفل کردن یک امر معمول در زمان جفتگیری است اما مواردی نیز وجود داشته است که بدون اتفاق افتادن آن جفتگیری بطور موفقیت‌آمیز انجام شده است. مجدداً یادآوری می‌شود که به دلیل تمایل سگهای ماده به جفتگیری در زمان فحلی باید مراقب خروج آن از خانه و رویارویی با سگهای دیگر باشید؛ در غیراینصورت صاحب توله‌های بی‌اصل و نسبی خواهید شد.

آبستنی

زمان آبستنی در سگهای ماده به‌طور متوسط ۹ هفته یا به عبارت دیگر از ۵۹ تا ۶۷ روز (به‌طور متوسط ۶۳ روز) از هنگام جفتگیری تا زمان زایمان به طول می‌انجامد. توله‌هایی که یک هفته بیشتر جلوتر از زمان طبیعی متولد می‌شوند کمتر شانس زنده ماندن دارند. آنها اغلب ضعیف بوده، موهایی کوتاه دارند و در تغذیه دچار مشکل می‌شوند. طولانی شدن زمان آبستنی برای توله‌ها مفیدتر است اما بزرگ شدن جثه آنها می‌تواند مشکلاتی را در زایمان پدید آورد.

در ماده سگهای چاق و عضلانی، تشخیص آبستنی مشکل است. از چهار هفته پس از جفتگیری دامپزشک مجرب می‌تواند با لمس محوطه بطنی سگ پی به آبستنی آن ببرد. با توجه به اینکه استخوان بندی جنین‌ها بین روزهای ۴۵ تا ۵۰ شکل می‌گیرد، می‌توان با استفاده از رادیولوژی تعداد و وضعیت آنها را بخوبی تشخیص داد. بوسیله سونوگرافی نیز می‌توان پی به آبستنی سگ ماده برد. در این مرحله جنینها شبیه توپ گلف در زیر دست احساس می‌شوند. بعد از این زمان توله‌ها شروع به رشد کرده و مایعات جنینی اطراف آنها را فرا می‌گیرد. در ۶-۷ هفته بزرگی و برآمدگی شکم کاملاً محسوس است و تا ۹ هفته که زایمان صورت می‌گیرد رشد توله‌ها به سرعت ادامه دارد.

علائم آبستنی شامل افزایش اشتها، افزایش وزن و از ۶-۷ هفته بزرگ شدن پستان یا غدد شیری می‌باشد و در هفته آخر ترشح شیر دیده می‌شود.

چند روز قبل از زایمان، سگ ماده از خوردن غذا اجتناب می‌کند و شروع به ساختن آشیانه‌ای برای توله‌های خود می‌نماید؛ لذا بهتر است که صاحب حیوان نیز در ساختن و تهیه چنین آشیانه‌ای به سگ ماده کمک کند. استفاده از روزنامه و مقوا در کف این آشیانه می‌تواند

جایگاه رضایت‌بخشی را برای حیوان مهیا سازد و در ضمن می‌توان به راحتی و با هزینه کم نسبت به تعویض آنها اقدام نمود.

در دورهٔ آبستنی باید مراقب باشید که سگتان دچار یبوست نشود. در صورت یبوست می‌توانید با دامپزشک مشورت نمایید. ضمناً در طی دوران آبستنی باید بطور منظم سگتان را جهت ورزش بیرون ببرید تا بیش از حد چاق نشود اما از انجام ورزش‌های سنگین مثل توپ‌بازی باید خودداری کرد. می‌توانید سگتان را طی دوران آبستنی بطور منظم حمام کنید، اما اگر حمام کردن مشکلی برای حیوان ایجاد می‌کند می‌توانید از شامپوهای خشک استفاده کنید.

آمادگی برای زایمان

سگهای ماده در هنگام زایمان کمی تندخو و زودرنج می‌شوند و دوست دارند در گوشه‌ای خلوت کنند لذا بخصوص اگر در خانه بچه کوچک دارید گوشهٔ آرامی از خانه را به آن اختصاص دهید تا هفته آخر آبستنی را در آنجا سپری کند. برای تهیه محل زایمان می‌توان از یک جعبه چوبی که متناسب با اندام سگ ماده و توله‌های آینده او باشد استفاده کنید. جایگاه باید طوری ساخته شود که در موقع شیر دادن، مادر بتواند براحتی از یک پهلو به پهلوئی دیگر حرکت کند. دیواره‌های جعبه باید حدود ۱۰ تا ۱۵ سانتیمتر ارتفاع داشته و یک طرف آن طوری تعبیه شود که سگ ماده بتواند براحتی داخل و خارج شود و باعث آزرده‌گی و صدمه توله‌ها نگردد و آنها را زیر پای خود لگدمال نکند. دقت کنید که محل مورد نظر در معرض جریان هوا نباشد زیرا تغییر درجه حرارت برای توله‌های تازه متولد شده که قادر به حفظ درجه حرارت بدن خود نیستند بسیار مضر است. قرار دادن لایهٔ ضخیمی از روزنامه در زیر محل مزبور بسیار مفید است زیرا در صورت کثیف شدن براحتی قابل تعویض می‌باشد. ضمناً مجدداً یادآوری می‌شود که باید سگ ماده قبل و بعد از زایمان مورد درمان ضدانگلی قرار گیرد. در سگهای بالغ چندین نوع کرم گرد وجود دارد که فرم بالغ آنها در روده زندگی می‌کنند اما لارو آنها بدلیل مهاجرت احشایی می‌تواند بشکل کیست در بدن باقی بماند. در اثر شوک هورمونی که طی زایمان رخ می‌دهد این لاروها تبدیل به کرم بالغ می‌گردند و تخم آنها از طریق مدفوع دفع می‌گردد. سگ ماده ضمن تمیز کردن خود و توله‌ها باعث آلودگی مجدد خود و توله‌ها می‌گردد. به همین دلیل برخی از توله‌ها دچار آلودگی شدید انگلی می‌باشند. در ضمن در مورد برخی از این کرم‌ها آلودگی در دوران جنینی

از طریق جفت هم امکان پذیر می‌باشد. قبل از اینکه زمان زایمان فرا برسد بررسی کنید که آیا ابزار و مواد زیر را در خانه دارید:

۱- صابون مایع، محلول ضد عفونی کننده و تشت دسته‌دار کوچک حاوی مقداری آب گرم. ماده ضد عفونی کننده بیشتر برای ضد عفونی کردن محل زندگی و در صورت امکان ضد عفونی بندناف مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین از مواد ضد عفونی کننده برای تمیز کردن پستان‌ها و سر پستانک‌های مادر که اغلب آغشته به تخم و یا قطعات انگل می‌باشد استفاده می‌شود. ضمناً می‌توان اطراف ناحیه مهبل و بخصوص ناحیه مقعد حیوان را با این مواد ضد عفونی کننده تمیز نمود. وقتی با مادر و بچه‌ها سر و کار دارید رعایت بهداشت از اهمیت بسیاری برخوردار است.

۲- پارچه کتانی جهت تمیز کردن دهان و بینی توله‌ها

۳- چند حوله کوچک قدیمی جهت خشک کردن توله‌ها در صورت لزوم.

۴- یک جفت قیچی که در آب جوش استریل شده باشد.

۵- مقداری نخ کتانی یا ابریشمی جهت بستن بندناف در صورت لزوم.

۶- یک جعبه مقوایی که حاوی یک پتو و یک بطری آب گرم که بخوبی عایق کاری شده باشد. زیرا گاهی مواقع بین تولد اولین و آخرین توله فاصله می‌افتد لذا باید توله‌های اول را گرم نگهدارید.

۷- مقداری روزنامه تمیز

رفتارشناسی زایمان

زایمان را اصولاً به سه مرحله تقسیم می‌کنند. در برخی موارد ممکن است سه مرحله با یکدیگر تلاقی یابد و شما بدون کمترین علائمی با توله‌های متولد شده روبرو شوید. اگر شما نگران هستید که توله‌ها بطور طبیعی متولد می‌شوند یا نه می‌توانید گهگاه حیوان را زیر نظر قرار دهید. در این موارد بهتر است که از قبل زمان مورد انتظار جهت تولد توله‌ها را به دامپزشک اطلاع دهید تا در صورت مشکل بتوانید از او کمک بگیرید.

در اغلب موارد مرحله اول زایمان حدود ۲۴ ساعت بطول می‌انجامد، این مرحله در سگ‌هایی که برای اولین بار زایمان می‌کنند حتی طولانی‌تر است.

در این مرحله معمولاً سگ ماده بی‌قرار است و خود را روی زمین می‌کشد، لهله می‌زند و گاهی اوقات صدای گریه ماندی از خود درمی‌آورد. در این مرحله سگ ماده طبق غریزه

خویش بستر خود را جهت ساختن لانه برای بچه‌ها به گوشه‌ای جمع می‌کند. معمولاً از خوردن غذا امتناع می‌کند و درجه حرارت بدنش از $38/6^{\circ}\text{C}$ به $36/6^{\circ}\text{C}$ تنزل می‌یابد. در این مرحله گردن رحم متسع شده و ترشحات نسبتاً شفاف و موکوسمانندی از مهبل (فرج) خارج می‌شود و کانال زایمانی برای عبور جنین‌ها باز می‌گردد. همچنین در این مرحله سگ ماده به مقدار زیاد خود را می‌لیسد. در این مرحله ممکن است سگ ماده استفراغ کند که یک امر طبیعی است ولی چنانچه ادامه یابد می‌تواند دلیل بر وجود بیماری دیگری در حیوان باشد. معمولاً پس از بیقراری و علائم گفته شده حیوان وارد مرحله دوم زایمان می‌گردد که در آن انقباضات شکم و رحم شروع می‌شود و حیوان تلاش می‌کند توله‌ها و پردهای جنینی را خارج کند. اگر در این مرحله انقباضات برای مدت مشخصی قطع شد و یا سگ ماده دیگر برای تولد توله‌ها زور نزد با دامپزشک تماس بگیرد. در این مرحله ممکن است تزریق هورمون توسط دامپزشک مورد نیاز باشد. در این مرحله اغلب ترشحات بیشتر است و کیسه آب در فرج دیده می‌شود. توله‌ها در داخل این کیسه هستند و در آن تکامل می‌یابند.

اگر سگ ماده بیش از یک ساعت زور می‌زند ولی توله‌ای متولد نمی‌شود با دامپزشک تماس بگیرید زیرا ممکن است مشکلی پیش آمده باشد.

در نزدیکی زایمان پهلوهایی حیوان قدری تو رفته و حیوان اغلب لانه خود را بعلت درد زایمان ترک می‌کند و با پنجه‌های اطراف بدن خود را خراش داده و ناخن می‌کشد. در چنین لحظاتی وقت زایمان فرا رسیده و بنابراین بهتر است او را تنها بگذارید زیرا بنا بر غریزه‌ای که در سگهای ماده وجود دارد، دوست دارند در موقع زایمان تنها باشند و عمل زایمان دور از چشم دیگران انجام گیرد.

مرحله سوم در واقع مرحله تولد توله‌ها است که اصولاً اولین تولد مشکل‌تر از سایر تولدهاست و پس از تولد اولین توله راه برای تولد توله‌های بعدی باز می‌شود.

پیشگیری از آبستنی

چنانچه تصمیم دارید برای همیشه از مشکلات دوره فحلی سگ ماده خلاص شوید و تصمیم به نسل‌کشی ندارید بهترین روش عقیم کردن سگ ماده، جراحی است. در این روش تحت بیهوشی عمومی تخمدان و رحم حیوان خارج می‌گردد؛ لذا دیگر حیوان علائم فحلی و آبستنی کاذب را از خود نشان نمی‌دهد. باید متذکر شویم که عمل فوق هیچگونه

تأثیر منفی بر روی سلامتی، وضع ظاهری و خلق و سرشت حیوان ندارد؛ تنها حیوان کمی استعداد چاق شدن پیدا می‌کند که آنهم با تغذیه مناسب و ورزش کافی رفع می‌شود. اما اگر مایلید بطور موقت از فحلی حیوان یا آبستنی ناخواسته آن جلوگیری نمایید و در آینده تصمیم به نسل کشی دارید می‌توانید از قرص‌های ضدبارداری که دامپزشک به شما توصیه می‌نماید استفاده کنید منتهی باید یک تا یک و نیم ماه قبل از اینکه فحلی در حیوان ظاهر شود، به دکتر دامپزشک مراجعه کنید. این قرص‌ها موجب جلوگیری از فحلی می‌شود یا اینکه وقوع آنرا به تعویق می‌اندازد. این امر بخصوص برای افرادی که بخاطر مشغله‌های کاری یا فصل تعطیلات مایل به تعویق افتادن زمان فحلی سگ هستند تا در سر فرصت اقدام به نسل کشی از آن نمایند مناسب است. باید متذکر شد که به دلیل نتایج ضد و نقیضی که از مصرف این قرص‌ها مشاهده شده است توصیه می‌شود که حتماً با دامپزشک در مورد استفاده از آنها مشورت نمایید.

راه دیگر برای جلوگیری از آبستنی ممانعت از تماس بین سگهای ماده با سگهای نر در خلال مرحله فحلی است اما این امر چندان راحت نیست و در اثر کوچکترین غفلت شما، جفتگیری ناخواسته روی خواهد داد. در صورت انجام جفتگیری ناخواسته می‌توان طی ۴۸ ساعت پس از آن با تجویز هورمون استروژن مانع دوام آبستنی و لانه‌گزینی جنین شد. اما اصولاً استفاده از استروژن بدون مشورت با دامپزشک خطرناک است.

تولد

یک سگ ماده سالم و نرمال معمولاً زایمانی راحت و بدون نیاز به کمک اضافی دارد. در زایمان طبیعی اصولاً تولدها از سر متولد می‌شوند که حالت صحیح زایمان است اما گاهی موارد از پا متولد می‌شوند که غیر نرمال بوده و باید این حالت توسط دامپزشک تصحیح شود. در هنگام زایمان کیسه آب (پرده جنینی) پاره شده و مقدار معینی مایع جنینی خارج می‌شود که در لغزنده کردن کانال زایمان نقش دارد سپس تولدها در حالتی که بوسیله بندناف به مادر متصل هستند به دنیا می‌آیند. بندناف به جفت متصل می‌باشد که همراه تولدها (در مرحله سوم زایمان) خارج می‌شود.

هر توله همراه با پرده جنینی و جفت مربوط به خود به دنیا می‌آید این پرده‌ها قبل از اقدام توله برای تنفس پاره می‌شود. مادر نیز در پاره کردن این پرده‌ها کمک نموده و سپس بندناف را که پل ارتباطی مادر با توله است را قطع می‌کند که با مقداری خونریزی همراه

است.

بعد از زایمان، مادر شروع به لیسیدن توله‌ها می‌کند تا آنها را تمیز نموده و در ضمن عمل تنفس را در آنها تحریک کند. لیسیدن‌های متوالی که تا سه هفته یا بیشتر به طول می‌انجامد در حفظ بهداشت توله‌ها مهم است زیرا آنها در اوایل زندگی قدرت تمیز کردن خود را ندارند. از سویی دیگر لیس زدن در دیگر اعمال حیاتی بدن نوزاد از جمله کمک به دفع مدفوع نیز حائز اهمیت است.

اصولاً جفت در عرض چند دقیقه از نوزادان جدا می‌شود. مادر ممکن است پرده‌های جفت را به محض خروج بخورد. این کار با اینکه عملی چندش آور به نظر می‌رسد اما بدلیل مایعات و هورمون‌های موجود در غشاءهای آن ممکن است برای مادر مفید باشد. ولی در صورتی که تعداد توله‌ها زیاد باشد و تمامی جفت‌ها به وسیله مادر خورده شود باعث ایجاد اختلالات گوارشی در سگ ماده خواهد شد و همراه آن بالا رفتن درجه حرارت و حالت اسهال و عدم تعادل آب و املاح در بدن حیوان روی خواهد داد. در هر صورت توصیه می‌شود که تعداد جفت‌ها را بشمارید و با تعداد توله‌ها تطبیق دهید. چنانچه تعداد جفت‌ها کمتر از تعداد توله‌ها باشد دلیل برجفت ماندگی است و باید با دامپزشک تماس بگیرید.

جفت و پرده‌های جنینی معمولاً برنگ سبز تیره می‌باشند و تا چند روز پس از تولد توله‌ها ترشحات سبز یا خونابه‌ای رنگ از مادر خارج می‌شود. اگر توله‌ها قوی و سالم باشند بزودی راه خود را بسمت نوک پستان پیدا می‌کنند. ضمناً اگر زایمان بطور طبیعی صورت گرفته سعی کنید که کاری به کار حیوان ماده نداشته باشید؛ ولی همواره آماده باشید تا در صورت نیاز، به‌داد توله‌ها برسید زیرا در صورت غفلت، در زمان کوتاهی از دست می‌روند.

گاهی اوقات بخصوص در سگ‌هایی که برای اولین بار زایمان می‌کنند پس از تولد اولین توله، مادر نسبتاً گیج و منگ است و حتی از توله خود می‌ترسد؛ لذا در پاره کردن پرده‌های جنینی یا قطع کردن بندناف غفلت می‌کند و یا به علت ناتوانی قادر به انجام این کار نیست. بنابراین در این موقع شما باید سریعاً دست‌بکار شوید و پرده‌های جنینی را بوسیله دست یا قیچی از ناحیه سر توله‌ها پاره کرده و توله‌ها را بیرون بکشید؛ سپس دهان توله‌ها را باز کنید و مایعات و موکوس موجود برروی دهان و بینی را پاک نمایید تا بتوانند نفس بکشند و بعد از آن توله‌ها را با حوله خشک و نرم پاک نمایید و با ماساژ سینه آنها بوسیله انگشتان، تنفس آنها را تحریک نمایید. اگر توله هنوز بوسیله بندناف به جفت یا به مادر متصل است، اتصال باید قطع شود. ابتدا بندناف را در فاصله ۵ سانتی‌متری شکم توله بوسیله نخ کتان یا

ابریشمی گره بزنیید؛ سپس بندناف را در چند سانتی‌متری پشت گره با استفاده از قیچی استریل ببرید. حال هر چه سریع‌تر که ممکن است توله را در کنار مادر قرار دهید و در عین حال با بکار بردن کلمات آرامش بخش و نوازش، به سگ مادر تسکین دهید.

بعد از تولد اولین توله، مادر ممکن است احساس خستگی کرده و به استراحت بپردازد اما معمولاً پس از مدتی حدود ۲۰ دقیقه یا یک ساعت دوباره انقباضات شروع می‌شود و حداکثر ظرف مدت ۱۲ تا ۲۴ ساعت تمامی جنین‌ها از رحم خارج می‌شود.

اگر سه ساعت پس از تولد توله اول، انقباضات دوباره شروع نشد با دامپزشک تماس بگیرید. این حالت بخصوص در سگهای مسن که عضلات رحم فرسوده و ضعیف می‌شوند روی می‌دهد و ممکن است نیاز به تزریق هورمون باشد.

اگر توله‌ای در هنگام تولد برنگ آبی بود و بدن آن سرد بوده و حالتی مثل حیوان مرده را داشت هنوز احتمال نجات زندگی آن وجود دارد. سریعاً آن را در جای گرم ($26/5^{\circ}\text{C}$) قرار داده، دهان آنرا باز کرده و زبانش را بیرون بکشید و با قرار دادن دهان خود بر روی دهان حیوان به آن تنفس مصنوعی بدهید. گاهی اوقات تحریک نقطه‌ای از زبان حیوان ممکن است باعث تحریک تنفس حیوان شود؛ بنابراین با یک حوله نرم یا یک تکه پارچه کتانی بدن حیوان را مالش دهید. در مواردی دیده شده که توله‌هایی که تا یک ساعت پس از زایمان مرده به نظر می‌رسیدند با اقدامات حمایتی نجات یافته‌اند.

اگر توله‌ای در هنگام زایمان از سر یا دست‌ها بیرون آمد ولی مادر قادر به زایمان کامل نیست می‌توانید بدقت توله را با حوله خشک و تمیز بگیرید و کمی به اطراف بچرخانید سپس همزمان با زور زدن مادر آنرا به خارج بکشید.

اما اگر پس از مدتها تلاش مادر، تنها یک پای توله بیرون آمد باید گفت که توله در وضعیت غیر نرمال یا عرضی قرار دارد لذا اشخاص بی تجربه نباید اقدام به دستکاری توله نمایند. در مواقع اورژانسی تنها کاری که شما می‌توانید انجام دهید داخل راندن توله بسمت گردن رحم است تا شاید خود بخود گردش کند و در وضعیت صحیح قرار گیرد. در این مواقع توصیه می‌شود حتماً با دامپزشک تماس بگیرید. در صورتی که توقف جنین در رحم به مدت ۴۸ تا ۷۲ ساعت بیشتر به طول انجامد، بتدریج جنین در رحم شروع به گسندیدن و ایجاد گازهای متعفن بعثت رشد باکترهای غیر هوازی خواهد کرد و عفونت شدید مادر را در معرض خطر قرار خواهد داد. بنابراین لازم است در اولین فرصت جهت انجام سزارین و خارج کردن جنین‌ها به کلینیک دامپزشکی مراجعه شود.

- موقعی که باید از دامپزشک کمک بگیرید:
- غیر از مواردی که قبلاً گفته شد درحالات زیر نیز سریعاً با دامپزشک تماس بگیرید.
- ۱- درد زیاد در مادر
 - ۲- چنانچه در خلال ۳ ساعت توله‌ای به دنیا نیامد.
 - ۳- لرزش بدن و کلاپس (شوک)
 - ۴- خروج مایع خون‌آلود یا سبز تیره قبل از تولد اولین توله (بعد از تولد اولین توله این مسئله طبیعی است).

مراقبت از مادر بعد از زایمان

برای افراد ناوارد تشخیص اینکه آیا زایمان به پایان رسیده است یا نه مشکل می‌باشد. در این موارد اگر نتوانستید بطور قطع تصمیم بگیرید بهتر است که با دامپزشک مشورت نمایید. در مواردی مادر پس از ۲۴ ساعت از زایمان آخرین توله نیز تولد زنده دیگری بدنیا می‌آورد اما اگر توله مرده‌ای در رحم بماند بسیار خطرناک است. اصولاً پس از زایمان آخرین توله، له‌له‌زدن و لرزیدن مادر متوقف شده و شروع به تمیز کردن خود و توله‌ها می‌کند؛ همچنین روی زمین دراز کشیده خود را آماده غذا دادن به بچه‌هایش می‌کند.

اگر مادر جهت دفع ادرار و مدفوع از جایش بلند شود این شانس را به شما می‌دهد که بستر زیر آنرا که در اثر زایمان کثیف شده است تعویض نمایید و توله‌ها را از نظر سلامتی مورد ارزیابی قرار دهید. پس از زایمان ممکن است تا یک هفته مادر ترشحات خونابه‌ای داشته باشد که به تدریج رنگ آن شفاف شده و در نهایت کاملاً متوقف می‌شود. وجود ترشحات مداوم و بدبو می‌تواند نشان‌دهنده حضور توله‌ای مرده در رحم مادر یا باقیماندن جفت باشد که باید حتماً با دامپزشک تماس بگیرید. اصولاً توله‌ها با چشمان بسته بدنیا می‌آیند و تا ۱۴-۱۰ روزگی چشمان خود را باز نمی‌کنند. در مواردی توله‌های بدنیا آمده دچار نقص مادرزادی می‌باشند مثلاً در بعضی موارد سقف دهان آنها دارای شکاف است که امکان تغذیه برای آنها میسر نیست یا در مواردی یکی از اندام‌های حرکتی را ندارند. یا اینکه شکم آنها فاقد دیواره می‌باشد و امعاء و احشاء آنها بیرون از محوطه بطنی ریخته است. در این موارد قبل از اینکه مادر آنها را ببیند آنها را با روش‌های بدون درد معدوم کنید.

ازدیاد شیر در پستان ممکن است موجب بی‌قراری و ناراحتی مادر گردد. در اینحالت مادر از شیر دادن به توله‌ها امتناع می‌ورزد لذا شما می‌توانید با فشار دادن نوک پستان

موجب تخلیه شیر و کاهش فشار و در نتیجه تسکین درد گردید. ناخنهای تیز توله‌ها در بعضی موارد ممکن است باعث ایجاد خراشهای دردناک بر روی پستان مادر گردد، لذا می‌توانید با قیچی نوک ناخن‌ها را بگیرید. اگر پستان خیلی متورم و قرمز باشد می‌تواند نشانگر عفونت پستان باشد. در این موارد باید هرچه سریعتر با دامپزشک تماس بگیرید زیرا ممکن است شیر آلوده (عفونی) باعث بیماری یا مرگ توله‌ها گردد.

عارضه دیگری که بسیار حاد و جدی است تب شیر می‌باشد. این عارضه اغلب در مادرهایی که وضعیت بدنی ضعیفی دارند در اثر شیر دادن به توله‌های بزرگ اتفاق می‌افتد؛ در برخی موارد در مادرهایی که وضعیت بدنی خوبی دارند نیز این حالت اتفاق می‌افتد. این عارضه در اثر کاهش کلسیم در گردش خون مادر روی می‌دهد. در اینحالت مادر گیج و خواب‌آلود بنظر می‌آید و قادر به ایستادن روی پاهایش نیست. همچنین عضلات آن دچار لرزش شده و در صورت عدم درمان به تشنج منجر می‌گردد. در این حالت به دلیل اختلال در عملکرد قلبی چنانچه اقدام به موقع نشود، مادر از دست خواهد رفت. تزریق کلسیم می‌تواند در این موارد کمک بسزایی بحساب آید اما حتماً باید زیر نظر دامپزشک باشد.

تغذیه طی دوران بارداری و شیردهی

قبل از جفتگیری باید کمی غذای حیوان را تقویت کرد. برای این کار می‌توان مقدار کمی مکمل پروتئینی مثل تخم‌مرغ یا شیر به غذای روزانه سگ اضافه نمود. در سه هفته اول بعد از جفتگیری رشد توله‌ها آهسته است لذا در خلال این مدت می‌توان از جیره عادی به حیوان داد.

از هفته چهارم تا نهم، رشد توله‌ها سریع است لذا برای جلوگیری از کاهش وزن مادر باید مقدار غذا را به تدریج افزایش داد بطوری که در زمان زایمان ۳۵ الی ۵۰ درصد بیشتر از غذای عادی تغذیه نماید. در این مدت باید حداقل ۵۰٪ غذا شامل مواد پروتئینی از قبیل ماهی، گوشت، تخم‌مرغ، و ضمائم غذایی از قبیل دل، قلوه و جگر باشد. ۵۰٪ باقیمانده نیز شامل غلات و بیسکویت یا نان باشد. جگر تازه بدلیل داشتن ویتامین B بالا از ارزش غذایی خوبی برخوردار است. استفاده از سبزیجات از قبیل اسفناج و جعفری در این دوره بسیار مناسب می‌باشد زیرا هم دارای ارزش غذایی می‌باشند و هم به عنوان مسهل عمل

می‌کنند و مانع از بیوست حیوان می‌گردند. سگها در حالت عادی ویتامینها و مواد معدنی مورد نیاز خود را از غذا تأمین می‌کنند اما طی دوران آبستنی به دلیل افزایش نیاز آنها باید ویتامینها و عناصر معدنی بصورت مکمل به غذای آنها اضافه شود.

روغن کبد ماهی می‌تواند بعنوان منبع ویتامین A و D مورد استفاده قرار گیرد.

ممکن است که با پیشرفت آبستنی و با افزایش رشد توله‌ها، مادر تمایل بیشتری برای خوردن غذا داشته باشد لذا شما سه وعده در روز به حیوان غذا بدهید. یک وعده می‌تواند شامل تخم‌مرغ آب‌پز و غلات و دو وعده دیگر شامل گوشت باشد. اگر تعداد توله‌ها زیاد باشد بخصوص در اواخر آبستنی وجود توله‌ها مانع از غذا خوردن کافی مادر می‌شود لذا شما مقدار غذا در هر وعده را کمتر و دفعات غذا دادن را بیشتر کنید.

سگهای ماده طی زایمان و یا یکی دو روز اول بعد از زایمان آب و غذای کمی می‌خورند اما بعد از این دوره اشتها و نیاز به تمام عناصر غذایی افزایش یافته و در عرض ۳ هفته به حداکثر خود می‌رسد بطوری که حیوان علاقه خاصی جهت خوردن گوشت و تخم‌مرغ پخته نشان می‌دهد بنابراین در خلال سه هفته اول بعد از زایمان باید غذای مادر را به ۲ الی ۳ برابر میزان عادی افزایش داد. با اینکه حیوان در حالت عادی تمایلی به خوردن شیر ندارد در این مدت به آن علاقه نشان می‌دهد به طوری که می‌توان، شیر و غلات را به صورت تناوبی همراه گوشت در تغذیه حیوان استفاده کرد. در خلال این مدت دادن روزانه دو یا سه نوبت شیر به مادر در صورتی که در ازای هر لیتر با ۴ زرده تخم‌مرغ مخلوط شده باشد، غذای کاملی برای او خواهد بود. ضمناً جگر سیاه همراه با هویج پخته به صورت رنده شده و مخلوطی از پودر حبوبات و کمی کره و نمک می‌تواند احتیاجات مادر را از نظر تولید شیر برای توله‌ها تأمین کند.

در این مدت بدلیل تغذیه توله‌ها نیازهای غذایی مادر افزایش می‌یابد لذا باید هر ۴ ساعت یکبار به حیوان غذا داد. طی این مدت باید مقادیر کافی کلسیم، فسفر و ویتامین D در اختیار مادر قرار گیرد تا از بروز تب شیر پیشگیری شود. در تمام این مدت بدلیل اینکه کاهش مایعات باعث تقلیل شیر مادر می‌شود باید همیشه آب تمیز و تازه در دسترس مادر باشد.

در این دوره توصیه می‌شود که مکمل‌های معدنی و ویتامینی به جیره غذایی مادر اضافه شود. بعد از زایمان، مادر باید ترجیحاً به وزن اولیه قبل از جفتگیری و یا حداکثر ۵-۱۰ درصد سنگین‌تر از قبل برسد.

رژیم غذایی مادر باید به تدریج به حالت اولیه بازگردد. بدین ترتیب که ابتدا $\frac{1}{4}$ و سپس $\frac{1}{2}$ و $\frac{3}{4}$ از غذای اضافی حیوان کاسته شود. پس از آن همان مقدار غذایی که قبل از جفتگیری دریافت می‌نمود در اختیارش قرار گیرد. این روند گرچه باعث کاهش تولید شیر خواهد شد اما در طی این مدت نیاز تولدها نیز به شیر کمتر و به غذاهای مکمل بیش‌تر خواهد شد اما باید همیشه آب تمیز و تازه در اختیار حیوان باشد. اگر پس از از شیر گرفتن تولدها هنوز تولید شیر مادر ادامه دارد باید با دامپزشک مشورت نمایید.

گاهی پس از از شیر گرفتن تولدها، مادر شروع به استفراغ می‌کند. شاید این امر بازگشت به زمانی باشد که سگها در عالم وحش غذای نیم هضم خود را جهت تغذیه تولدها بالا می‌آوردند. بوسیله تغذیه سگ ماده در اتاقی که قادر به دیدن یا شنیدن صدای تولدها نباشد می‌توان از این امر جلوگیری کرد.

مراقبت و تغذیه تولدهای متولد شده

بعد از وضع حمل بهتر است تولدها را در حوله‌ای تمیز و خشک گذارده و آنها را در معرض حرارت ملایمی قرار دهید. بدلیل عدم توانایی تولدها در حفظ درجه حرارت، آنها را در برابر تغییرات درجه حرارت حفظ کنید. در سه هفته اول یک مادر خوب بخوبی فرزندان خود را تغذیه می‌کند. شیری که در روزهای اول از مادر ترشح می‌شود آغوز نام دارد که به دلیل غنی بودن از آنتی‌بادیها، تولدها را در برابر بیماریهای احتمالی حفظ می‌کند. دلیل آنکه می‌بایست در اولین فرصت و ترجیحاً در ۲۴ ساعت اول، تولدها را با آغوز تغذیه نمود این است که با گذشت زمان جذب پادتن‌های محافظت‌کننده تولدها (آنتی‌بادیها) از دستگاه گوارش کاهش می‌یابد و بعد از گذشت چند روز دیگر قابلیت جذب نخواهد داشت. در سه هفته اول بعد از تولد نه‌تنها مادر به فرزندان خود شیر می‌دهد بلکه با لیسیدن آنها عمل ادرار و مدفوع کردن تولدها را تحریک می‌کند. در چند روز اول بعد از تولد اگر مادر بعلت بی‌تجربگی تولدهای خود را نمی‌لیسد با ماساژ ناحیه مقعد تولدها بوسیله پنبه‌ای که در آب گرم مرطوب شده است مدفوع کردن آنها را تحریک نمایید.

از سه هفتگی برای اینکه فشار بیش از اندازه‌ای بخصوص در صورت بزرگ بودن تولدها به مادر وارد نشود باید به تدریج شروع به از شیر گرفتن تولدها نمایید. بهترین غذایی که می‌توانید در این زمان به تولدها بدهید آب‌گوشت همراه با مقداری نان سوخاری خرد شده می‌باشد یا اینکه می‌توانید از غذاهای آماده مخصوص بچه‌ها که طعم گوشت یا مرغ را

دارد استفاده کنید. غذا را داخل بشقاب تختی بریزید و با زدن انگشتان در داخل آن و مالیدن انگشت به اطراف دهان توله سگها، آنها را تشویق به خوردن نمایید. سعی کنید زمانی که هنوز توله‌ها از مادرشان شیر می‌خورند سه بار در روز هم از این غذا به آنها بدهید. به علت اینکه در ابتدا توله‌ها بی‌تجربه و ناشی هستند سعی کنید با صبر و حوصله با آنها برخورد نمایید.

در چهار هفتگی سن توله‌ها سعی کنید در کنار شیر و غلات به آنها گوشت، مرغ یا ماهی خرد شده بدهید. سعی کنید تا توله‌ها را به صورت جداگانه تغذیه نمایید تا مطمئن شوید هر توله غذای مخصوص خود را خورده است.

در شش هفتگی، توله‌ها باید ۶ بار در روز تغذیه شوند و در این زمان باید فقط مقدار کمی از غذای خود را از مادر تأمین نمایند. سه وعده از ۶ وعده باید از غذاهای شیری و سه وعده دیگر از انواع گوشت باشد. تخم‌مرغ ریز شده همراه با چند قطره روغن کبد ماهی بطور روزانه به جیره آنها اضافه کنید.

آب تمیز و تازه باید همواره در دسترس آنها باشد. ظرف آب باید بصورتی باشد که به سادگی واژگون نشود. توله‌ها از سنین اولیه رشد از سن سه هفتگی به بعد بتدریج دارای یک ردیف دندانهای پیشین و نیش می‌شوند بنابراین دادن استخوان مصنوعی یا یک قلم گوسفند یا گوساله جهت بازی کردن و گازگرفتن، موجبات رضایت آنها را فراهم خواهد کرد؛ همچنین یک عروسک پارچه‌ای بزرگ می‌تواند بدون اینکه باعث صدمه به آنها شود باعث سرگرمی و تفریح آنها گردد.

تا زمانی که توله‌ها کاملاً از شیر گرفته نشده و از مادر مستقل نشدند نباید به محل جدیدی منتقل شوند. توله‌ها به سادگی به کک و شپش آلوده شده و این امر سلامتی حیوان را به خطر می‌اندازد. لذا حتماً توله‌ها را از نظر آلودگی به کک و شپش مورد معاینه قرار دهید و در صورت آلودگی از مواد ضد کک و شپش که دامپزشک به شما توصیه می‌کند استفاده نمایید. ضمناً آلودگی به کرمهای گرد نیز ممکن است موجب بیماری توله‌ها گردد. علامت آلودگی شامل کاهش رشد، کاهش اشتها و تورم شکم می‌باشد. درمان را می‌توان حتی زمانی که توله‌ها دو هفته بیشتر ندارند شروع کرد. در صورتی که درمان چندین مرتبه به فاصله دو هفته تکرار شود آلودگی کاملاً پاک خواهد شد. تا سه هفتگی باید توله‌ها در کنار مادر خود باشند اما بعد از سه هفتگی می‌توانید محوطه‌ای را در گوشه‌ای از اتاق به طرق مختلف محدود نمایید تا توله‌ها در آن به بازی و جنب و جوش بپردازند. بهتر است از یک تکه مقوا و یا از یک تور سیمی برای حصار آن استفاده کنید. یک سینی از خاک یا تکه‌ای روزنامه در

گوشهٔ محوطه مربوطه قرار دهید و بعد از هر وعده غذا حیوان را جهت مدفوع یا ادرار کردن به آن قسمت ببرید. این امر سبب آموزش حیوان جهت دفع ادرار و مدفوع می‌شود. وقتی توله‌ها بزرگتر و پر جنب و جوش‌تر شدند می‌توانید این شانس را به مادر بدهید تا مدتی از آنها جدا شود.

مراقبت از توله‌های بی‌مادر

اگر شما با یک تولهٔ بی‌مادر مواجه شدید بهترین کار اینست که برای آن یک مادر رضاعی پیدا کنید. چنین سگهایی به راحتی توله‌های بی‌مادر را قبول می‌کنند و شیر می‌دهند. سگهای مادر ساعت‌ها از وقت خود را صرف تمیز کردن، گرم نگهداشتن و تغذیه توله‌های خود می‌کنند لذا اگر مادر رضاعی پیدا نکنید کار بسیار سختی را به عهده گرفته‌اید. گرما برای توله‌ها یک امر ضروری است زیرا توله‌ها در دو سه ماه اول زندگی قادر به تنظیم درجه حرارت بدن خود نیستند و باید درجه حرارت مناسب توسط صاحب حیوان تأمین شود. درجه حرارت محل نگهداری آنها باید ۲۵-۳۰ درجه سانتی‌گراد باشد. بجای حدس و گمان در مورد درجه حرارت محیط بهتر است که از یک دماسنج استفاده کنید. بعلاوه باید یک بطری آب گرم که بخوبی عایق شده و درجه حرارت ثابتی دارد را در جعبه توله قرار دهید. توله‌ها اغلب بطری را در آغوش می‌گیرند و به آرامی می‌خوابند.

دیوارهای جعبه باید بلند باشد تا مانع از خارج شدن توله‌ها گردد. کف جعبه را با روزنامه بپوشانید تا در صورت کثیف شدن آنها عوض کنید. در گوشه‌ای از جعبه نیز تکه‌ای از لباس قدیمی خود را بعنوان محل خواب توله قرار دهید. جهت تأمین نور و حرارت جعبه می‌توانید یک لامپ در داخل آن روشن کنید.

توله‌هایی که مادر خود را از دست می‌دهند یا مادر آنها شیر کافی ندارد و یا قادر به شیر دادن نیست (ناتوانی مادر یا وقوع ورم پستان) باید بصورت دستی تغذیه شوند.

شیر گاو جانشین مناسبی برای شیر سگ نیست زیرا شیر سگ غلیظتر از شیر گاو است و تقریباً دارای دو برابر پروتئین و کالری و بیش از دو برابر کلسیم و فسفر می‌باشد. لذا باید به تدریج با افزودن زرده تخم‌مرغ به شیر آن را غنی‌تر نمود. برای این منظور در ازای هر یک ربع لیتر شیر گاو یک زرده تخم‌مرغ و چهار تا شش قاشق چایخوری گرد قند یا شکر به آن اضافه نمایید و کاملاً مخلوط کنید، سپس آن را قدری حرارت داده (حدود ۳۵ تا ۳۷ درجه سانتی‌گراد) و بوسیله یک بطری شیشه‌ای یا پلاستیکی پستانکدار که سوراخ‌های سر

پستانک برای عبور شیر مناسب باشد به توله‌ها بخورانید. ضمناً می‌توانید از سرنگی که در سر آن بجای سوزن یک لوله پلاستیکی باریک نصب شده باشد و یا یک قطره‌چکان برای غذا دادن به توله‌ها استفاده کنید؛ پس از مدتی می‌توانید شیر را در ظرفی که برای این منظور در نظر گرفته می‌شود بریزید تا توله‌ها خود شروع به لیس زدن و خوردن نمایند. همچنین از شیر خشک نیز می‌توان در تغذیه توله‌ها استفاده کرد و به تدریج غلظت آن را افزایش داد. در ضمن غذاهایی که برای تغذیه کودکان تهیه می‌شود نیز برای تغذیه توله‌ها مناسب است. تعداد دفعاتی که به توله‌ها شیر داده می‌شود تا سن ۵ هفتگی ۴ تا ۶ بار و مقدار آن تا سن دو هفتگی ۴۰ تا ۸۰ میلی‌لیتر (بر حسب نژاد) و بعد از آن ۶۰ تا ۱۲۰ میلی‌لیتر می‌باشد. به محض اینکه توله‌ها شروع به خوردن غذای بیشتری در هر وعده نمودند، باید تعداد دفعات تغذیه را کمتر و فاصله بین دوبار تغذیه را طولانی‌تر کرد. اگر نصف قاشق چایخوری کره نیز به شیر اضافه شود اشکالی ایجاد نخواهد کرد ولی باید توجه داشت که چربی بیش از حد ممکن است توله‌ها را دچار اسهال و ناراحتی‌های گوارشی کند.

رعایت بهداشت در توله‌های بی‌مادر از اهمیت بخصوصی برخوردار است. توله‌هایی که آغوز یا کلوستروم را از مادر دریافت نکرده‌اند نسبت به عفونت حساس‌تر می‌باشند. لذا رعایت مسائل بهداشتی و تمیز کردن شیشه شیر و سر پستانک کاملاً ضروری است. بعد از هر وعده غذا دادن باید صورت و دستهای حیوان بوسیله یک تکه پارچه کتان پاک شود. بوسیله یک پارچه کتان شکم حیوان را جهت تحریک مثانه و روده‌ها ماساژ دهید؛ مانند کاری که مادر با لیسیدن توله‌ها انجام می‌دهد.

بعد از تمیز کردن توله آن را بطور کامل بوسیله پارچه کتان خشک کنید و در صورتی که زخمی بر روی بدن توله وجود دارد آنرا با مالیدن وازلین نرم کنید تا زودتر بهبود یابد. اگر توله در بدو تولد اسهال دارد ممکن است به علت تغذیه از شیر گاو باشد که می‌توان آنرا با اضافه کردن آرد ذرت در غذای آنها بر طرف نمود. ولی اگر اسهال آن ادامه یافت بهتر است با دامپزشک مشورت نمایید. بیوست را در توله‌ها می‌توان با دادن یک یا دو قطره پارافین مایع بر طرف کرد. توله‌های بی‌مادر را می‌توان پس از مدتی از شیر گرفت. جهت از شیر گرفتن ابتدا آنها را با غذای مخصوص بچه تغذیه نموده و سپس از غذاهایی با قابلیت هضم مناسب و کالری بالا مانند گوشت، مرغ، برنج و غلات استفاده کنید.

ضمناً در توله‌های تازه متولد شده در طی هفته اول باید عمل قطع دم (در نژادهایی که این عمل انجام می‌شود) توسط دامپزشک متبحر انجام گیرد.

بخش سوم

مراقبت از توله سگ جدید

ورود یک توله سگ جدید به خانه بخصوص برای بچه‌ها یک امر جالب و خوشحال کننده است؛ اما توله در محیط جدید احساس غریبی می‌کند لذا توصیه می‌شود او را کمتر بلند کنید و از نوازش زیاد خودداری کنید و به آن این امکان را بدهید تا به آرامی با محیط جدید خود خو بگیرد.

اگر پس از خرید توله آنرا با ماشین به خانه می‌آورید امکان دارد که توله دچار ماشین‌گرفتگی شود لذا همیشه مقدار کافی روزنامه با خود همراه داشته باشید. اصولاً توله‌ها در اولین تجربه ماشین سواری خود دچار این حالت می‌شوند لذا تا حد امکان سعی کنید اولین تجربه حیوان با مسافت‌های کوتاه شروع شود. در صورتی که سگتان همیشه در اثر سوار شدن به ماشین دچار چنین حالتی می‌شود با دامپزشک مشورت نمایید تا داروهای ضد ماشین‌گرفتگی برای حیوان تجویز نماید.

در محیط خانه توله باید محل خواب یا سبد مخصوص به خود داشته باشد؛ این محل باید تا حد امکان در جای آرامی باشد و تغییر محل ندهد. این امر باعث می‌شود که حیوان در قلمرو جدید خود احساس امنیت نماید. از ابتدا باید حیوان را طوری تربیت کنید که با گفتن فرمان «داخل سبد برو» حیوان آنرا اطاعت نماید. در مورد توله‌های جوان بهتر است ناحیه‌ای که به حیوان اختصاص می‌یابد بوسیله کارتن از سایر قسمت‌ها جدا شود و حیوان در قسمت مورد نظر محدود گردد.

آزاد بودن حیوان ممکن است باعث آسیب دیدن حیوان در اثر افتادن از ارتفاع و غیره شود. علاوه بر این با محدود کردن حیوان امکان مدفوع و ادرار کردن حیوان بر روی فرش

کاهش می‌یابد. توله‌ها در هفته‌های اول زندگی بدلیل خارش و درد لته ناشی از درآمدن دندانها علاقه زیادی به جویدن اشیاء دارند بطوری که شما ممکن است از میزان خرابکاری که آنها بوسیله دندانهای کوچکشان ایجاد می‌کنند متحیر شوید. لذا در این مدت سعی کنید اشیاء گران‌قیمت را در دسترس حیوان قرار ندهید. حتی در این مدت از بکار بردن سبدها یا تختخوابهای گران‌قیمت برای سگ خودداری کنید. یک جعبه کارتنی مستحکم که در کف آن یک لایه پتو یا لباس کهنه قرار داده‌اید محل خواب گرم و نرمی را برای حیوان فراهم می‌کند. همچنین می‌توانید یک لایه ضخیم از روزنامه در کف این جعبه قرار دهید تا در صورت کثیف شدن ب راحتی قابل تعویض باشد. جعبه مزبور را در صورت سرد بودن هوا در کنار رادیاتور گذاشته یا اینکه یک بطری آب گرم که بخوبی عایق کاری شده است را در داخل جعبه قرار دهید.

همچنین توصیه می‌شود یک ساعت که صدای تیک‌تاک بلندی دارد در کنار جعبه قرار دهید. صدای تیک‌تاک برای توله تداعی کننده ضربان قلب مادر می‌باشد و باعث آرامش و اطمینان آن می‌گردد.

توله‌ای که از مادر و برادر و خواهرهایش جدا شده ممکن است در شبهای اول احساس تنهایی کرده و زوزه بکشد.

اگر شما مطمئن هستید که توله گرسنه یا سردش نیست در صورت امکان به سر و صدای آن توجه نکنید؛ اگرچه ممکن است باعث سلب آسایش همسایه‌های شما گردد. اگر شما چند شب صبر کنید توله از زوزه کشیدن خسته شده و به محیط جدید خود عادت می‌کند؛ در غیراینصورت باید توله را به اتاق خواب خود آورده و در کنار خود بخوابانید و چراغ خواب را نیز تا صبح روشن نگه دارید.

سعی کنید توله را بیش از حد به خود وابسته نکنید. سگی که در سید خود می‌خوابد و احساس آسایش می‌کند را می‌توانید در موقع لزوم به آسانی پیش دوستان خود برده یا به پانسیونها بسپارید. ضمناً شما می‌توانید برای رفتن به خرید مدتی حیوان را در خانه تنها بگذارید، در این حالت حیوان احساس تنهایی و ترس نمی‌کند و مطمئن است که شما بزودی باز می‌گردید.

تربیت اولیه

از یک توله سگ جوان نمی‌توان انتظار داشت که نکات تربیتی را بطور کامل رعایت

نماید اما بعضی از تعالیم ساده مانند تعلیم توالیت کردن را باید هر چه سریع‌تر یاد بگیرد. اگر شما خوش‌شانس باشید ممکن است توله سگ شما برخی از تعالیم مربوط به زندگی در منزل را قبلاً یاد گرفته باشد ولی در غیراینصورت باید با صبر و حوصله با آن برخورد نمایید.

تعلیم استفاده از روزنامه در صورتی که دسترسی به بیرون از خانه امکان‌پذیر نیست یا هوا سرد است بهترین راه برای توالیت کردن است. چند لایه روزنامه را در نزدیکی سبد توله روی زمین بگسترانید و پس از غذا و آب خوردن در مواقع ضروری توله را روی آن قرار دهید. توله ۳۰-۱۵ دقیقه بعد از غذا خوردن میل به دفع دارد. در صورتی که توله در محل مورد نظر توالیت کرد آنرا تشویق و در صورت اشتباه نیز آن را سرزنش نمایید. در صورتی که توله مکرراً از استفاده از محل مورد نظر امتناع می‌کند بوسیله صدایی که از روزنامه لوله شده بیرون می‌آید آنرا تنبیه کنید؛ ولی بهتر است که با بلند کردن تن صدایتان آنرا تنبیه نمایید. اگر توله قادر به یادگیری محل مورد نظر نیست می‌توانید از اسپری‌ها یا قطره‌هایی که حیوان را برای توالیت کردن در محل مورد نظر تشویق می‌کند استفاده کنید. با این حال باید این نکته را مدنظر قرار دهید که همیشه باید محل‌هایی از خانه را که توله در آنجا مدفوع یا ادرار کرده به خوبی شسته و ضدعفونی نمایید زیرا بوی متضاد شده از نقاط مزبور حیوان را جهت تکرار دفع در آن نقاط تشویق می‌کند. در این مرحله بهتر است توله را در محیطی مثل آشپزخانه که کف آن قابل شستشو است محدود کنید. توله‌ای که بدتریت شده بسختی قابل تربیت مجدد می‌باشد. وقتی توله بزرگتر شد و کنترل بیشتری بر ادرار و مدفوع کردن پیدا کرد می‌توانید آنرا جهت دفع در حیاط یا باغچه تعلیم دهید؛ اما باید بخاطر داشته باشید که در شب به ناچار باید از روزنامه استفاده کنید. تعلیم دیگر که باید در تولگی به سگ پیاموزید تعلیم رفتن به سبد است که با گفتن «به سبد برو» باید بسرعت به محل خواب یا سبد خود رفته و در آنجا بماند. تعلیم دیگر یاد گرفتن اسم خود است که با صدا کردن اسم توله باید بسرعت به پیش شما بیاید. این امر بخصوص باعث نجات جان حیوان در مواقعی می‌شود که خطری حیوان را تهدید می‌کند. ضمناً هر چه سریعتر سعی کنید که توله به استفاده از قلاده عادت کند لذا هر روز برای مدت کوتاهی به آن قلاده بزنید. بعضی از توله‌ها وقتی به آنها قلاده زده می‌شود از استفاده کردن آن امتناع می‌ورزند و قهر می‌کنند اما شما باید در کارتان پشتکار داشته باشید. ضمناً می‌توانید حیوان را با قلاده و زنجیر جهت قدم زدن در خانه یا حیاط تشویق کنید. هرگز در ابتدای کار حیوان را جهت قدم زدن به خیابان و

محل‌های شلوغ نبرید. همچنین برای شناسایی سگ در مواقع گم شدن می‌توانید از یک برچسب که حاوی نام و آدرس شما باشد بر روی قلاده حیوان استفاده کنید. حال تعلیم کامل توالیت رفتن از کتاب راهنمای تربیت سگ که تألیف نویسنده می‌باشد در اینجا آورده می‌شود تا بیشتر با این تعلیم و راه‌های تربیت آشنا شوید.

تعلیم توالیت رفتن

کلیات

معمولاً دو حالت در توالیت کردن سگ مطرح است. حالت اول موقعی است که سگ را از خانه به بیرون می‌برند و حالت دوم استفاده از روزنامه برای توالیت کردن سگ در منزل می‌باشد. بیرون بردن سگ از منزل بهترین طریقه است و بستگی به این دارد که بیرون از منزل خود حیاط یا باغچه‌ای داشته باشید. توله سگ براساس غریزه‌اش تمایل دارد که جهت دفع مدفوع یا ادرار از لانه‌اش خارج شود. بنابراین شما باید به سگ آزادی لازم جهت خارج شدن از لانه‌اش را بدهید. اما اگر می‌خواهید زمان مدفوع یا ادرار کردن حیوان را تنظیم کنید مانع خارج شدن توله سگ از لانه‌اش شوید. وقتی توله سگ در داخل خانه در گوشه‌ای از اتاق محدود می‌شود باید یاد بگیرد که در آنجا ادرار نکند. اگر توله‌ای به طور غیر عمد این محل را خیس کرد به آرامی به او توجه دهید و فوراً حیوان را به محلی در بیرون اتاق که قبلاً در آنجا ادرار کرده است هدایت کنید تا به خاطر بسپارد تنها محلی که اجازه دارد ادرار کند آنجاست. در هر حال باید نسبت به توله سگ خیلی ملایم و با انعطاف برخورد کرد، زیرا گفته می‌شود تا سن ۶ تا ۱۰ هفتگی توله‌ها یک ساعت به یک ساعت و پس از آن در فواصل دو ساعت به دو ساعت به خارج از خانه برده شوند. معمولاً سگ‌ها بعد از فعالیت، پیاده‌روی و بعد از غذاخوردن و قبل از خواب نیاز به ادرار کردن دارند؛ بنابراین گفته می‌شود در این مواقع جهت توالیت کردن آنها را به خارج از خانه ببرید. برخی از سگ‌ها قبل از توالیت کردن ابتدا شروع به بو کشیدن زمین می‌کنند؛ از این رو شما می‌توانید متوجه شوید که باید آنها را به خارج خانه ببرید.

به جای اینکه شما سگ را به خارج از خانه حمل کنید اجازه دهید سگ با پای خودش به خارج برود در این صورت یاد می‌گیرد در مواقعی که نیاز دارد به خارج خانه برود.

توالت کردن در جعبه

اگر شما تمایل دارید سگتان را طوری تربیت کنید که در جعبه توالت کند، موادی که در کف جعبه قرار می‌دهید بسیار مهم است. اگر توله سگ بر روی خاک اره متولد و در همان جا هم از شیر گرفته شده باشد، برایش یک جعبه فراهم کنید که در کف آن موادی مانند خاک اره یا تراشه وجود داشته باشد تا عمل دفع را در آنجا انجام دهد. در کف جعبه باید از همان ماده‌ای استفاده کنید که در جعبه محل تولد توله سگ وجود داشت. به سگ بفهمانید که منظور از فراهم کردن جعبه چیست. بنابراین پس از آن سگ برای همیشه از جعبه به عنوان محل دفع استفاده خواهد کرد.

استفاده از روزنامه به عنوان محل توالت

اگر شما صاحب سگ بالغی شدید که راه و رسم زندگی در خانه را آموزش ندیده است، با آن حیوان مثل یک توله سگ برخورد کنید. توله سگها بعد از غذا خوردن، آب خوردن، قدم زدن و یا بازی کردن توالت می‌کنند. قبل از اینکه به سگ یاد بدهید جهت توالت کردن به خارج از خانه برود استفاده از روزنامه را در خانه به حیوان بیاموزید. علاوه بر این، دکتر دامپزشک به شما توصیه می‌نماید قبل از واکسن زدن توله سگ حیوان را به خیابان نبرید چرا که امکان ابتلا به بیماریهای واگیر وجود دارد. لذا استفاده از روزنامه برای افرادی که در آپارتمان زندگی می‌کنند مفید خواهد بود. بنابراین محوطه کوچکی را در نظر بگیرید و تمام این محوطه را با چندین لایه روزنامه بپوشانید و صبر کنید تا توله از آنها استفاده کند، سپس روزنامه‌های خیس شده را با روزنامه‌های خشک تعویض نمایید. این کار را یک یا دو روز ادامه دهید سپس یک قسمت کوچک از محلی را که به وسیله روزنامه پوشانده شده بدون روزنامه بگذارید به این امید که توله‌سگ در آن محل ادرار نکند؛ اگر توله‌سگ این محل را خیس کرد به او توجه دهید؛ حیوان را روی روزنامه بگذارید تا بفهمد که تنها محلی که می‌تواند ادرار کند روی روزنامه است. به مرور زمان وقتی توله‌سگ دلیل پوشانده شدن زمین را با روزنامه فهمید می‌توانید فضایی را که از روزنامه پوشانده شده محدودتر کنید و مرتب روزنامه خیس شده را تعویض نمایید تا زمانی که توله‌سگ آنقدر بزرگ شود که بتواند به خیابان برود. معمولاً در شب برای توله‌سگ راحت‌تر است که آب نخورد زیرا به حیوان کمک خواهد کرد که ادرار خود را کنترل کند. بنابراین

حداقل دو ساعت قبل از خواب به توله سگ آب ندهید و حتماً قبل از خواب حیوان را بیرون ببرید و یا از روزنامه استفاده کنید. نکات زیر را نیز مورد توجه قرار دهید:

۱- بو کشیدن زمین اولین نشانه تمایل سگ جهت ادرار کردن می باشد. بنابراین، شما فقط چند ثانیه وقت دارید که توله سگ را روی روزنامه بگذارید.

۲- سرعت حیوان را بلند کنید و روی روزنامه بگذارید. روزنامه به دلیل قابلیت جذب بالا بهترین وسیله برای این منظور است.

۳- اگر بتوانید تکه هایی از روزنامه کتیف شده را نگه دارید می توانید جهت تشویق سگ به منظور توالی کردن در محل مورد نظرتان از آن استفاده کنید.

در اینجا متذکر می شویم که بعضی از توله سگها ذاتاً از اینکه روزنامه در زیر پایشان باشد متنفرند بنابراین به این توله ها بهتر است سریعاً روش توالی کردن در خارج از خانه را بیاموزید.

حال مروری خواهیم داشت بر مطالب گفته شده در مورد توالی بر روی روزنامه:

۱- توله سگ را در اتاقی که باسانی قابل تمیز شدن است محبوس کنید و کف اتاق را با روزنامه مفروش نمایید. وقتی توله سگ به توالی کردن در یک نقطه عادت کرد سایر روزنامه ها را بردارید. شما می توانید تدریجاً روزنامه را برداشته، سرانجام آن را کنار درب قرار دهید.

۲- در یک روز خوب و آفتابی روزنامه را در خارج خانه قرار دهید. روز بعد روزنامه را به طور کامل بردارید. به طور حتم سگ جهت توالی کردن به خارج خانه خواهد رفت. پس از انجام این کار حیوان را تشویق کنید. مراقب باشید سگ جهت پیدا کردن روزنامه دوباره به طرف درب خانه برنگردد.

توالی کردن در خارج خانه

برای کسانی که تازه صاحب سگ شده اند و در نتیجه در امر نگهداری سگ مبتدی هستند توالی کردن نا به جا معضل بزرگی است اما با کمی صبر و حوصله می توان آن را حل کرد. سگها معمولاً تمایل دارند در جاهایی که خودشان یا سایر سگها توالی کرده اند اقدام به دفع ادرار و مدفوع نمایند. بنابراین اگر برایشان ممکن باشد به چنین محل هایی می روند. توله سگها به طور حتم پس از نوشیدن مایعات یا بیدار شدن از خواب و در عرض نیم تا یک ساعت پس از غذا خوردن دفع ادرار یا مدفوع می کنند لذا در این مواقع حیوان را به محلی که

برای توالت کردن در نظر گرفته‌اید منتقل کنید و با زنجیر نگه دارید. این محل ممکن است قسمتی از باغ که دارای خاک معمولی است باشد یا اینکه محل خاصی برای حیوان تعبیه شود. قبل و بعد از توالت کردن با توله سگ بازی کنید و در عین حال کلمات خاصی را به زبان آورید. این کلمات بعدها به عنوان فرمان یا علامتی جهت توالت کردن به کار خواهد رفت، اما دقت کنید که این فرمان با فرمانهای دیگر کاملاً تفاوت داشته باشد.

اگر شما به سگ مهلت دادید تا از خانه خارج شود و عمل دفع را انجام دهد ولی سگ پس از بازگشت به داخل خانه، زمین یا فرش را کثیف کرد باید به او بفهمانید که کارش اشتباه بوده و با گفتن واژه شرم‌کن حیوان را سرزنش کنید. چندین بار این واژه را تکرار کنید و سپس با عجله او را بیرون از خانه ببرید. اگر حیوان بیرون از خانه مدفوع کرد، او را مورد تشویق قرار دهید.

اگر تازه صاحب یک توله سگ شده‌اید، تعطیلات آخر هفته‌تان را به آن اختصاص دهید و کل روز را جهت تعلیم توالت رفتن صرف کنید. اگر شما توله سگ را تحت نظر قرار دهید و محل مورد نظرتان جهت دفع کردن را به حیوان نشان دهید، توله سگ در دفعات بعد از آن محل استفاده می‌کند. اگر چه تعطیلی کسل‌کننده‌ای خواهد بود ولی بهتر از این است که به طور منقطع ساعتها یا روزها را صرف تعلیم توالت رفتن به سگ نمایید. به توله سگی که سن بیشتری دارد می‌توان به طور کامل در خلال یک تعطیلی آخر هفته توالت رفتن را تعلیم داد. از تنبیه توله سگهایی که به اشتباه در جاهای ممنوع توالت می‌کنند اجتناب کنید و به جای تنبیه کردن واژه شرم‌کن را چندین بار تکرار کنید.

دوباره یادآوری می‌شود که توله سگهایی که به طور آزاد در خانه رفت و آمد می‌کنند معمولاً در جاهای ممنوع نیز توالت می‌نمایند. برای جلوگیری از این کار آنها، وقتی احساس کردید حیوان آماده دفع کردن است او را به حیاط ببرید و در جای خاصی که کف آن از سایر قسمتها متمایز است قرار دهید؛ حیوان خیلی سریع به این محل عادت می‌کند. در اینجا یک مسئله را متذکر می‌شویم که اگر حیوان در دفع کردن مشکل دارد می‌توانید از شیاف مقعدی کودکان استفاده نمایید. وارد کردن شیاف باعث تحریک عمل دفع می‌شود لذا حیوان را به محلی که برای توالت در نظر گرفته‌اید منتقل نمایید. نکات زیر را مورد توجه قرار دهید:

۱- ایستادن پشت در نشانه این است که سگ می‌خواهد جهت توالت کردن به خارج

برود.

۲- سگها دوست دارند در محل قبلی‌شان توالیت کنند لذا با بوکشیدن آن محل را پیدا می‌کنند.

۳- وقتی سگ در حال توالیت کردن است با گفتن کلماتی مثل «عجله کن» سگ را تشویق به این کار کنید.

افرادی که صاحب سگهای کوچک خانگی هستند نیز تمایل دارند با وجود اینکه سگ توالیت کردن روی روزنامه یا داخل جعبه را یادگرفته جهت توالیت کردن به خارج خانه برود. به منظور تعلیم توالیت در خارج خانه، ابتدا روزنامه و جعبه را به خارج از خانه منتقل کنید و وقتی احساس کردید زمان توالیت کردن توله سگ فرا رسیده آن را به خارج خانه ببرید و در محل مورد نظر قرار دهید. توله سگ به کمک قدرت بویایی‌اش محل توالیت کردن را پیدا می‌کند و لازم نیست شما خودتان را به زحمت بیندازید. توله سگ پس از مدتی به این محل عادت می‌کند. روزنامه‌ای که برای تشخیص محل توالیت در خارج خانه قرار داده‌اید را بتدریج کوچک و کوچکتر کنید تا اینکه سرانجام کاملاً آن را بردارید. در صورت استفاده از جعبه نیز موادی را که در کف جعبه قرار می‌دادید کم‌کم خارج کنید و بعد از گذشت چند روز جعبه را بردارید. با گذشت زمان شما هر روز قسمتی از مواد جانبی موجود در محل توالیت را بردارید تا اینکه نهایتاً تنها زمین یا سبزه باقی بماند. بعد از سپری شدن این مدت باید سگتان کاملاً تربیت شده باشد. به طور حتم وقتی شما روزنامه را از خانه به حیاط آوردید باید آن را با قرار دادن چند قطعه سنگ در گوشه‌هایش ثابت کنید تا باد آن را حرکت ندهد. در انتها یادآوری می‌شود که قدم زدن باعث تحریک حیوان جهت توالیت کردن می‌گردد. حیوان در ده دقیقه اول این کار را انجام می‌دهد لذا حیوان را با زنجیر در محل مورد نظرتان برای توالیت کردن نگه دارید و پس از مدفوع کردن با خاک‌انداز مدفوع را بردارید و در سطل آشغال بیندازید.

عدم موفقیت در تعلیم توالیت کردن

جهت زندگی در خانه محدودیت‌هایی را برای سگ تعیین کنید ولی هرگز سگ را برای اشتباهی که مرتکب می‌شود سرزنش نکنید زیرا این کار باعث جری‌تر شدن حیوان می‌شود. نباید پس از اینکه سگ مرتکب اشتباهی شد او را در قفس محبوس و زندانی کنید و باعث انزجار او از قفس گردید؛ چرا که حیوان باید قفس را به عنوان جایی امن جهت استراحت

دوست داشته باشد. محلی را که اشتباهاً سگ کثیف کرده با ضدعفونی کننده بی بو تمیز کنید زیرا بوی سانس شده از محل، سگ را جهت توالیت کردن مجدد در آنجا ترغیب می کند. ضدعفونی کننده باعث از بین رفتن میکروبها نیز می گردد. در موقع کار از دستکش لاستیکی استفاده کنید.

تغذیه توله سگها

قسمت اصلی جیره غذایی تولهها شیر می باشد، اما برخی از اشکال گوشت جهت تأمین پروتئین، و بیسکویت یا غلات جهت تأمین کربوهیدراتها نیز لازم می باشد. شیر اهمیت حیاتی در رشد تولهها دارد زیرا کلسیم که جهت تشکیل استخوانها ضروری است را تأمین می نماید.

یک عقیده قدیمی وجود دارد که می گوید دادن شیر به تولهها باعث آلودگی انگلی در آنها می شود اما این نظر کاملاً غلط می باشد، اما تغذیه تولهها از مادری که درمان ضدانگلی کاملی نشده است می تواند موجب آلودگی انگلی آنها شود. در اینجا جهت آشنایی شما ترکیب شیر سگ در مقایسه با شیر سایر حیوانات آورده می شود.

وزن مخصوص	آب	کل	خاکستر مواد جامد	قند شیر	آلبومین	کازئین	چربی	
۱/۰۳۱۰	۸۷/۰۸	۱۲/۹۲	۰/۷۱	۴/۹۰	۰/۵۴	۳/۰۴	۳/۷۳	گاو
۱/۰۳۵۰	۷۵/۴۷	۲۴/۵۳	۰/۷۳	۳/۰۸	۵/۰۵	۶/۱۰	۹/۵۷	سگ
۱/۰۴۰۰	۸۰/۸۲	۱۹/۱۸	۰/۸۹	۴/۹۱	۱/۵۵	۴/۹۷	۶/۸۶	میش
۱/۰۳۷۴	۹۰/۷۰	۹/۳۰	۰/۴۰	۵/۷۰	۰/۱۰	۱/۹۰	۱/۲۰	مادیان
—	۸۲/۱۰	۱۷/۹۰	۰/۵۸	۴/۹۱	۵/۹۳	۳/۱۲	۳/۳۳	گربه
۱/۰۳۳۵	۸۵/۷۱	۱۴/۲۹	۰/۷۶	۴/۴۶	۱/۰۹	۳/۲۰	۴/۷۸	بز
۱/۰۳۸۰	۸۴/۰۹	۱۵/۹۶	۱/۰۵	۳/۱۳	۷/۲۳	۷/۲۳	۴/۵۵	خوک

پروتئین با خوردن گوشت، مرغ، ماهی، تخم مرغ و سویا که منابع خوبی از پروتئین هستند تأمین می شود. نقش اصلی پروتئین در ساخت ماهیچه و بافتهای بدن می باشد. شیر حاوی پروتئین مخصوص به خود به نام کازئین است که تنها منبع تأمین پروتئین در

هفته‌های اول زندگی توله‌ها می‌باشد.

کربوهیدرات‌ها بوسیله خوردن نان، بیسکویت، غلات و فرنی تأمین می‌شود. کربوهیدرات‌ها یا جهت تولید انرژی و گرما مصرف می‌شوند یا بصورت انرژی ذخیره می‌گردند. لذا نباید به مقدار زیاد در سگهای مسن بکار روند مگر اینکه این سگها ورزش‌های سنگینی انجام می‌دهند؛ در غیراینصورت باعث چاق شدن آنها می‌گردد. سگهای چاق در معرض ابتلا به بسیاری از بیماریها قرار دارند.

در مورد توله‌ها خطر افزایش وزن کمتر است. نیازهای غذایی آنها نسبت به وزنشان خیلی بیشتر از سگهای بالغ می‌باشد. مهمترین دوره رشد در سگها سنین بین ۷ هفتهگی تا ۶ ماهگی می‌باشد لذا تغذیه صحیح توله سگ در این زمان بسیار حیاتی است. غفلت یا اشتباه در تغذیه صحیح در این دوره توله‌ها را ضعیف و با وضعیت استخوانی و دندانی نامناسب بار خواهد آورد و یا مانع از رشد کافی توله‌ها خواهد گردید. در هنگام خرید توله سگ از پرورش دهنده آن جیره غذایی حیوان را سؤال کنید. اگر غذای مزبور از ارزش غذایی خوبی برخوردار بود شما نیز می‌توانید همان رژیم غذایی را ادامه دهید در غیر اینصورت باید رژیم غذایی جدیدی برای حیوان فراهم نمایید. در هر حال مراقب باشید که نباید عجولانه غذای حیوان را تغییر دهید بلکه با تغییر تدریجی امکان سازگاری را برای حیوان فراهم نمایید.

در سن ۱۲-۷ هفتهگی توله‌ها باید چهار وعده در روز غذا بخورند اما حجم غذای هر وعده کم باشد. اگر مایلید می‌توانید در انتهای این دوره تعداد وعده‌ها را به سه وعده تقلیل دهید. دو وعده غذا باید شامل گوشت باشد. گوشت تازه بهتر است خرد شود و بصورت پخته در اختیار حیوان قرار گیرد. گوشت مرغ که استخوانهای ریز آن درآورده شده نیز مناسب می‌باشد. جگر و دل نیز مقوی هستند اما گاهی اوقات باعث اسهال می‌شوند. همچنین ماهی که بخوبی استخوان‌گیری شده باشد می‌تواند بعنوان جایگزین گوشت مورد استفاده قرار گیرد. همچنین می‌توان از غذاهای کنسروی طبق دستور سازنده آن استفاده کرد.

دو وعده غذای دیگر باید شامل شیر و کمی حبوبات یا بیسکویت باشد. دادن بیسکویتهای سفت به توله‌ها جهت جویدن مناسب است زیرا باعث تقویت لثه‌های آنها می‌گردد. اگر تصمیم دارید که استخوان در اختیار توله قرار دهید سعی کنید استخوان بزرگ باشد. استخوانهای کوچک مثل استخوان مرغ ممکن است خطرناک باشند. همانند سگهای بالغ آب تازه همیشه باید در دسترس توله‌ها باشد.

از سن ۱۲ هفتهگی تا ۶ ماهگی سه وعده غذا در روز کافی است. چون توله‌ها در حال

رشد می‌باشند مقدار نسبی هر وعده را افزایش دهید. وعده اول یا صبحانه شامل بیسکویت همراه با شیر است. در صورتیکه از تخم‌مرغ به صورت خام و یا پخته مخلوط در غذای او استفاده کنید، غذای کاملی خواهد بود. در صورتی که مایل بودید از پنیر و خامه، عسل و نان سوخاری هم به عنوان تنوع در اولین وعده غذایی او می‌توان استفاده کرد. دو وعده دیگر را می‌توان از گوشت یا مرغ، هویج و حبوبات استفاده نمود.

از ۶ ماهگی تا یک سالگی دو وعده غذا باید به حیوان داده شود. این دو وعده می‌تواند بسته به اشتها حیوان یا بر حسب شرایط زندگی صاحب آن شامل صبح و عصر یا ظهر و عصر باشد.

مصرف گوشت به هر شکلی که باشد مناسب خواهد بود، منتهی بهتر است با دو برابر حجم آن هویج مخلوط شود. مصرف سبزیجات بخصوص جعفری و اسفناج در رژیم غذایی سگ مناسب بوده و در صورتی که کمی نان، برنج یا جو و پوره سیب‌زمینی به آن اضافه شود، غذای تهیه شده برای سگ کامل خواهد بود. در صورتی که حیوان به شیر علاقه دارد کمی شیر هم به آن بدهید اما شیر را قبل از مصرف کمی ولرم کنید.

مقدار غذا

از آنجایی که توله‌های نژادهای مختلف اندازه‌های متفاوتی دارند تعیین قاعده خاص برای تغذیه آنها غیرممکن است اما بعنوان یک راهنمای کلی می‌توان گفت که مثلاً توله‌ای که چهار بار در روز غذا می‌خورد باید در هر وعده مقداری غذا به او داده شود که بی‌درنگ تمام آن را بخورد بدون اینکه پس مانده‌ای برجای بگذارد. اگر توله شما سرحال و فعال است اما غذا را کامل نمی‌خورد غذا بیش از نیاز حیوان بوده است. اما اگر حیوان بی‌حال و آرام به نظر می‌رسد بهتر است که با دامپزشک تماس بگیرید. سعی کنید همیشه سر موقع به حیوان غذا بدهید. توله معده کوچکی دارد و از خوردن غذای کم در دفعات زیاد بیشتر از غذای زیاد در یک وعده لذت می‌برد. اگر غذایی در ظرف باقی ماند حتماً آنرا دور ریخته و ظرف غذای حیوان را بشویید. بعضی از توله‌ها از خوردن سبزیجات تازه لذت می‌برند لذا در صورت تمایل کمی به غذای آنها اضافه نمایید. روغن کبد ماهی و مکملهای ویتامینی و معدنی ممکن است برای توله‌ای که وضعیت بدنی ضعیفی دارد ضروری باشد. سعی کنید این مکملها را طبق دستور سازنده بکار ببرید چون زیادی آنها نیز مشکل ساز است.

دندان درآوردن

توله‌ها از سنین اولیه رشد از سن سه هفتگی به بعد به تدریج دارای یک ردیف دندان‌های پیشین و نیش می‌شوند.

بین ۱۲ هفتگی و ۶ ماهگی بتدریج دندانهای شیری جای خود را به دندانهای دائمی می‌دهند. تعویض دندانها از دندانهای پیشین فک بالا شروع شده و آخرین دندانهای اصلی دندانهای آسیای بزرگ در فک پائین می‌باشند. از این راه می‌توان سن تقریبی توله‌ها را با استفاده از فرمول دندانی تخمین زد. اکثر توله‌ها با ناراحتی کمی دندانهای خود را تعویض می‌کنند اما در برخی موارد این تغییر با خونریزی و جراحت و درد همراه است.

در برخی موارد بخصوص در سگهای آپارتمانی دندانهای شیری تا زمانی که دندانهای اصلی شروع به درآمدن نکنند نمی‌افتند. این امر نه تنها باعث ناراحتی توله‌ها می‌شود بلکه باعث بدشکلی دهان حیوان می‌گردد لذا بهتر است با دامپزشک در این مورد مشورت کنید. وقتی دندانها تعویض می‌شوند توله دوست دارد هر چه را که بنظر سفت می‌آید بجود لذا هرگز کفش یا سایر اشیاء قابل جویدن را در دسترس حیوان قرار ندهید.

از سویی دیگر هرگز یک کفش کهنه هم جهت جویدن در اختیار توله قرار ندهید زیرا بعداً توله قادر به تشخیص آن با کفش نوی شما نخواهد بود و این عادت زشت از سر حیوان نخواهد افتاد. یک تکه استخوان بزرگ یا استخوان مصنوعی در اختیار حیوان قرار دهید تا توله آنرا بجود. این استخوان جهت تقویت لثه‌ها و تمیز کردن دندانها نقش بسزایی دارد ولی همانطور که قبلاً گفته شد از دادن استخوان ریز و برنده مثل استخوان مرغ به سگ خودداری کنید زیرا این استخوانها اکثراً جویده نشده بلکه بلعیده می‌شوند و می‌توانند موجب جراحت روده و معده گردند. ضمناً می‌توانید یک عروسک پارچه‌ای بزرگ در اختیار توله قرار دهید تا با آن بازی کند.

برس زدن و حمام کردن توله‌ها

توله‌ها اصولاً نیازی به حمام کردن ندارند اما در صورت لزوم حیوان را با آب ولرم و شامپوی مخصوص سگ یا شامپوی بچه بشویید. سپس حیوان را بطور کامل خشک کنید تا سرما نخورد. برس زدن یا شانه کردن توله‌ها بخصوص در نژادهای مو بلند باید بطور روزانه انجام شود. هرچه سریعتر که ممکن است این کار را شروع کنید تا حیوان به آن عادت کند. توله‌ها حتی اگر از پرورش دهندگانی که در بهترین شرایط حیوانات خود را نگهداری

می‌کنند نیز خریداری شوند ممکن است آلوده به کک، کنه و جرب باشند. شما نباید بی‌جهت نگران شوید چون انگل‌های خارجی سگ قادر به زندگی بر روی بدن انسان نیستند. بهتر است بدن حیوان را بوسیله پودر ضدحشره‌ای که دامپزشک به شما توصیه می‌کند از سن ۸ هفتگی به بعد بطور هفتگی آغشته نمایید. ضمناً شستن مکرر محل خواب توله نیز به بهبود این وضع کمک می‌کند. در مواردی که سگها در فضای آزاد منزل نگهداری می‌شوند، اغلب دیده شده سگها به کنه آلوده می‌گردند و این آلودگی بیشتر از طریق کودهای حیوانی که در قسمتی از حیاط منزل انباشته شده در سگ پدیدار می‌شود. در صورتی که مطابق دستورالعمل سموم مورد نظر استعمال شوند، مجدداً بعد از ۲ تا ۳ هفته کنه‌ها را در سطح پوشش خارجی بدن سگ بخصوص در قسمت‌های کم مو نظیر کشاله ران و در زیر شکم و داخل لاله گوش و اطراف چشم خواهید دید. در این صورت علت وجود کنه را نباید به علت استعمال ناصحیح سم مورد نظر دانست، بلکه به علت کودهای حیوانی موجود در فضای منزل می‌باشد و تا زمانی که عمل سمپاشی در محوطه منزل و فضای سبز و درختان و روی کودها انجام نگیرد، امکان داشتن کنه در سطح بدن سگ مجدداً وجود خواهد داشت و ریشه کن شدن آن منوط به سمپاشی و استفاده از دستگاه شعله‌افکن خواهد بود.

برنامه بهداشتی توله‌ها

واکسیناسیون بر علیه بیماری‌های دیستمپر، هپاتیت عفونی ناشی از آدنو ویروس تیپ ۱، عفونت ناشی از آدنو ویروس تیپ ۲، پارواویروس، پارانفلوانزا، لپتوسپیروز و هاری از اهمیت خاصی در حفظ سلامتی توله‌ها برخوردار است. این واکسنها اکثراً بصورت چندگانه همراه یا بدون واکسن هاری تزریق می‌گردند. اصولاً توله در حول و حوش ۱۲ هفتگی باید اولین واکسن خود را دریافت کند و جهت اطمینان بیشتر پس از اولین واکسن، یادآور بعدی در یک ماه بعد استفاده شده و سپس سالیانه واکسیناسیون تکرار گردد. جهت اطلاع از برنامه واکسیناسیون توله‌ها بهتر است که با دامپزشک مشورت نمایید.

حتماً به این نکته توجه فرمایید که قبل از واکسیناسیون توله از تماس آن با سایر توله‌ها یا سگهای دیگر جلوگیری نمایید. حتی توله را در محیطی که قبلاً توله سگی در آنجا نگهداری می‌شده است وارد نکنید زیرا بیماریهای ویروسی بسیار واگیردار بوده و حتی می‌توانند از محیط آلوده به حیوان منتقل شوند. این امر خصوصاً در مورد توله‌هایی که از

شیر مادر خود بی بهره بوده‌اند اهمیت بیشتری دارد. ضمناً توله‌ها جهت پیشگیری از آلودگی‌های انگلی (مثل کرم گرد) باید مورد درمان ضدانگلی قرار گیرند.

توله‌های مبتلا به انگل، اغلب بی‌اشتها بوده ولی عدم تمایل به غذا نمی‌تواند حتماً دلیل بر آلودگی انگلی باشد لذا بهتر است با دامپزشک مشورت نمایید.

بهر حال توله سالم باید آماده غذاخوردن باشد و غذا را تا آخر بخورد. حتماً باید موهایی براق، چشمانی درخشان و وضعیت بدنی مناسبی داشته باشد. ضمناً باید سرزنده و هوشیار بوده و آماده بازی کردن باشد. اگر توله شما چنین مشخصاتی را دارد شما صاحب یک توله سالم شده‌اید.

بخش چهارم

مراقبت از سگ

انتخاب یک سگ بالغ بعنوان حیوان خانگی مثل قمار کردن است چون ممکن است حیوان کاملاً فرمانبردار باشد و تعالیم مربوط به زندگی در خانه را به خوبی یاد گرفته یا اینکه از اطاعت از شما سرباز زند. حیوان ممکن است قبلاً آزاد بوده تا بطور خودسر به هر طرف بدود لذا مهار کردن چنین حیوانی مشکل است. در این موارد ممکن است شما صاحب حیوانی شده باشید که مالک قبلی آن بدلیل ناتوانی در نگهداری آن اقدام به فروش یا واگذاری آن کرده است. لذا شما قبل از خریداری یک سگ بالغ حتماً با صاحب قبلی آن تماس بگیرید و از روحیات سگ سؤالاتی بکنید؛ زیرا ممکن است سگ عادات بدی مانند دویدن دنبال وسایل نقلیه، کشتن مرغ و خروس یا گازگرفتن مردم داشته باشد لذا باید فکر کنید که آیا قادر به نگهداری چنین حیوانی هستید یا نه؛ زیرا این ترحم به حیوان نیست که مدام از خانه‌ای به خانه دیگر جابه‌جا شود. اگر شما سگ سرکش و شروری دارید هرگز آنرا به شخصی که دنبال سگ نگهبان می‌گردد ندهید و به قولی خود را از دست آن خلاص نکنید زیرا صاحب جدید آن هم مسلماً دنبال راهی برای خلاص شدن از آن می‌گردد.

سگهای بالغ نیز مانند توله سگها باید جعبه یا سبد مخصوص به خود داشته باشند که در جای ساکتی که در جریان هوا نباشد قرار گرفته باشد. ضمناً باید یاد بگیرند که تا زمانی که به آنها اجازه خروج داده نشده داخل جعبه یا سبد خود بمانند. هرگز به سگ اجازه ندهید که روی صندلی شما بنشیند چون ممکن است چسبیدن موهای آن به لباس شما برای شما امر عادی باشد اما برای مهمانهای شما قابل قبول نمی‌باشد؛ چون سگهای بالغ مرحله جودن را پشت سرگذاشته‌اند می‌توانید برای آنها یک سبد

حصیری خریداری کنید یا اینکه از یک جعبه چوبی مقاوم که یک طرف آن دیوار ندارد استفاده کنید. همچنین می‌توانید از سبدهای پلاستیکی استفاده نمایید. در هر صورت باید محل خواب به اندازه کافی بزرگ باشد تا حیوان در آن احساس آرامش کند. در کف محل خواب حیوان می‌توانید از یک پتو بعنوان زیرانداز استفاده کنید. خوب است که بخاطر داشته باشید که تخم انگل‌های خارجی اغلب داخل این پتو پنهان می‌شوند لذا بهتر است آنرا بطور منظم بشویید.

اگر سگ شما در داخل لانه‌ای در حیاط زندگی می‌کند باید مطمئن باشید که لانه مزبور گرم بوده و هوا به آن نفوذ نمی‌کند. لانه مورد نظر باید از چوب ساخته شده و کمی از زمین بالاتر باشد تا رطوبت به آن نفوذ نکند ضمناً در جهت کوران هوا نیز نباشد. مگر در مواقعی که هوا خیلی خوب است لانه سگ را باید در خانه، گاراژ یا انباری قرار دهید.

اگر لانه سگ دائمی است و حیوان باید در طول سال در آن زندگی کند باید به اندازه کافی بزرگ باشد تا حیوان در آن کاملاً احساس راحتی کند. ارتفاع آن هم باید به حدی باشد که حیوان بتواند براحتی در آن بایستد. لانه مزبور باید در گوشه‌ای از باغ که از سرما، باد و نور خورشید محفوظ باشد قرار داده شود. هر روز باید مدفوع موجود در لانه تخلیه شود تا باعث آلودگی انگلی نشود ضمناً کف لانه باید بوسیله یک ماده ضدعفونی کننده شستشو شود. محل خواب حیوان نیز باید حداقل هفته‌ای یکبار شسته شود.

تمرین و بازی

تمامی سگها بدون توجه به نژاد آنها به اشکال خاصی از ورزشهای روزانه نیاز دارند. ورزش نقش مهمی در حفظ سلامت و شادابی حیوان دارد بطوری که بسیاری از بیماریهای سگ ناشی از خوردن غذای زیاد و ورزش کم می‌باشد. سگهای کوچک جتنه به دویدن زیاد نیازی ندارند و تنها باید فعالیت‌های بدنی کافی را داخل خانه یا حیاط منزل انجام دهند اما سگهای بزرگ حداقل باید روزی یک ساعت را به بازی و دویدن بپردازند و تنها قدم زدن با قلاده و زنجیر کافی نیست؛ لذا اگر محیط کافی جهت دویدن حیوان ندارید می‌توانید با حیوان به توپ‌بازی بپردازید که بدون خستگی شما نیاز حیوان به دویدن را تأمین می‌نماید. باید بخاطر داشته باشید که نباید به طور اولیه و ناگهانی حیوان را وادار به فعالیت سخت بدنی نمایید، این امر باعث کشیدگی عضلات سگ می‌گردد.

تعلیم و تربیت سگ

در جوامع امروزی، سگ فقط حیوانی خانگی نیست، بلکه یار باوفای انسانهای تنها، دوست صمیمی و عصای دست نابینایان، همپای عاشقان شکار، چوپان گله‌های گوسفند و گاو، نگهبان، نامه‌رسان، هم‌رمز سربازان در جبهه‌های جنگ و بالاخره شریک انسان در تمام ابعاد زندگی است.

با این وجود مهمترین عامل در ایجاد رابطه صمیمی و دوستانه مابین سگ و صاحبش تربیت صحیح آن می‌باشد. تربیت سگ یکی از کلیدی‌ترین موارد است که قبل از تصمیم به نگهداری این حیوان باید به آن بیندیشید و اگر سگ نداشته باشید بهتر از آنست که سگتان با مزاحمتی که برای دیگران فراهم می‌کند ابزار شرمندگی شما را فراهم آورد.

با توجه به موارد گفته شده، کلیه نکات ضروری جهت تربیت سگ در فصل اول کتاب آورده شده است. لذا می‌توانید جهت مطالعه پیرامون تربیت سگ به فصل مربوطه مراجعه نمایید.

رسیدگی به وضعیت موها

تمامی سگها نیاز به شانه کردن روزانه دارند. این امر موجب بهبود ظاهر حیوان در نژادهای مو کوتاه می‌گردد اما در نژادهای مو بلند یک امر کاملاً ضروری است. یکی از عمده شکایات صاحبان سگ، در مورد ریختن مو روی مبل، فرش و اسباب خانه می‌باشد لذا با شانه کردن منظم می‌توانید این مشکل را تا حدی برطرف کنید. اگر شما توله خود را از روزهای اول به شانه زدن روزانه عادت دهید در آینده این کار حیوان را مضطرب نکرده بلکه از آن لذت می‌برد. برای سگهای مو کوتاه معمولاً استفاده از یک برس با پرزهای نسبتاً محکم کفایت می‌کند. برس زدن، موهای مرده را حذف و پوشش بدن را درخشان و براق می‌کند. فصل موریزی معمولاً در بهار و پائیز می‌باشد و بمدت ۴ تا ۶ هفته به طول می‌انجامد که در آن موهای قدیمی می‌ریزد و پوشش جدید در عرض ۴ تا ۶ ماه جای آن را می‌گیرد. وقتی سگها در فصل موریزی هستند بطور روزانه آنها را شانه کنید. وجود کمی شوره در پوست طبیعی است اما اگر زیاد بود نشانگر شستشوی بیش از حد و خشکی پوست حیوان است. در موقع شانه کردن سعی کنید که حیوان را بخوبی تیمار کنید نه اینکه تنها با کشیدن شانه و برس بر روی موهای سطحی حیوان، خود را فریب دهید. شانه کردن گاهی تا

یک ساعت وقت شما را بخود اختصاص می‌دهد لذا قبل از خرید سگ به این مسئله توجه نمایید. با شانه کردن منظم می‌توانید مانع از تشکیل گره در موی حیوان شوید ولی در صورت تشکیل گره باید آنها را با قیچی که نوک آن تیز نباشد بردارید. اگرچه محل برداشتن گره ممکن است کم موتر بنظر آید اما نگران این امر نباشید چون بزودی بوسیله رشد مو جبران می‌گردد. گاهی مواقع برداشتن گره‌ها خیلی دردناک می‌شود لذا سعی کنید با دامپزشک مشورت نمایید زیرا احتمال دارد نیاز به بیهوشی حیوان باشد. در صورتی که شما گره‌ها را بکشید برای حیوان دردناک بوده لذا ممکن است در مواقع شانه زدن بعدی حیوان از این کار امتناع نماید. علاوه براین در برخی از نژادها بسته به سرعت رشد موها، موهای بدن باید یک یا چند بار در طول سال کوتاه شود و این امر می‌تواند بوسیله صاحب حیوان یا مراکز مربوطه انجام شود. بلند بودن موها بخصوص در فصل تابستان باعث احساس گرمای بیش از حد در حیوان شده و حیوان کلافه و ناآرام می‌گردد ضمناً احتمال گرمزدگی نیز در حیوان افزایش می‌یابد؛ علاوه بر این در حین شانه کردن باید پوست حیوان را نیز از نظر وجود زخم یا انگل‌های خارجی مثل کک و شپش و کنه و جرب مورد بازرسی قرار دهید. ضمناً باید بذر گیاهان را نیز از داخل موها وبخصوص بین پنجه‌ها در بیاورید زیرا وارد شدن آنها به داخل پوست می‌تواند برای حیوان دردناک باشد؛ لذا شانه کردن روزانه موها برای شما این فرصت را فراهم می‌کند که پوست حیوان را از نظر وجود شوره و زخم که گاهی مواقع نیاز به توجه بیشتر دارد مورد معاینه قرار دهید.

در حین شانه کردن بخصوص در نژادهای مو بلند مثل اسپانیل، کف پاهای حیوان را نیز مورد معاینه و بازرسی قرار دهید زیرا وارد شدن خار به پاها می‌تواند بسیار دردناک باشد. بهتر است که موهای بین پنجه‌ها و زیر کف پا کوتاه شوند؛ و در مواقعی که هوا بارانی است در صورت کثیف شدن پاها، آنها را بشوئید؛ زیرا تجمع سنگریزه یا گل سفت شده در زیر کف پا ممکن است باعث ایجاد کیست بین انگشتی یا دُم‌ل روی پاها گردد. این حالت بخصوص در سگهایی که در کف پاهایشان فرورفتگی دارند دیده می‌شود.

روش شانه کردن

در سگها پنج نوع پوشش بدنی وجود دارد؛ بعضی از آنها دارای موهای بلند، بعضی موهای ابریشمی، برخی مجعد غیرافشان، بعضی‌ها صاف و بالاخره نوع سیمی می‌باشد. بنابراین هر یک از این نوع پوشش‌ها نیاز به رسیدگی کردن خاص خود را دارند ولی اصول

شانه کردن در تمام این انواع یکی است و هدف اصلی از شانه کردن رفع موهای مرده و زائد و تمیزی مو و حفظ جلای مناسب آنهاست. در جدول زیر انواع پوشش‌ها به همراه نوع رسیدگی که برای آنها لازم است ذکر می‌گردد.

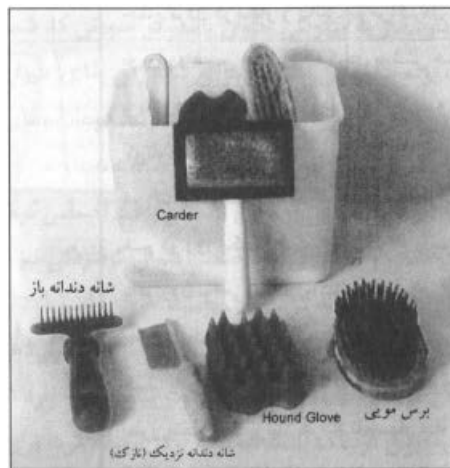
نوع پوشش	میزان رسیدگی
موی بلند همراه با پوشش عمقی	حمام کردن در بهار و پاییز. برس کردن و شانه کردن مو به جلو و سپس عقب. شانه کردن پوشش عمقی
موی ابریشمی	برس زدن و شستشوی زود به زود. هر سه ماه یکبار موها را کوتاه کنید
مجعد غیرافشان	هر ۶ تا ۸ هفته موها را کوتاه کنید و حیوان را حمام بدهید. هر دو روز یکبار قسمت‌های کوتاه را برس بزنید. قبل از برس زدن نواحی بلندتر را شانه بزنید.
صاف	بطور منظم شانه بزنید یا از برس سیمی (مویی) استفاده کنید. یا از Hound glove بطور منظم استفاده نمایید.
سیمی	بطور منظم شانه بزنید. هر سه تا چهار ماه موهای حیوان را کوتاه کنید و حیوان را حمام ببرید یا هر ۶ تا ۸ هفته موهای حیوان را کوتاه نمایید.

در اینجا یک برنامه کلی برای شانه‌زدن انواع سگها آورده می‌شود. اگرچه شما ملزم به انجام تمامی مراحل در هر مرحله شانه زدن نیستید اما ترتیب درست برای کسب بهترین نتیجه را به شما آموزش می‌دهد.

- ۱- از یک شانه دندان‌دار باز برای جدا کردن موها و از بین بردن گره‌ها استفاده کنید.
- ۲- از یک شانه نرم برای شانه کردن موهای زیر چانه، دم و پشت گوشها استفاده کنید.
- ۳- به میزان لازم موها را در جهت خواب آنها برس بزنید.
- ۴- موهای اضافی را با قیچی کوتاه کنید.
- ۵- موهای اطراف چشم، اندام تناسلی و مقعد را نیز کوتاه کنید.
- ۶- سگ را به روش صحیح بشوئید.
- ۷- به منظور صاف کردن موها، تمام بدن را بخوبی برس بزنید.

ابزار لازم جهت شانه کردن

حداقل هر سگ به شانه و برس مخصوص به خود نیاز دارد. برس‌ها به انواع مویی، hound gloves و Carder تقسیم می‌شوند. همچنین شما جهت کوتاه کردن موهای سگ به قیچی نیاز دارید. ماشین‌های برقی نیز جهت کوتاه کردن موها مورد استفاده قرار می‌گیرند که البته باید این کار توسط افراد با تجربه باشد.

جهت جلوگیری از زنگ زدن این ابزار آنها را دور از رطوبت نگهداری نمایید. بعد از اتمام هر جلسه، ابزار مزبور را تمیز کنید و پس از روغن‌کاری در جای خود قرار دهید.

استفاده از شانه

شانه‌ها شامل انواع فلزی و پلاستیکی می‌باشد. دندانه شانه پلاستیکی اغلب شکسته می‌شود یا اینکه حیوان آن را می‌جود. در هر دو مورد نوک و کناره دندانه‌ها باید گرد باشد تا به مو یا پوست آسیبی نزنند. تمامی سگها به شانه‌های دندانه باز که فاصله دندانه‌های آن حدود ۲ میلی‌متر باشد نیاز دارند. سگهایی که موهای نرم دارند یا نژادهایی که موهایشان مستعد توده شدن می‌باشند نیز باید شانه دندانه نزدیک داشته باشند.

روش استفاده از شانه

۱- شانه دندانه باز را به عمق موها وارد کنید و سعی کنید بوسیله آن گره‌ها و توده‌های

تشکیل شده بخصوص در پوشش خارجی را از بین ببرید.

۲- از یک شانه دندان نزدیک جهت جدا کردن موهای پوشش زیرین و خارج کردن موهای مرده‌ای که اتصال محکمی ندارند استفاده کنید. هرگز خیلی محکم شانه را نکشید زیرا باعث ناراحتی سگ می‌گردد.

۳- اگر شما با هر گونه گره‌ای در موها مواجه شدید، شانه را دریاورید و با استفاده از شانه دندان باز یا انگشتانتان گره را باز کنید.

استفاده از برس مویی

برس مویی وسیله‌ای است که جهت تیمار کردن روتین حیوان مورد استفاده قرار می‌گیرد. پس از شانه کردن بخصوص در نژادهای مو بلند جهت تیمار نهایی بسیار مفید می‌باشد. همچنین پس از ورزش و دویدن حیوان جهت تیمار سریع حیوان قابل استفاده است. همیشه دندانها باید به اندازه کافی بلند باشند تا از میان موها به پوست حیوان برسند. برس‌هایی که دارای موهای کوتاه و متراکم هستند برای نژادهای مو کوتاه بسیار مناسب می‌باشند. جهت برس زدن سگهایی که داری موهای صاف می‌باشند سعی کنید که موها را در جهت خواب آنها از سر به طرف دم برس بزنید.

اگر سگ دارای موهای بلند است شما به برسی که دندانهای بلند و با فاصله‌ای دارد نیاز دارید. آرایشگرهای حرفه‌ای در استفاده از برس‌هایی که موهای آنها مصنوعی (سنتتیک) است با احتیاط رفتار می‌نمایند زیرا عقیده دارند که آنها الکتریسته ساکن بیشتری تولید می‌کنند و باعث شکستگی موها می‌گردند لذا تا حد امکان از برس‌های مویی طبیعی استفاده کنید.

برس زدن یک سگ مو بلند

در سگهای مو بلند و نژادهایی که موی آنها از بدنشان آویزان است، برس را وارد موها کنید و کمی آنها را در خلاف جهت رشد موها بچرخانید. در حین این کار تکانهای کوچکی نیز به برس بدهید. بخاطر داشته باشید که هرگز کل موها را در خلاف جهت خواب آنها برس نزنید زیرا باعث ضعیف شدن یا شکستگی موها می‌گردد.

برس زدن سگهایی که موهای متوسط دارند

در سگهایی که موهای متوسط دارند (مثل لابرادور)، توجه خاصی به اندامهای خلفی

بکنید زیرا در این سگها موهای محافظ در پوشش بدن به اندازه‌ای بلند و محکم است که پس از مرگ هم باقی می‌ماند لذا حرکت سگ یا لیس زدن باعث حرکت این موها بطرف اندام‌های خلفی و تشکیل توده‌های متراکم می‌گردد.

استفاده از Carder

نوعی برس سیمی است که در آن برروی صفحه‌ای مستطیلی دندانه‌های سیمی کوتاه و خمیده‌ای وجود دارد. عمل Carder خارج کردن موهای پوشش زیرین در نژادهای مو کوتاه می‌باشد. روش استفاده از آن مانند سگهای مو بلند است. دندانه‌ها را به آرامی به طرف پوست وارد کنید و سپس Carder را بطرف سطح حرکت دهید.

استفاده از hound glove

Hound glove جهت تیمار کردن سگهای مو کوتاه، بخصوص سگهای شکاری، جهت جلا دادن به پوشش خارجی و خارج کردن موهای مرده بسیار مفید می‌باشد. اینها دارای برجستگی‌های سیمی یا پلاستیکی می‌باشند و شما می‌توانید مثل دستکش آنها را بپوشید. این دستکش‌ها در سگهایی که پوشش بدن آنها بلندتر از سگهای لابرادور است مؤثر نمی‌باشد.

حمام کردن و اقدامات آرایشی

پاسخ مشخصی در مورد این سؤال که چند وقت یکبار باید یک سگ را حمام کرد وجود ندارد. سگی که کثیف است و بو می‌دهد نیاز به حمام دارد ولی کثیفی جزئی را می‌توان پس از خشک شدن بوسیله برس زدن برطرف کرد. اکثر سگها به حمام بیشتری در فصل تابستان نیاز دارند. برخی از سگها نیاز به حمام ماهانه و بعضی بیشتر از این نیاز دارند اما شستشوی بیش از حد باعث کم شدن چربی‌های طبیعی سطح پوست شده و پوست حالت خشکی و خشنی بخود می‌گیرد و شفافیت و درخشندگی موها کمتر می‌شود. همیشه قبل از حمام کردن سگ، آنرا بخوبی تیمار نمایید و گرنه باعث تشکیل توده‌ها و گره‌های بیشتری خواهید شد. هرگز از پاک کننده‌های قوی یا صابون‌های قلیایی قوی استفاده نکنید زیرا پوست سگها حساس است. شما می‌توانید از شامپوهای مخصوص سگ یا از شامپوی بچه استفاده کنید. آب مورد استفاده باید ولرم باشد. شما می‌توانید از وان حمام خود نیز استفاده

کنید ولی باید بعداً آنرا بخوبی بشوئید. وان حمام بچه برای شستشوی سگهای کوچک مفید می‌باشد.

می‌توان از شامپوی خشک نیز جهت تمیز کردن سریع سگها استفاده کرد اما جهت استفاده در سگهای کثیف مناسب نمی‌باشد.

روش حمام کردن

۱- فردی را به عنوان کمک انتخاب کنید و از او بخواهید تا حیوان را موقع شستشو محکم نگه دارد. قلابه حیوان را باز کنید و آنرا داخل وان قرار دهید. از یک دوش دستی جهت پاشیدن آب روی پشت و اطراف بدن حیوان استفاده کنید.

۲- مقداری شامپو روی پشت حیوان بریزید و آنرا به همه‌جای بدن حیوان تا پائین پاها بمالید. سپس سر حیوان را بشوئید. مراقب باشید که شامپو به داخل چشم سگ نرود. در هنگام شستشو سعی کنید از پنبه یا پارچه کتانی که آنرا بوسیله روغن‌های معدنی نظیر پارافین یا گلیسیرین آغشته گردیده در گوش استفاده کنید و آنرا قبل از استحمام در داخل مجرای گوش حیوان قرار دهید تا از نفوذ آب به داخل مجرای گوش جلوگیری شود. وقتی سر سگ خیس می‌شود اغلب سگ سر خود را به اطراف تکان می‌دهد و آب را به اطراف پخش می‌کند.

۳- حال حیوان را بطور کامل با آب بشوئید. از سر شروع کنید به سمت عقب ادامه دهید.

آب بدن حیوان را بخوبی خشک کنید. در تابستان، دویدن حیوان در هوای آزاد و سپس برس زدن آن برای بسیاری از سگها کفایت می‌کند اما سگهای مو بلند باید با حوله خشک شوند.

۴- در زمستان حیوان را با حوله بخوبی خشک کنید و در جای گرم نگه دارید وگرنه حیوان سرما می‌خورد. می‌توانید از سشوار هم برای خشک کردن حیوان استفاده کنید اما باید ابتدا حیوان را عادت دهید تا از صدا و گرمای آن نترسد. سشوار را خیلی نزدیک بدن حیوان نگیرید.

طرز برخورد با گره‌ها و توده‌های مو

گره‌های کوچک را می‌توان با استفاده از شانه دندانه باز از بین برد. در ابتدا باید با

استفاده از شانه دندان باز و سپس با شانه نرم آنها را شانه کرد. گره‌های بزرگ را به این طریق نمی‌توان از بین برد بلکه ابتدا باید یک شانه را به زیر گره وارد کنید و سپس موی بالای شانه را بالا گرفته بوسیله قیچی کوتاه نمایید.

مراقبت خاص از سگهای مو بلند

اگر شما hound gloves, Carder و برسهای مو کوتاه، در سگهای مو بلند استفاده کنید قادر به تیمار کردن مناسب حیوان نیستید. اگرچه ظاهر حیوان بسیار مناسب بوده و پوشش خارجی آن صاف است ولی بدلیل نرسیدن نوک دندانهای برس به لایه زیرین، گره‌های متراکمی در آن ایجاد می‌شود که تنها راه چاره، کوتاه کردن مو و قیچی کردن گره‌هاست که هم برای شما دربرگیرنده صرف وقت و هزینه است و هم حیوان را ناراحت می‌کند؛ زیرا گاهی مواقع لازم است که زیر بیهوشی این کار انجام شود. خصوصاً در سگی مثل سگ افغان که ۱۸ ماه طول می‌کشد تا ظاهر حیوان به حالت اولش برگردد این امر بسیار ناراحت کننده می‌باشد. لذا هرگز تیمار کردن سگ مو بلند خود را فراموش نکنید و مطمئن شوید که از تکنیک و ابزار مناسب استفاده می‌کنید.

کوتاه کردن ناخن‌ها

سگهایی که در محیط روستایی و در فضای باز زندگی می‌کنند بدلیل حرکت بر روی زمین سخت نیاز به کوتاه کردن ناخن ندارند زیرا بطور طبیعی ناخن آنها در تماس با زمین سائیده می‌شود. ولی سگهایی که در خانه زندگی می‌کنند باید بطور مرتب ناخن‌هایشان کوتاه شود زیرا در غیراینصورت ممکن است ناخن آنها وارد گوشت شده و بسیار دردناک شود. لازم است به‌خاطر داشته باشید که بافت زیر ناخن سگها بسیار حساس است لذا تنها بافت شاخی ناخن باید کوتاه شود. جهت این کار تنها از ناخنگیرهای مخصوص استفاده کنید که متداولترین آنها ناخن‌گیر گیوتینی است. هرگز از قیچی و امثال آن استفاده نکنید زیرا این کار باعث رشته رشته شدن بقیه ناخن و دردناکی آن می‌گردد. در سگهایی که ناخنشان سفید رنگ است محل برش جلوی بافت صورتی زیرناخن است. در سگهایی که ناخنهای تیره رنگ دارند تشخیص این محل مشکل است لذا تنها قسمت جلوی ناخن که به عقب انحاء دارد را کوتاه کنید. کوتاه کردن بیش از حد موجب درد و خونریزی قابل توجهی خواهد شد. وقتی ناخن‌ها را کوتاه می‌کنید از کوتاه کردن ناخن انگشت پنجم نباید غفلت کنید؛ این

انگشت در سطح داخل پا قرار دارد. گاهی این انگشت تنها در پاهای جلو وجود دارد اما در بعضی موارد در پاهای عقب هم دیده می‌شود. برخی از پرورش دهندگان سگ در همان روزهای اول این انگشت را قطع می‌کنند زیرا این انگشت اغلب بزرگ شده و مستعد شکستگی می‌باشد که بسیار دردناک خواهد بود.

مراقبت از گوش‌ها

قسمتی از برنامه بهداشتی روزانه حیوان باید معاینه منظم گوش‌ها باشد. نژادهایی که گوش‌های بلند و افتاده دارند مثل اسپانیل و پودل نسبت به نژادهایی که گوش‌های ایستاده دارند بدلیل اینکه لاله گوش آنها مانع جریان منظم هوا به داخل کانال گوش می‌شود بیشتر مستعد عفونت‌های گوش می‌باشند. در صورت لزوم باید گوش‌ها را جهت خارج کردن توده‌های موم پاک کرد. بهترین روش استفاده از تکه کوچکی پارچه کتانی است که چند قطره پارافین یا روغن زیتون روی آن ریخته شده باشد. برای افراد بی‌تجربه استفاده از گوش پاک کن به هیچ وجه توصیه نمی‌شود زیرا سطح داخلی گوش بسیار ظریف بوده و حرکت ناگهانی حیوان ممکن است منجر به جراحت آن شود. برای این کار همچنین می‌توانید انگشت خود را در حالی که یک پارچه نرم مرطوب یا پنبه مرطوبی به دور آن پیچیده شده وارد گوش نمایید و با چرخاندن آن داخل گوش را تمیز کنید. تنها تمیز نمودن قسمت‌هایی از داخل گوش که قابل دیدن می‌باشد کافی است. ضرورتی ندارد که تمام موم داخل گوش خارج شود زیرا این مومها به‌طور طبیعی دارای عملکرد محافظت‌کننده‌ای نیز هستند. گوش برخی از سگها دارای دسته موهای زیادی است که مانع جریان هوا به داخل گوش شده و زمینه‌ساز عفونت‌های گوش می‌شوند.

در این حال با نظر دامپزشک به وسیله انگشت یا موچین‌های زنانه تنها موهایی که به راحتی کنده می‌شوند را از داخل گوش خارج سازید. اگر سگ شما علائم گوش درد مثل کج کردن سر، خارش گوش بوسیله پنجه‌ها، ناله یا تکان سر را نشان می‌دهد، بخصوص بعد از قدم زدن در مزرعه یا محیط پر گیاه، ممکن است بذر گیاهان وارد گوش آن شده باشد لذا بهتر است با دامپزشک تماس بگیرید. تکان مداوم سر می‌تواند نشانه آلودگی سگ به جرب گوش باشد. هرگونه بوی نامطبوع یا ترشحات از گوش می‌تواند نشان‌دهنده عفونت باشد که باید با دامپزشک تماس بگیرید.

مراقبت از چشم‌ها

همواره در موقع شستشو و اصلاح بدن سگ باید مراقب باشید که هیچ نوع اجسام تحریک کننده‌ای وارد چشم‌های حیوان نشود. همچنین در نژادهایی که چشم‌های بزرگ و بیرون زده‌ای دارند، باید دقت نمود که موهای بلند اطراف چشم‌ها باعث تخریش و آسیب دیدگی چشم‌ها نشوند. تحریکات مداومی که از سوی این موها بر سطح چشم وارد می‌شود می‌تواند باعث عفونت‌های مزمن گردد. این قبیل سگها اغلب دارای چشم‌هایی قرمز و ترشح مختصری در گوشه آن هستند. برای رفع ترشحات می‌توان چشم را به آرامی به وسیله یک تکه پنبه آغشته به آب جوشیده سرد شده و یا چای کم‌رنگ سرد شده شستشو داد. در سگهای شکاری هم که اغلب با گرد و غبار در تماس می‌باشند نیز تمیز کردن چشم‌ها ضروری است. برای اینکار می‌توانید از محلولهای رقیق اسیدبوریک و یا محلول‌های مشابه استفاده کنید. در موارد شدید که می‌تواند ناشی از ورود اجسام خارجی، برگشتگی پلکها و سایر بیماریها باشد با دامپزشک مشورت نمایید.

مراقبت از دندان‌ها

دندانهای سگ بطور مداوم باید مورد معاینه قرار گیرند. در صورتی که سگ اجازه می‌دهد باید دندان‌های حیوان را تمیز کرد. اگر حیوان علاقه به گاز زدن استخوان یا چوب داشته باشد گاهی مواقع در هنگام معاینه تکه‌هایی از آنها لای دندان حیوان دیده می‌شود. در سگها پوسیدگی دندان به خاطر مصرف کمتر کربوهیدرات و PH قلیایی بزاق کمتر رخ می‌دهد. در بیش‌تر اوقات خصوصاً در سنین بالا و در سگهایی که از جیره غذایی نرم مثل گوشت یا غذاهای کنسروی استفاده می‌کنند سطح داخلی و خارجی دندان جرم می‌گیرد که باید در صورت نیاز جرم‌گیری شود. در صورتی که سگ آرام باشد بصورت روزانه ذرات مواد غذایی باقی‌مانده را با مسواک پاک نمایید ولی در غیر این صورت با دامپزشک مشورت نمایید. اگر این ذرات پاک نشود تشکیل پلاکهای دندانی را می‌دهد که خود موجب بیماری لته می‌شود. این بیماری خطرناک است و باعث لق شدن و افتادن دندان می‌گردد. جرم دندانی به صورت رسوبات نرم یا سفت به رنگ زرد مایل به قهوه‌ای یا خاکستری کم‌رنگ بر روی دندان دیده می‌شود و آنها را نمی‌توان با مسواک کردن یا ناخن کشیدن از سطح دندان جدا ساخت. در واقع باید توسط دامپزشک از سطح دندان پاک شوند. بهتر است هر ۳ تا ۶ ماه یک‌بار دندان‌های سگ توسط دامپزشک جرم‌گیری شوند و گرنه تجمع جرم در

سطح خارجی دندان محیط را برای ایجاد عفونت دهان و لته آماده می‌نماید و اغلب در این گونه سگها بوی بدن دهان بعلت نفوذ عفونت در لته‌های سگ از دور استشمام می‌شود. جرم دندان در ابتدا به صورت پلاک ظاهر می‌شود و در عرض ۷-۲ روز سنگها یا جرم‌های دندانی را تشکیل می‌دهند پلاکها در واقع اجسام نرم سفیدرنگ یا زردی هستند که به راحتی با اقدامات داخل منزل برطرف می‌شوند.

جهت تمیز کردن مداوم دندانها می‌توانید از تکه‌ای پارچه کتان که در پودرهای مخصوص جرم‌گیری (در طب انسانی جهت افراد سیگاری پودرهای جرم‌گیری مخصوصی وجود دارد که برای حیوان نیز قابل استفاده است) دندان خیس خورده یا با کمی جوش شیرین آغشته شده استفاده کنید.

ابتدا سطح دندانها را بوسیله آنها بمالید سپس با آب بخوبی شستشو دهید. سگها در ابتدا کمی مخالفت می‌کنند اما بعد از مدتی به آن عادت خواهند کرد. پاداش شما هم از این کار داشتن سگی با دندان‌های تمیز و دهانی خوشبو است. هرگز از مسواک سخت برای تمیز کردن دندان حیوان استفاده نکنید زیرا در صورت حرکت ناگهانی حیوان باعث جراحت به لته آن می‌گردد.

جهت تمیز شدن دندان‌های سگ می‌توانید از قلم گوسفند یا گوساله بصورت خام یا استخوان‌های مصنوعی استفاده کنید. این گونه اجسام غذایی در جلوگیری از بروز رسوب یا جرم دندانی مؤثر می‌باشند ضمناً احتیاجات حیوان را از نظر کلسیم و فسفر که در تحکیم اسکلت بدن حیوان مؤثر است تأمین می‌نمایند.

کیسه‌های مقعدی

کیسه‌های مقعدی بصورت یک جفت غده در دو طرف مقعد قرار دارند. ترشحات این غدد اغلب بد بو بوده و معمولاً قهوه‌ای و آبکی می‌باشند ولی ممکن است در صورت تجمع بیش از حد بصورت خمیری درآیند. گاهی مواقع تجمع ترشحات این غدد موجب درد و خارش در ناحیه مقعد می‌گردد که بصورت گاز گرفتن یا لیس زدن مقعد یا کشیدن آن برروی زمین تظاهر می‌یابد.

در این صورت باید ترشحات داخل کیسه را تخلیه نمود. بهتر است اینکار توسط دامپزشک انجام شود.

مشکل دفع مدفوع

در بسیاری از سگها بخصوص سگهای کوچک و آپارتمانی، بعلت عدم رعایت رژیم غذایی مناسب اختلال در دفع مدفوع اتفاق می‌افتد. علت اصلی این مشکل تورم کیسه‌های مقعدی است که قبلاً توضیح داده شد. ترشح طبیعی این غدد باعث تسهیل در عمل دفع می‌گردد. در مواردی که حیوان بعلت خوردن استخوان بیش از حد، مواد نشاسته‌ای و یا مواد بیوست‌زا دچار اختلالات گوارشی شود؛ عمل دفع با مشکل مواجه خواهد شد. در ضمن مواد فیبری و اجسام غیرقابل هضم موجود در مدفوع گاهی مواقع باعث انسداد مجرای غدد مقعدی می‌گردد که این امر نتنها از ترشح مواد لغزنده جلوگیری می‌کند بلکه انسداد مجرای غدد مقعدی محیط سر بسته‌ای را ایجاد می‌کند که موجب فعالیت میکروارگانیسم‌های ساپروفیت در آن می‌گردد. فعالیت این اجرام موجب التهاب و تورم غدد مقعدی می‌گردد که در نتیجه آن حیوان در هنگام دفع مدفوع با درد و مشکل روبرو شده و اغلب سعی می‌کند از تخلیه و دفع مدفوع صرفه نظر کند. در چنین شرایطی حیوان سعی می‌کند برای رهایی از درد و التهاب، مقعد خود را با جاهای سفت و سخت اصطحکاک دهد و یا ناحیه پشت خود را روی زمین بکشد و یا آن ناحیه را گاز بگیرد تا بلکه بصورتی از این درد و التهاب رهایی یابد. زمانی این التهاب و تورم بقدری پیشرفت خواهد کرد که حالت عفونی و چرکی بخود گرفته و بصورت یک آبسه چرکی در اطراف مقعد ظاهر شده و گاهی سر باز کرده و حالت فیستول چرکی را بخود می‌گیرد. در این موارد حیوان برای اینکه احساس آرامش کند، با زبان خود ناحیه مزبور را لیس می‌زند و همین مسئله باعث انتقال عفونت از ناحیه رکتوم به محوطه دهان و حلق و در نهایت به لوزه‌ها خواهد شد. عفونت و التهاب لوزه‌ها موجب استفراغ متناوب در حیوان خواهد شد که ارتباطی با خوردن غذا ندارد. در ادامه حیوان اشتهای خود را از دست داده و نسبت به غذا بی‌میل می‌شود. در نهایت حیوان بتدریج نشاط، شادابی، تحرک و سر حالی و چالاکی خود را از دست خواهد داد و حتی نسبت به صاحب خود نیز بی‌اعتنا می‌شود. در سگهای بزرگ جثه نظیر نژاد ژرمن شپهرد، دوبرمن و غیره این گونه مشکلات کمتر بوجود می‌آید زیرا بدلیل تحرک و جست و خیز حیوان، عضلات اطراف ناحیه رکتوم مرتب باز و بسته شده که اگر گیری هم در مجرا وجود داشته باشد خودبخود رفع می‌گردد ولی در سگهای تزئینی و آپارتمانی به علت تحرک کمتر این مشکل شایع‌تر می‌باشد؛ لذا باید به این سگها دقت بیشتری مبذول داشت.

سگها جهت رشد، فعالیت و حفظ وضعیت بدنی خود نیاز به تغذیه مناسب دارند. همچنین تغذیه مناسب باعث سرحالی، شادابی و سلامتی حیوان می‌گردد؛ بطوریکه می‌توان از وضعیت پوشش خارجی بدن و انعطاف‌پذیری پوست و حالت درخشندگی چشم وضعیت سلامتی حیوان را تشخیص داد. اصول تغذیه سگ همانند سایر حیوانات می‌باشد. تمامی سگها نیاز به ترکیبات غذایی با نسبت‌های مناسب دارند.

تهیه جیره غذایی مناسب

تغذیه مناسب سگ بسیار مهم است. غذای خورده شده در درجه اول صرف نگهداری وضعیت بدنی حیوان شده و مابقی جهت رشد، فعالیت، آبستنی و شیردهی مورد استفاده قرار می‌گیرد. چه شما سگتان را بوسیله غذاهای آماده تغذیه کنید یا در خانه برای آن غذا تهیه نمایید باید مطمئن شوید که آیا نیازهای غذایی حیوان تأمین می‌شود یا نه؟ غذای سگها باید حاوی پروتئین، چربی، کربوهیدرات، ویتامین، عناصر معدنی و فیبر باشد. هر یک از این اجزاء بطریقی در سلامتی حیوان نقش ایفا می‌کند. اینکه نسبت و مقدار هر جزء چه میزان باشد به شرایط سگ ارتباط دارد. آیا سگ پیر است یا جوان؟ آیا از لحاظ فعالیت‌های بدنی در شرایط خوبی است یا مجبور است که دائماً در گوشه‌ای بخوابد؟ آیا در شرایط آب و هوایی سرد زندگی می‌کند یا گرم؟ در داخل خانه نگهداری می‌شود یا خارج از آن؟ آیا به منظور خاصی مثلاً انجام کار و شکار نگهداری می‌شود یا یک سگ آپارتمانی است؟ آیا سگ آبستن است یا نه؟ آیا سگ در دوران شیردهی است یا نه؟ در هر یک از این موارد نیازهای تغذیه‌ای متفاوت خواهد بود.

ارزش غذایی پروتئین

بافت‌های حیوان حاوی مقادیر نسبتاً زیادی از پروتئین می‌باشد لذا سگ جهت زنده ماندن و رشد به پروتئین مناسب نیاز دارد؛ در غیر این صورت حیوان لاغر، ضعیف با موهای ژولیده، شکننده و تیره و تار خواهد بود و اغلب دچار ریزش مو می‌باشد. توانایی سگ‌ها جهت هضم پروتئین متفاوت می‌باشد. اگرچه سگ‌ها ۹۵-۹۰٪ پروتئین گوشت تازه و ضمام غذایی را جذب می‌کنند اما تنها ۸۰-۶۰٪ پروتئین گیاهی برای آنها قابل هضم است. زیادی پروتئین گیاهی باعث دل درد یا اسهال می‌گردد لذا هرگز سعی نکنید بطور ناگهانی جیره غذایی حیوان را به غذاهای گیاهی تغییر دهید. با توجه به اینکه مقدار گوشت مصرفی در تهیه غذای سگ یکسان نیست، نمی‌توان مقدار گوشت مورد احتیاج برای مصرف سگ‌های دارای وزنهای مختلف را معین و مشخص کرد، ولی با توجه به جثه حیوان سگ‌هایی که وزن آنها کمتر از ۱۰ کیلوگرم باشد، حداقل روزانه ۲۰۰ تا ۳۰۰ گرم گوشت در غذای آنها ضروری است. برای سگ‌هایی که وزن آنها بالاتر از ۱۰ کیلوگرم باشد، مصرف ۵۰۰ گرم گوشت در تغذیه آنها ضروری است.

ارزش غذایی چربی

چربی‌ها در جیره غذایی به شکل واحدهای ساختمانی اسیدهای چرب وجود دارند که تعدادی از آنها برای سگ‌ها ضروری می‌باشند. کمبود اسیدهای چرب باعث خارش و خشکی پوست، زبر شدن موها و تولید شوره می‌گردد. عفونت گوش، کری و اختلالات عصبی مثل اضطراب، ترس و عصبانی بودن از عوارض دیگر کمبود چربی می‌باشند. گذشته از آن که چربی‌ها جهت فرایندهای متابولیک بدن ضروری می‌باشند، بعنوان منبع انرژی نیز برای سگ‌ها مطرح هستند. چربی‌ها ۱۰۰٪ برای سگ‌ها قابل هضم هستند و موجب خوش طعم شدن غذای آنها نیز می‌گردند. از اینرو مصرف روغن زیتون که در حقیقت یک منبع بسیار خوب از ویتامین‌ها است در غذای سگ توصیه می‌شود.

ارزش غذایی کربوهیدراتها

کربوهیدراتها شامل مواد قندی و نشاسته می‌باشند. سگ‌ها می‌توانند مقدار زیادی از انرژی مورد نیاز خود را از کربوهیدراتهای موجود در برخی غذاها تأمین نمایند. مقادیر زیادی کربوهیدرات در گندم، جو، ذرت، سیب‌زمینی، برنج و هویج پخته وجود دارد. نان نیز بعنوان یکی از منابع کربوهیدرات قابل توجه می‌باشد. سگ‌ها براحتی مواد قندی مثل شکر، نشاسته، گلوکز، ساکاروز و لاکتوز را هضم می‌کنند. اما هضم قند شیر (لاکتوز) برای برخی از آنها امکان‌پذیر نیست لذا دادن مقدار زیادی شیر به این سگ‌ها موجب اسهال می‌گردد. متأسفانه

به غلط شایع گردیده است که دادن شیرینی به سگ موجب کوری آن می‌گردد، لذا این امر قویاً تکذیب می‌شود اما از دادن شیرینی و قند زیاد به سگ بخصوص سگهای پیرو حیوانات دیابتی خودداری کنید.

ارزش غذایی ویتامین‌ها و مواد معدنی

ویتامینها برای تأمین سلامتی ضروری می‌باشند لذا مقدار آنها در غذا باید دقیقاً تنظیم شود. بهتر است در سگهایی که نیاز به ویتامین بیشتری دارند از مکملهای ویتامینی استفاده شود. برخی از عناصر معدنی به مقدار زیاد و برخی به مقدار کم مورد نیاز می‌باشند. کلسیم و فسفر دارای ارتباط نزدیکی با هم هستند و از اهمیت بسیاری در جیره غذایی برخوردارند زیرا در شکل‌گیری و رشد دندانها و استخوان‌ها نقش بسزایی دارند. این عناصر باید به مقدار مناسب مورد استفاده قرار گیرند؛ زیرا به هم خوردن نسبت کلسیم و فسفر و افزایش فسفر خون می‌تواند موجب بدشکلی استخوانها و بیماری ریکتز گردد. در صورتیکه بصورت هفتگی یک قلم گوسفند و یا گاو در اختیار حیوان قرار دهید نیاز آنها به مواد معدنی تأمین می‌شود.

فیبر

مصرف فیبر برای سگها بسیار مفید می‌باشد. حدود ۵٪ از کل جیره غذایی سگ باید از فیبر باشد. این‌گونه فرآورده‌های حاوی فیبر می‌توان در غلاتی نظیر سیوس گندم، جو، برنج، ذرت و سبزیجات جستجو کرد. مزایای استفاده از فیبر عبارتست از:

- به علت افزایش حجم، سرعت عبور مواد غذایی را افزایش می‌دهد و در نهایت مانع ایجاد یبوست و نفخ می‌گردد.
- کمک به هضم غذا
- بعنوان افزایش دهنده حجم غذا در سگهای چاق (همانند قرص‌های ضدچاقی در انسان) باید ۱۰ تا ۱۵ درصد جیره غذایی استفاده شود.
- کنترل و تسهیل جذب گلوکز پس از هر وعده غذایی. در سگهای دیابتی باید ۱۵-۱۰ درصد جیره غذایی استفاده شود.

مقدار غذایی که سگ نیاز دارد

ممکن است که شما تصور کنید دادن غذای بیشتر به سگ باعث تسریع در رشد آن خواهد شد در حالی که تغذیه بیش از حد باعث اختلالاتی در رشد شده و طول عمر حیوان را کاهش می‌دهد. این عقیده که هر چقدر سگ تمایل داشت باید به او غذا داد کاملاً غلط است. مقدار غذایی که بهترین نتیجه را بدست می‌دهد شامل ۸۰٪ غذایی است که حیوان تمایل به خوردن آن دارد. بیش از این موجب چاقی و اختلالات رشد می‌گردد.

انرژی مورد نیاز سگ

میزان غذایی که یک سگ می‌خورد در ارتباط با انرژی مورد نیاز آن می‌باشد. انرژی مورد نیاز از طریق هضم پروتئین، کربوهیدرات و چربی تأمین می‌شود. سگ نیز مانند انسان اگر بیش از نیازش غذا بخورد چاق می‌شود. انرژی بوسیله واحد کیلوکالری محاسبه می‌شود. جهت راهنمایی کلی در مورد نیاز به انرژی سگهای مختلف با وزنهای متفاوت به جدول زیر مراجعه نمایید.

نژادهای کوچک	نژادهای متوسط	نژادهای بزرگ	
۲ ۵ ۱۰	۱۵ ۲۰ ۲۵	۳۰ ۳۵ ۴۰	وزن سگ (کیلوگرم)
۲۳۰ ۴۵۰ ۷۵۰	۱۰۱۰ ۱۲۵۰ ۱۴۷۰	۱۶۷۵ ۱۸۷۵ ۲۰۷۰	(کیلوکالری در روز)

مقادیر فوق در موارد زیر افزایش می‌یابد:

- توله‌های در حال رشد $\times 2/5 - 2$
- زمان آبستنی (۹-۶ هفته‌گی) $\times 1/5$
- دوره شیردهی $\times 3 - 4$

جدول زیر میزان پروتئین، کربوهیدرات، چربی و آب انواع غذاهای آماده را نشان می‌دهد. میزان انرژی هر یک نیز بصورت کیلوکالری آورده شده است. با مقایسه دو جدول فوق می‌توانید نیاز روزانه سگ به هر یک از غذاها را مورد محاسبه قرار دهید.

آنالیز غذاهای آماده سگ					
نوع غذا	پروتئین	کربوهیدرات	چربی	آب	کل انرژی برحسب کیلوکالری در گرم
خشک (کامل)	۲۲	۵۱	۷	۱۵	۳/۴
نیمه مرطوب	۱۹	۳۸	۱۰	۲۶	۳
کنسرو (کامل)	۸/۲	۱۲	۴/۸	۷۲/۵	۱
کنسرو (فقط گوشت)	۹/۳	۱/۵	۴/۷	۸۱/۹	۱/۳
بیسکویت	۱۰	۶۹/۹	۶/۱	۸/۴	به طور متوسط ۳/۵

در هر صورت سعی کنید به آنالیزی که شرکت سازنده بر روی بسته چاپ می‌کند توجه

فرمایید.

انرژی چگونه تأمین می‌شود؟

در غذاهای کاملاً خشک ۵۰ درصد انرژی از کربوهیدرات تأمین می‌شود. ۵۰ درصد باقیمانده بین پروتئین و چربی تقسیم می‌شود. در غذاهای نیمه مرطوب بیشتر انرژی از پروتئین تأمین می‌شود. انرژی قابل استفاده در غذاهای کنسروی کامل بین سه جزء اصلی غذا تقسیم می‌شود اما در کنسروهای تمام گوشت چربی ۵۲ درصد، پروتئین ۴۱ درصد و کربوهیدرات تنها ۷ درصد انرژی را تأمین می‌کنند.

زمان تغذیه

به اکثر سگهای بالغ بالای ۱۲ ماه باید تنها یک وعده غذا داد بهتر است که این وعده غذایی هنگام غروب باشد. برخی از نژادهای کوچک بدلیل اینکه مقدار کمی غذا در هر وعده می‌خورند باید دوبار در روز تغذیه شوند. بهتر است زمان غذا دادن به سگ را طوری تنظیم کنید که همزمان با غذا خوردن شما باشد. در اینصورت سگ مشغول خوردن غذای خود شده و مزاحمتی را برای شما ایجاد نمی‌کند. در صورتی که سگ در داخل خانه زندگی می‌کند چون بعد از غذا خوردن نیاز به دفع دارد لذا بهتر است که نیمی از غذا را زودتر و نیمی از غذا را در غروب به او بدهید تا برای مدفوع و ادرار کردن در شب مشکل نداشته باشد. ضمناً در سگهایی که استعداد چاق شدن دارند بجای عصر هنگام صبح به حیوان غذا دهید تا فعالیت بدنی آن در هنگام روز باعث مصرف غذا و جلوگیری از چاقی گردد.

محل غذا دادن به سگ

سگها دوست دارند در یک جای ثابت غذا بخورند. این کار باعث می‌شود که زمان غذا خوردن آنها کاهش یابد. این محل بستگی به سلیقه شما دارد. اغلب سگها موقع غذا خوردن اطراف ظرف غذای خود را کثیف می‌کنند لذا باید محلی را برای غذا دادن انتخاب کنید که به راحتی قابل تمیز کردن باشد. شما می‌توانید ظرف غذا و آب حیوان را داخل یک سینی پلاستیکی قرار دهید. برخی از سگها دوست دارند گوشت را از ظرف غذا خارج کرده و همانند شیری که شکار خود را می‌درد بر روی زمین قرار داده و آن را بخورند. برای این سگها بهتر است روی زمین روزنامه پهن کنید وگرنه مجبورید بعد از هر وعده غذا زمین را بشویید. غذاهای خورده نشده نباید روی زمین رها شوند زیرا بعد از مدتی خشک و بدمزه می‌گردند. پس از هر وعده غذا باید غذای باقیمانده برداشته شود زیرا رها شدن آن در محیط موجب آلودگی میکروبی و در نهایت بیمار شدن سگ می‌گردد.

تغذیه همزمان چند سگ

اگر بیش از یک سگ دارید هر کدام از آنها باید ظرف غذای مخصوص به خود داشته و هنگام تغذیه کمی از یکدیگر فاصله داشته باشند. به سگها اجازه ندهید که از ظرف غذای سگ دیگر بخورند. هر سگ باید فقط از ظرف غذای خود استفاده کند چون:

- یک سگ بدلیل خوردن از غذای بقیه سگها دچار اضافه وزن می‌گردد.
- این امر موجب نزاع بین آنها می‌شود.
- ممکن است برخی از سگها نیاز به مکمل غذایی داشته باشند که در غذای اشتراکی دادن آن به سگ مورد نظر ممکن نیست.
- در موقع بیماری متوجه کاهش اشتهای سگ بیمار نخواهید شد زیرا سایر سگها باقی مانده غذا را خواهند خورد.

آب آشامیدنی

آب برای تمام موجودات حیاتی است. بسته به وزن سگها $\frac{2}{3}$ بدنشان را آب تشکیل می‌دهد. در سگهای چاق ۵۰٪ وزن بدن و در سگهای لاغر ۷۵٪ وزن بدن را آب تشکیل می‌دهد. تمامی سگها از طریق لهله‌زدن، از راه دستگاه گوارش، از طریق ریه‌ها و کلیه‌ها آب را از دست می‌دهند لذا آب از دست رفته باید جبران گردد. از اینرو باید آب تمیز و تازه همیشه در دسترس حیوان باشد. جهت حفظ شرایط بدنی مناسب یک سگ باید ۴۰ میلی‌لیتر آب به ازای هر کیلوگرم از وزن بدنش دریافت کند. این آب می‌تواند از راههای مختلف از جمله آب موجود در غذا تأمین شود. مسلماً در فصل گرما که لهله زدن بیشتر است نیاز سگ به نوشیدن آب بیشتر می‌شود. همچنین سگهایی که دچار اسهال یا بیماریهای کلیوی هستند به آب بیشتری احتیاج دارند. لذا مقدار گفته شده تنها جهت راهنمایی برای سگهای سالم در نظر گرفته شده است. چندین بیماری وجود دارد که علامت مشخصه آنها نوشیدن بیش از اندازه آب می‌باشد از اینرو در صورت مشاهده آن با دامپزشک تماس بگیرید.

غذا دادن بین وعده‌های غذایی

هرگز سگ را به غذا دادن بین وعده‌های غذایی عادت ندهید. در غیراینصورت سگ همیشه آماده گرفتن غذا از دست هر کسی خواهد بود و مدام شما را برای دادن تکه‌ای غذا تحت فشار قرار می‌دهد. لذا به افراد فامیل خود نیز بگویید غذایی به سگ ندهند. تکه‌هایی از غذاهای باقیمانده شما که چرب نباشند را می‌توانید در ظرف غذای سگ قرار دهید تا در

وعده بعدی به سگ بدهید. شما تکه‌های غذا را تنها بعنوان پاداش در مواقع تربیت سگ به او بدهید. با این وجود مراقب باشید که زیادی آنها باعث چاقی سگ نشود.

بدین‌منظور از مواد خوراکی زیر استفاده کنید:

- تکه‌های کوچک گوشت
- تکه‌هایی از شکلات مخصوص سگ
- تکه‌های بیسکویت

احتیاط: هرگز از مکمل‌های ویتامینی یا معدنی برای اینکار استفاده نکنید زیرا زیادی آنها باعث مسمومیت در حیوان می‌شود.

ظرف غذا

انتخاب ظرف غذا بستگی به قدرت مالی و سلیقه شما دارد. ظروف پلاستیکی ارزان هستند اما اصولاً بوسیله سگ جویده می‌شوند که این امر شستشوی آنها را مشکل می‌کند. ظروف استیل از نظر تمیز کردن بسیار مناسب هستند اما بدلیل سبک بودن هنگام تغذیه سگ سر و صدای زیادی ایجاد می‌کنند. ظروف سفالی لعابدار هم ارزان‌تر است و هم تمیز کردن آن راحت می‌باشد.

در برخی از نژادها مثل اسپانیل، باست و ستر که دارای گوش‌های بلندی هستند گاهی مواقع هنگام تغذیه گوشه‌هایشان داخل ظرف غذا می‌افتد که این امر می‌تواند موجب آلودگی گوش گردد. برای این سگها باید از ظرفهایی که دهانه کوچکی دارند استفاده کنید. برای سگهایی که بدلیل مشکل کام نرم قادر به پائین آوردن بیش از حد سر برای غذا خوردن نیستند ظرف غذایشان را کمی بالاتر از سطح زمین قرار دهید تا حیوان سر خود را بالاتر نگهداشته و غذا در مسیر درست خود وارد شود.

ویتامین‌ها و مکمل‌های معدنی

اکثر غذاهای آماده به استثناء دوره نقاهت، آبستنی، شیرواری و رشد نیازی به مکمل اضافی ندارند.

اما غذاهای تازه اغلب نیاز به مکمل‌های ویتامینی و معدنی دارند. این مکمل‌ها را می‌توان به دل، جگر، تخم‌مرغ، پس‌مانده غذایی، نان و سبزیجات اضافه کرد. مقادیر لازم جهت هر کیلوگرم غذای تازه عبارتست از:

- ۲ تا ۳ قاشق چایخوری پودر استخوان
- ۳۰۰-۲۰۰ واحد بین‌المللی ویتامین A
- ۳۰۰-۲۰۰ واحد بین‌المللی ویتامین D

مکمل‌های اختصاصی

تعداد زیادی از این ترکیبات در بازار موجود بوده که باید بی‌خطرترین آنها را انتخاب نمود و برحسب توصیه کارخانه سازنده مورد استفاده قرار داد.

تخم‌مرغ

تخم‌مرغ منبع خوبی از پروتئین قابل جذب می‌باشد. هرگز سفیده تخم‌مرغ خام را به سگ ندهید زیرا در جذب ویتامین B اختلال ایجاد می‌کند.

شیر

منبع خوبی از پروتئین و کلسیم می‌باشد ولی در برخی از سگ‌های بالغ که فاقد آنزیم لازم جهت هضم لاکتوز هستند موجب اسهال می‌گردد.

روغن گیاهی

تعدادی از روغن‌های گیاهی سرشار از اسید لینولئیک که یک اسید چرب ضروری است می‌باشند. در صورت کمبود این اسید چرب موهای حیوان کدر، به‌هم ریخته و بدشکل می‌شود.

در اکثر غذاهای آماده بیش از یک درصد از ماده فوق وجود دارد ولی کمی بیشتر هم ضروری ندارد.

روغن کبد ماهی

منبع خوبی از ویتامین است که باید تنها به مقدار کم مورد استفاده قرار گیرد.

مخمر

مخمر سرشار از ویتامین‌های گروه B و مواد معدنی می‌باشد. این ترکیب برای سگ‌های مسن و آنهایی که دچار نارسایی کبدی هستند مفید می‌باشد. مقدار زیادتر آن نیز مشکلی ایجاد نمی‌کند.

ترکیبات گیاهی

ترکیبات مختلفی موجود می‌باشند که از آن جمله می‌توان به قرص‌های ساخته شده از جلبک‌های دریایی که حاوی ید می‌باشند اشاره کرد.

تهیه کردن غذای خانگی

امکان تهیه جیره غذایی متعادل و مناسب در خانه میسر می‌باشد. هرگز برای سگ بالغ گوشت چرخ کرده نخرید زیرا اغلب میزان چربی آنها بالا است. تکه‌هایی از گوشت که چربی کمتری دارد مناسب‌تر می‌باشد و خودتان می‌توانید در صورت نیاز آن را چرخ کنید. بالانس بودن جیره غذایی سگ بسیار مهم است اما تنوع آن اهمیت کمتری دارد.

اگرچه وجود مقدار معینی سبزیجات در جیره غذایی سگ مفید است اما باید بخاطر داشته باشید که سگها حیواناتی گوشتخوارند و اگر شما خود عادت به گیاه‌خواری دارید نباید تنها غذاهای گیاهی را به سگ تحمیل کنید. از دادن قطعات استخوانی کوچک که احیاناً تیز نیز می‌باشند به سگ خودداری کنید. برای تهیه غذا در خانه از ریه گوسفند و گاو استفاده نکنید زیرا این اندامها علاوه بر اینکه ارزش غذایی چندانی ندارند اغلب حاوی کیستهای انگلی بوده که می‌توانند موجب آلودگی انگلی سگ شوند. ضمناً از پای مرغ نیز در صورت امکان استفاده نکنید زیرا ارزش غذایی چندانی ندارد و زیادی آن می‌تواند منجر به یبوست گردد. در هر صورت توصیه می‌شود حتماً غذای حیوان را بصورت پخته به آن بدهید که به این ترتیب احتمال آلودگی کاهش می‌یابد و باعث سهل‌الهضم شدن آن می‌گردد. در تغذیه حیوان همچنین می‌توانید از سنگدان پاک شده مرغ، اسکلت مرغ و کله مرغ استفاده کنید اما برای جلوگیری از بوی نامطبوعی که در موقع پختن اسکلت مرغ در فصل تابستان ایجاد می‌شود می‌توانید از پیاز، سیر، ادویه و یا سبزیجاتی نظیر اسفناج یا جعفری استفاده کنید. در جدول زیر معایب غذاهای مختلف آورده شده است.

اختلالات ناشی از استفاده بلند مدت	ماده غذایی
یبوست شدید، کمبود تغذیه‌ای، اختلال رشد، اختلال در باروری	پای مرغ
احتمال تجمع مواد آنتی‌بیوتیکی در بدن حیوان و اختلالات متابولیکی، احتمال بی‌اثر شدن برخی آنتی‌بیوتیک‌ها در هنگام بیماری حیوان	جگر مرغ
احتمال نفوذ تکه‌های تیز استخوان در مری، کمبودهای تغذیه‌ای، اختلال رشد	کله مرغ
بروز بیماری‌های انگلی خطرناک برای انسان و حیوان از جمله کیست گوسفند و گاو	جگر سفید
هدایتید در صورت عدم پخت	گوسفند و گاو

دستور پخت غذایی ساده در منزل

این مقادیر برای یک سگ ۱۰ کیلوگرمی می‌باشد.

۱ قاشق چایخوری پودراستخوان	۲ فنجان چایخوری برنج خام
۱ قاشق چایخوری روغن ذرت	۳ فنجان چایخوری گوشت
۱ قاشق چایخوری نمک یددار	۶ قاشق چایخوری جگر

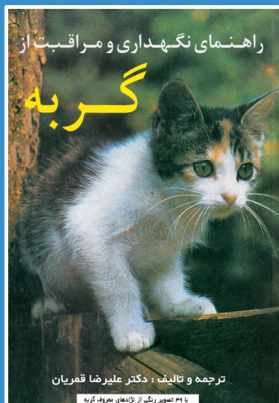
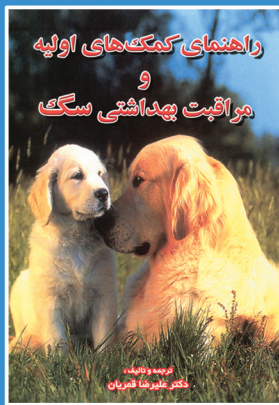
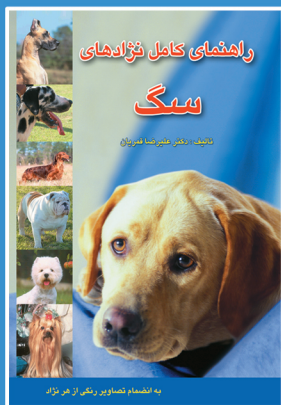
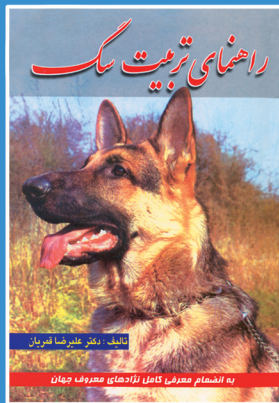
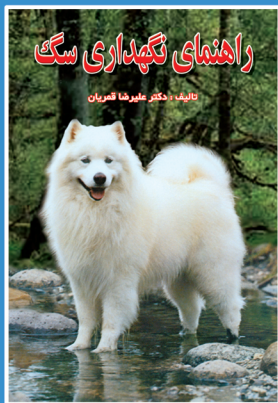
روش پخت

گوشت را پس از خرد کردن در کمی آب بپزید. برنج را کته نموده و با گوشت مخلوط نمایید. پس از خنک شدن، سایر اجزاء را به آن اضافه کنید و بصورت سرد یا ولرم به سگ بدهید.

- برای حفظ شرایط بدنی مناسب در سگهای کوچک و سگهای بزرگی که برای رشد و فعالیت به انرژی بیشتری نیاز دارند میزان برنج را نصف و مقدار گوشت را دو برابر کنید.
- برای سگهای چاق میزان برنج را نصف کرده، گوشت کمتری استفاده کنید و ۲ فنجان چایخوری جوانه گندم، مالت و انواع مخمرهای حاوی ویتامین‌های گروه B استفاده شود.
- برای سگهای پیر میزان برنج را نصف کنید و ۱ فنجان چایخوری گوشت و ۱ فنجان چایخوری جوانه گندم به غذا اضافه کنید.

روش دیگری که می‌توان برای تغذیه سگها بکار برد، پختن غذایی شبیه به آبگوشت برای آنها است که در آن علاوه بر به کارگیری گوشت و استخوان (بنا به شرایط اقتصادی) می‌توان از سبزیجات و غده‌های گیاهی نظیر شلغم، هویج و سیب‌زمینی نیز استفاده کرد. شایان ذکر است که سگ یک حیوان گیاه‌خوار نیست و چنانچه سگی را مجبور به خوردن گیاهان نمائیم منجر به عوارض گوارشی و بروز استفراغ و اسهال خواهد شد ولی شروع تغذیه با مقادیر کم و سپس افزایش تدریجی آنها باعث تطابق دستگاه گوارش و تحمل آنها می‌شود. می‌توان به این آبگوشت نان نیز افزود. مطمئن باشید که سگها با علاقه خاصی آن را خواهند خورد

از همین سری منتشر شده است :

ISBN : 978-600-5802-04-7

9 786005 180204 7